Arthur C. Clarke

3001 ODISEEA FINALĂ

odiseea SF

ARTHUR C. CLARKE

3001
ODISEEA FINALĂ

Traducere de VLAD CONSTANTIN

Editura IMAGE 1999

PROLOG: PRIMII NĂSCUŢI

Spuneţi-le Primii născuţi. Deşi nu erau umani nici pe departe, erau din carne şi oase, iar atunci când au privit adâncurile spaţiului s-au simţit copleşiţi, curioşi – şi singuri. Imediat ce le-a stat în putere, au început să-şi caute semenii printre stele.

În peregrinările lor au întâlnit multe forme de viaţă, au privit rezultatul evoluţiei a mii de lumi. Adesea, au văzut primele sclipiri de inteligenţă apărând şi dispărând în noaptea cosmică. Şi pentru că, în întreaga Galaxie, nu au găsit nimic mai preţios decât Mintea, i-au stimulat apariţia oriunde a fost cazul. Au devenit fermieri ai câmpurilor Cerului. Au semănat şi, uneori, au cules. Iar alteori, fără resentimente, au plecat. Marii dinozauri muriseră demult, speranţa lor de împlinire fiind anihilată de un cataclism întâmplător, venit din cer, când o navă de supraveghere a intrat în sistemul solar, la capătul unei călătorii care durase deja o mie de ani. Ea a trecut de îngheţatele planete mărginaşe, s-a oprit o vreme asupra deşerturilor moarte de pe Marte şi imediat s-a îndreptat către Pământ.

Întinsă sub privirile lor, exploratorii au văzut o lume clocotind de viaţă. Ani în şir au adunat, studiat, catalogat. Când au învăţat tot ce-au putut, au început să modifice. S-au jucat cu destinele multor specii, terestre sau maritime. Dar care dintre experimente avea să dea roade nu puteau şti decât peste cel puţin un milion de ani.

Aveau răbdare, dar încă nu erau nemuritori. Erau atât de multe de făcut în acest univers de sute de miliarde de sori, şi alte lumi erau în aşteptare. Aşa că s-au lansat încă o dată în abis, ştiind că nu se vor mai întoarce niciodată pe această cale. Şi nici nu era nevoie – servitorii pe care îi lăsaseră în urma lor aveau să facă restul. Pe Pământ, glaciaţiunile au venit şi au trecut, în timp ce deasupra lor neschimbata Lună continua să păstreze secretul venit din stele. Într-un ritm încă mai lent decât al gheţurilor polare, valuri de civilizaţie au apărut şi au curs prin Galaxie. Imperii stranii şi frumoase şi teribile s-au ridicat şi-au decăzut, transmiţându-şi cunoaşterea succesorilor lor.

Iar acum, printre stele, evoluţia se îndrepta către noi ţeluri. Primii exploratori ai Pământului ajunseseră la limitele trupului din carne şi oase; îndată ce maşinile au devenit mai bune decât trupurile lor, a sosit vremea să se mute. Întâi creierii, apoi doar gândurile lor, au fost transferate în noi şi strălucitoare „case” din metal şi pietre preţioase, în care, hoinăreau prin Galaxie. Nu mai construiau nave spaţiale. Ei erau navele spaţiale.

Dar, încet, vremea entităţilor-maşină avea să treacă. În necontenita lor experimentare, au învăţat să stocheze informaţie în structuri ale spaţiului însuşi şi să-şi păstreze gândurile pentru eternitate în matrice fixe de lumină. În energie pură, deci, s-au transformat; pe o mie de lumi, carcasele goale de care se debarasaseră s-au zvârcolit un timp într-un haotic dans al morţii, după care s-au prăbuşit în ţărână.

Erau acum zeii Galaxiei, putând să călătorească după dorinţă sau să se scufunde precum o pulbere fină prin chiar interstiţiile spaţiului. Deşi erau în sfârşit eliberaţi de tirania materiei, ei nu şi-au uitat originea, acea gelatină călduţă dintr-un ocean dispărut. Şi minunatele lor instrumente continuau să funcţioneze încă, supraveghind experimentele începute cu atât de multe veacuri în urmă. Dar ele nu mai erau întotdeauna supuse ordinelor creatorilor lor; ca toate lucrurile materiale, nu erau imune la influenţele Timpului şi la ale răbdătoarei, neobositei slujitoare a acestuia, Entropia.

Şi, uneori, ele descopereau şi urmau ţeluri proprii.

I.
ORAŞUL STELELOR

1. Cowboy-ul Cosmic

Căpitanul Dimitri Chandler (M21. 04. 2973/93. 106//Marte//Acad. Spaţială 3005) – sau „Dim” pentru prietenii săi foarte buni – era pe drept cuvânt plictisit. Mesajul de pe Pământ ajunsese pe remorcherul spaţial *Goliath* după şase ore, aici, pe orbita Neptunului; dacă sosea zece minute mai târziu ar fi putut răspunde: „Îmi pare rău – nu pot pleca acum – am început să desfăşurăm ecranul solar.” Scuza ar fi fost perfect îndreptăţită: înfăşurarea miezului unei comete într-o peliculă reflectorizantă de numai câteva molecule grosime, dar cu o suprafaţă de câţiva kilometri pătraţi pe o singură parte, nu era genul de acţiune de abandonat atunci când este făcută pe jumătate.

Totuşi, ar fi fost o idee bună să se supună acestei solicitări ridicole – era deja în dizgraţia celor dinspre Soare, dar nu pentru că ar fi avut vreo vină. Colectarea gheţii din inelele lui Saturn şi „împingerea” ei spre Venus şi Mercur, unde este într-adevăr nevoie de ea, începuse tocmai în anii 2700 – trei secole în urmă.

Căpitanul Chandler nu fusese niciodată în stare să vadă diferenţa dintre imaginile de „înainte şi după”, pe care Conservatorii Solari le produceau mereu, în sprijinul acuzaţiilor de vandalism celest pe care le formulau. Dar publicul larg, încă sensibil la dezastrele ecologice din secolele anterioare, gândea altfel, şi legea „Jos mâinile de

pe Saturn” fusese adoptată cu o majoritate substanţială. Drept rezultat, Chandler nu mai era un Tâlhar al Inelului, ci un Cowboy al Cometelor.

Deci se afla acolo, la o distanţă apreciabilă de Alpha Centauri, culegând „intruşii” din Centura Kuiper. Aici era cu siguranţă suficientă gheaţă cât să acopere Mercur şi Venus cu oceane de mulţi kilometri adâncime, dar putea să dureze câteva secole până ce focul de iad al acestor planete avea să poată fi stins, iar Viaţa să poată apărea pe ele. Conservatorii Stelari protestau, normal, contra acestui proces, deşi nu cu atât de mult entuziasm ca în trecut. Milioanele de oameni omorâţi de valul seismic provocat de căderea unui asteroid în Pacific, în 2304 – câtă ironie a sorţii în faptul că un impact terestru ar fi provocat mult mai puţine distrugeri – a reamintit tuturor generaţiilor viitoare că rasa umană avea prea multe ouă într-un singur coş fragil.

Ei bine, îşi spuse Chandler, ar dura 50 de ani până când acest colet ar ajunge la destinaţie, aşa că o întârziere de o săptămână cu greu ar reprezenta vreo problemă. Dar toate calculele privind rotaţia, centrarea masei şi impulsul vectorial trebuiau refăcute şi apoi transmise către Marte pentru verificare. Era bine să-ţi faci calculele cu grijă, înainte de a trimite miliarde de tone de gheaţă pe o orbită care le-ar fi putut duce la o distanţă critică de Pământ. Precum o făcuseră de multe ori înainte, ochii căpitanului Chandler se îndreptară către o fotografie străveche, de deasupra biroului său. Ea înfăţişa o navă cu trei catarge, pe care aisbergul ce trona deasupra ei o făcea să pară insignifiantă – precum, cu adevărat, *Goliath* era ridiculizat chiar în clipa de faţă.

Ce incredibil, gândea el adesea, că numai durata unei vieţi relativ lungi a marcat hotarul între această primitivă navă, *Discovery*, şi cea care purta acelaşi nume către Jupiter! Şi ce-ar fi putut face acei bătrâni exploratori antarctici cu privirea oferită de această punte? Cu siguranţă ar fi fost dezorientaţi, pentru că zidul de gheaţă care plutea în susul şi în josul lui *Goliath* se întindea atât cât putea

cuprinde ochiul. Şi era o gheaţă cu aspect straniu, căreia îi lipseau cu desăvârşire albul imaculat şi albastrul îngheţatului Ocean Polar. De fapt, arăta murdară – şi aşa şi era. Pentru că doar aproximativ 90 la sută era apă îngheţată; restul era un amestec vrăjitoresc de compuşi de sulf şi carbon, majoritatea stabili la temperaturi ceva mai ridicate de zero absolut. Încălzirea lor putea avea consecinţă neplăcute; potrivit celebrei remarci făcute de un astrochimist, „cometele au o respiraţie puturoasă”.

„Căpitanul către personal”, anunţă Chandler. „A intervenit o mică schimbare în program. Ni s-a cerut să amânăm operaţiunile, şi să investigăm o ţintă semnalată de radarele Supravegherii Spaţiale.”

„Ceva detalii?”, întrebă cineva, după ce corul de mârâituri din interfon se stinsese.

„Nu multe, dar presupun că este vorba de un alt proiect al Comitetului Mileniului, pe care au uitat să-l anuleze.”

Mârâiturile s-au intensificat – toată lumea devenise profund scârbită de toate evenimentele planificate pentru a celebra sfârşitul mileniului doi. Se auzise un oftat general de uşurare atunci când data de 1 ianuarie 3001 a trecut neobservată şi rasa umană şi-a putut relua activităţile normale.

„Oricum, va fi probabil o alarmă falsă, precum cea de data trecută. Ne vom întoarce la treaba noastră cât de repede vom putea. Căpitanul a terminat.”

Era a treia oară de-a lungul carierei sale, când alerga după copite de cai morţi, gândi Chandler iritat. În pofida secolelor de explorare, sistemul solar încă mai putea produce surprize, şi probabil că Paza Spaţială avea un motiv întemeiat să facă o astfel de cerere. El spera doar că nu era din nou cazul ca un idiot fantezist să fi semnalat prezenţa imaginarului Asteroid de Aur. Dacă acesta exista – ceea ce Chandler n-ar fi crezut nicio clipă – n-ar fi constituit altceva decât o curiozitate mineralogică; ar fi avut o valoare mult mai mică decât gheaţa pe care o împingea el spre Soare, pentru a aduce viaţă pe lumile sterpe.

Exista, totuşi, o altă posibilitate, pe care o lua foarte în serios. Rasa umană împrăştiase deja sonde robotizate pe un volum de spaţiu de 100 de ani lumină în diametru – iar Monolitul din Tycho reamintea suficient de mult că şi alte civilizaţii se angajaseră în activităţi similare. Se prea putea ca în sistemul solar să mai existe şi alte obiecte extraterestre, sau să fie chiar pe drum. Căpitanul Chandler bănuia că Paza Spaţială avea în vedere ceva similar, altfel cu greu ar fi trimis un remorcher spaţial de Clasa I să se ducă să vâneze un semnal radar neidentificat.

Cinci ore mai târziu, *Goliath* detecta un ecou la limita razei sale de percepţie şi, chiar dată fiind distanţa foarte mare, acesta părea dezamăgitor de mic. Oricum, pe măsură ce se distingea mai clar şi mai puternic, începuse să „capete forma” unui obiect metalic, lung de circa doi metri. Călătorea pe o orbită îndreptată în afara sistemului solar, astfel că era aproape sigur, decise Chandler, una din miriadele de piese care alcătuiau aşa-numitul „gunoi spaţial” pe care omenirea îl azvârlise către stele pe parcursul ultimului mileniu – şi care ar putea fi într-o zi singura dovadă că rasa umană a existat vreodată.

Apoi a ajuns suficient de aproape pentru inspecţia vizuală, iar căpitanul Chandler şi-a dat seama, cu o uimire respectuoasă, că un istoric răbdător încă mai verifica cele mai vechi dosare ale Epocii Spaţiale. Ce păcat că răspunsul a fost dat de calculatoare la numai câţiva ani prea târziu pentru sărbătorile Mileniului!

„Aici *Goliath*, a transmis Chandler către Pământ, cu vocea plină de mândrie, de solemnitate. „Aducem la bord un astronaut de o mie de ani. Şi cred că ştiu cine este.”

2. Deşteptarea

Frank Poole se trezi, dar nu-şi amintea mai nimic. Nu era sigur nici măcar de propriul său nume.

Se afla într-o cameră de spital, evident; chiar dacă ochii săi erau încă închişi, cel mai primitiv – şi încărcat de

amintiri – dintre simţurile sale îi spunea asta. De câte ori trăgea aer în piept simţea un vag şi nu neplăcut miros de antiseptic, aducându-i aminte de vremea când – bineînţeles! – ca tânăr neastâmpărat, îşi rupsese o coastă, în timpul campionatelor de deltaplanism din Arizona.

Acum totul începea să-i revină în minte. „Sunt comandantul adjunct Frank Poole, ofiţer executiv, USS *Discovery*, în misiune strict secretă spre Jupiter.”

Părea că o gheară îngheţată i-a cuprins inima. Îşi amintea, ca într-o reluare cu încetinitorul, macaraua de pe punte care se repezea către el, cu ghearele de metal deschise. Apoi impactul tăcut – şi nu şuierul deloc tăcut al aerului ieşindu-i din costum. După asta, o ultimă amintire – că se rotea neajutorat în spaţiu, încercând zadarnic să-şi reconecteze furtunul de alimentare cu aer, rupt.

Ei bine, indiferent ce accident misterios se petrecuse în comenzile macaralei, acum era în siguranţă. Probabil David făcuse o EVA[1] şi l-a salvat înainte ca lipsa oxigenului să îi fi produs leziuni cerebrale ireversibile.

„Ce băiat bun e Dave!”, îşi spuse. „Trebuie să-i mulţumesc – ia stai aşa! – evident că acum nu sunt la bordul *Discovery*; cu siguranţă am fost inconştient destulă vreme cât să fiu adus înapoi pe Pământ!”

Şirul său de gânduri confuze fu întrerupt brusc de sosirea asistentei-şefe şi a două infirmiere, îmbrăcate în străvechea uniformă a tagmei lor. Păreau un pic surprinse, ceea ce-l făcu pe Poole să se întrebe dacă nu se trezise cumva mai devreme decât trebuia, şi această idee îi dădu un sentiment de satisfacţie copilărească.

„Bună!”, spuse el, la capătul câtorva încercări; corzile vocale păreau să fie foarte rigide. „În ce stare sunt?”

Asistenta-şefă îi întoarse zâmbetul şi îi dădu evidenta poruncă „Nu încerca să vorbeşti”, punându-şi un deget pe buze. Apoi cele două infirmiere se repeziră uşor către el, examinându-i expert pulsul, temperatura şi reflexele. Când

---

[1] Extra Vehicular Activity - Activitate extravehiculară - termenul tehnic consacrat ieşirii cosmonauţilor din nava spaţială.

una dintre ele îi ridică un braţ, apoi îl lăsă să cadă, Poole observă ceva ciudat. Mişcarea de cădere fusese înceată, iar braţul părea să cântărească mai puţin decât era normal. Şi trupul său la fel constată atunci când încercă să se mişte.

„Deci trebuie să fiu pe o planetă”, gândi el. „Sau pe o staţie spaţială, cu gravitaţie artificială. Cu siguranţă nu pe Pământ – sunt prea uşor.”

Era pe cale să pună întrebarea evidentă care îi veni imediat în minte, când asistenta îl apăsă cu ceva pe o parte a gâtului, simţi o uşoară furnicătură şi se scufundă din nou într-un somn fără vise. Chiar înainte de a-şi pierde cunoştinţa, îi trecu prin minte un ultim gând frământat. „Ce ciudat – nu mi-au spus un singur cuvânt, tot timpul cât au fost cu mine.”

3. Reabilitarea

Când se trezi din nou, şi le văzu pe asistentă şi infirmiere stând în jurul patului său, Poole se simţi suficient de puternic ca să spună:

— Unde mă aflu? Cu siguranţă îmi puteţi spune asta!

Cele trei femei se uitară una la alta, în mod evident neştiind ce să facă în continuare. Apoi asistenta îi răspunse, rostind cuvintele rar şi cu atenţie:

— Totul este bine, domnule Poole. Profesorul Anderson va fi aici într-un minut... El vă va explica.

„Ce să explice”, gândi Poole uşor exasperat. „Dar bine măcar că vorbeşte engleza, chiar dacă nu-i pot ghici accentul.” Anderson probabil că era deja pe drum, pentru că uşa se deschise peste câteva clipe, iar Poole văzu dincolo de ea un grup mic de oameni care-l priveau curioşi. Începu să se simtă ca un exponat nou într-o grădină zoologică.

Profesorul Anderson era un om mic, slăbuţ, ale cărui trăsături păreau să fi combinat trăsăturile specifice ale mai multor rase – chineză, polineziană, nordică – într-o manieră complet derutantă. Îl salută pe Poole ridicând mâna

dreaptă, îi luă mâna şi i-o strânse, cu o ezitare atât de ciudată încât parcă repeta un gest de-a dreptul nefamiliar.

— Mă bucur să văd că arătaţi atât de bine, domnule Poole… O să vă puneţi pe picioare în foarte scurt timp.

Din nou acel accent ciudat, şi exprimarea înceată, dar cu acea atitudine încrezătoare specifică tuturor doctorilor, de oriunde şi oricând.

— Mă bucur să aud asta. Acum probabil că îmi puteţi răspunde la câteva întrebări, spuse Poole.

— Desigur, desigur. Dar aşteptaţi un pic.

Anderson vorbi atât de rapid şi de încet către asistentă, încât Poole nu prinse decât câteva cuvinte, dintre care parte îi erau total necunoscute. Apoi asistenta îi făcu semn unei infirmiere, care deschise un dulăpior din perete, de unde scoase o bandă subţire de metal pe care începu s-o înfăşoare în jurul capului lui Poole.

— Ce-i asta? întrebă el, fiind unul dintre acei pacienţi dificili, atât de agasanţi pentru doctori, care în permanenţă vor să ştie tot ce li se întâmplă. Electroencefalograma?

Profesorul, asistenta şi infirmierele păreau stupefiaţi în egală măsură.

— A, electro… encef… alo… grama, silabisi încep profesorul, ca şi cum ar fi extras cu greu cuvântul din adâncurile memoriei. Aveţi perfectă dreptate. Vrem doar să monitorizăm funcţiile creierului dumneavoastră.

„Creierul meu ar funcţiona perfect, dacă m-aţi lăsa să-l folosesc”, bombăni Poole în gând. „Dar cel puţin se pare că în cele din urmă ajungem undeva.”

— Domnule Poole, spuse Anderson, vorbind încă în acelaşi stil, curios de bombastic, ca şi cum ar fi folosit o limbă străină, ştiţi, desigur, că aţi fost rănit într-un accident grav, în timp ce lucraţi în afara navei *Discovery*.

Poole dădu din cap afirmativ.

— Încep să bănuiesc că „rănit” este prea puţin spus, zise el sec.

Anderson se relaxă vizibil, şi un mic zâmbet îi apăru pe faţă.

— Aveţi dreptate. Spuneţi-mi ce credeţi că s-a întâmplat.

— Ei bine, scenariul cel mai favorabil ar fi că, după ce mi-am pierdut cunoştinţa, David Bowman m-a salvat şi m-a adus înapoi în navă. Ce mai face Dave? Nimeni nu-mi spune nimic!

— Toate la vremea lor... Iar în cel mai rău caz?

Lui Frank Poole îi trecu un fior rece prin şira spinării. Bănuiala care i se formase încet în minte începuse să se confirme.

— Că am murit, dar am fost readus aici – oriunde ar fi acest „aici” – şi voi aţi fost capabili să mă readuceţi la viaţă. Mulţumesc...

— Foarte corect. Şi eşti din nou pe Pământ. Mă rog, foarte aproape de el.

Ce vroia să spună cu „foarte aproape”? Aici exista cu siguranţă un câmp gravitaţional, aşa că se afla probabil în interiorul inelului care se învârtea încet al unei staţii spaţiale orbitale. Nu conta; erau alte lucruri mai importante la care trebuia să se gândească.

Poole făcu rapid câteva calcule mentale. Dacă Dave l-ar fi pus în hibernaculare, ar fi resuscitat restul echipajului şi şi-ar fi îndeplinit misiunea pe Jupiter, putea să fi fost mort de cam cinci ani de zile!

— În ce dată suntem? întrebă el.

Profesorul şi asistenta schimbară o privire. Din nou, Poole simţi acea boare rece.

— Trebuie să-ţi spun, domnule Poole, că Bowman nu te-a salvat. El credea – şi nu putem să-l învinuim – că erai mort de-a binelea. De asemenea, el trecea printr-o criză disperat de gravă, care-i ameninţa propria supravieţuire...

— Aşa că ai rătăcit prin spaţiu, ai trecut de orbita lui Jupiter şi te-ai îndreptat către stele. Din fericire, ai fost atât de mult sub punctul de îngheţare, încât practic n-ai mai avut metabolism – dar e aproape un miracol faptul că ai fost găsit. Eşti unul dintre cei mai norocoşi oameni în viaţă. Nu, chiar din cei ce au trăit vreodată!

„Oare?” se întrebă Poole. Cinci ani, da’ de unde. Putea fi un secol, sau chiar mai mult.

— Spuneţi-mi tot, ceru el.

Profesorul şi asistenta părură să consulte un monitor invizibil. Când se uitară din nou unul la altul şi înclinară din cap aprobator, Poole îşi dădu seama că erau toţi conectaţi la sistemul de informaţii al spitalului, la care era legat şi „bandajul” de pe capul său.

— Frank, începu profesorul Anderson, schimbându-şi uşor atitudinea în cea a unui vechi medic de familie, va fi un mare şoc pentru tine, dar eşti capabili să îl suporţi şi cu cât afli mai devreme, cu atât e mai bine. Suntem aproape de începutul mileniului patru. Crede-mă, ai părăsit Pământul acum aproape o mie de ani.

— Vă cred, răspunse Poole calm. Apoi, spre marea sa ciudă, camera începu să se învârtă cu el şi nu mai ştiu nimic.

Când îşi recăpătă cunoştinţa, descoperi că nu se mai afla într-o cameră de spital deprimantă, ci într-un apartament luxos, având pereţii decoraţi cu imagini frumoase, care se schimbau tot timpul. Unele dintre ele reprezentau picturi faimoase şi familiare, altele arătau peisaje terestre şi marine care se putea să fi fost din timpul său. Nu era nimic străin sau supărător – acestea, bănuia el, aveau să vină mai târziu.

Decorul din jurul său fusese cu siguranţă atent ales şi programat; se întrebă dacă nu exista pe undeva echivalentul unui televizor (câte canale avea oare acest mileniu trei?), dar nu vedea în apropierea patului nici urmă de telecomandă. Avea atât de multe de învăţat în această lume nouă; era ca un sălbatic care întâlnise brusc civilizaţia.

Dar mai întâi trebuia să-şi recapete puterile – şi să înveţe limba. Nici măcar apariţia înregistrării sunetului, cu mai mult de o sută de ani înaintea naşterii lui Poole, nu putuse împiedica schimbările majore produse în gramatică şi pronunţare. Şi existau mii de noi cuvinte, majoritatea din

domeniul ştiinţei şi tehnologiei, deşi adesea era în stare să-şi facă o idee vagă asupra înţelesului lor.

Şi mai frustrante erau, oricum, miriadele de nume de persoane faimoase şi infame, care se acumulase pe parcursul ultimului mileniu, şi care lui nu-i spuneau nimic. Câteva săptămâni, până reuşi să-şi alcătuiască o mică bază de date, majoritatea conversaţiilor sale erau întrerupte de prezentarea pe scurt a unor biografii.

O dată cu puterea lui Poole, creştea şi numărul de vizitatori, deşi întotdeauna sub ochiul atent al profesorului Anderson. Printre aceştia se numărau medici specialişti, studenţi în câteva discipline şi comandanţi de nave spaţiale. Aceştia îl interesau cel mai mult. Erau puţine lucrurile pe care le putea spune medicilor şi istoricilor, care să nu fi existat deja undeva în giganticele baze de date ale omenirii, dar era deseori în măsură să le ofere simplificări şi noi puncte de vedere asupra evenimentelor petrecute în timpul său. Deşi cu toţii îl tratau cu cel mai profund respect şi îl ascultau răbdători când încerca să le răspundă la întrebări, păreau reticenţi în a răspunde întrebărilor sale. Poole începea să simtă că era prea protejat de şocul cultural, şi, pe doar jumătate în serios, se întreba cum ar putea evada din apartamentul său. În puţinele ocazii în care era singur descoperise fără surprindere că uşa este încuiată.

Apoi, sosirea doctorului Indra Wallace a schimbat totul. În ciuda numelui ei, trăsătura rasială dominantă părea să fie japoneză, uneori, cu doar un mic efort de imaginaţie, Poole putea să şi-o închipuie ca pe o gheişă ajunsă la maturitate. Era o imagine ce greu se putea potrivi distinsului istoric, care avea o catedră virtuală la o universitate încă acoperită de iederă. Era primul vizitator care vorbea fluent engleza lui Poole, aşa că el a fost încântat s-o întâlnească.

— Domnule Poole, începu ea pe un ton foarte oficial, am fost numită ghidul dumneavoastră şi, să-i spunem aşa, mentorul dumneavoastră. Calificările mele – m-am specializat în perioada dumneavoastră şi am scris lucrarea

Colapsul Statului-Naţiune, 2000 – 2050. Cred că ne putem ajuta reciproc în multe feluri.

— Sunt sigur că putem. Întâi aş vrea să mă scoateţi de aici, să pot vedea câte ceva din lumea voastră.

— Exact asta şi intenţionăm să facem. Dar trebuie să începem prin a vă da o identitate. Până atunci aţi fi – cum îi spune? – o non-persoană. V-ar fi imposibil să mergeţi undeva, sau să faceţi ceva. Niciun dispozitiv de prelucrare a datelor nu v-ar recunoaşte existenţa.

— Aşa cum m-am aşteptat, replică Poole, cu un zâmbet crispat. Sistemul începuse să se realizeze încă de pe vremea mea, şi multora nu le plăcea de loc.

— Unii încă o fac. Ies şi trăiesc în sălbăticie – sunt mai mulţi pe Pământ decât erau în secolul tău. Dar întotdeauna îşi iau computerele cu ei, ca să poată să ceară ajutor imediat ce au nevoie. În medie, o fac la cinci zile după ce pleacă.

— Îmi pare rău să aud asta. Rasa umană s-a deteriorat evident.

O punea la încercare prudent, încercând să-i afle limitele toleranţei şi să-i contureze personalitatea. Era clar că vor petrece mult timp împreună şi că avea să depindă de ea în sute de feluri. Totuşi nu era sigur măcar că avea să-i placă de ea; probabil că-l privea ca pe un fascinant exponat de muzeu.

Spre surpriza lui Poole, ea îi aprobă critica.

— Asta poate fi adevărat, în anumite privinţe. Poate că suntem mai slabi din punct de vedere fizic, dar suntem mai sănătoşi şi mai adaptaţi decât toţi oamenii care au trăit vreodată. Nobilul Sălbatic a fost întotdeauna un mit.

Ea se îndreptă către o „fereastră” dreptunghiulară, aşezată la nivelul ochilor, în uşă. Era cam de mărimea uneia dintre nenumăratele reviste din îndepărtata Epocă a Tiparului, şi Poole remarcase că fiecare cameră părea să aibă cel puţin una. De obicei erau albe, dar uneori conţineau rânduri de text care se derulau uşor, complet de neînţeles pentru Poole, chiar şi atunci când marea majoritate a cuvintelor îi erau familiare. O dată, o astfel de

„fereastră” din apartamentul său începuse să emită sunete stridente, de urgenţă, pe care el le-a ignorat presupunând că problema va fi rezolvată de altcineva, oricine ar fi fost acesta. Din fericire, zgomotul a încetat la fel de brusc pe cât pornise.

Dr. Wallace îşi puse palma pe fereastră, şi o retrase după câteva secunde. Se uită la Poole, şi-i spuse zâmbind:

— Vino să vezi asta.

Inscripţia care apăruse brusc părea să aibă ceva sens, atunci când o citi, încet:

WALLACE, INDRA ŞF11. 02. 2970/31. 885//HIST. OXFORD

— Presupun că asta înseamnă „femeie, data naşterii 11 martie 2970” şi că eşti asociată Departamentului Istorie la Oxford. Şi probabil că 31. 885 este un număr de identificare personal. Corect?

— Excelent, domnule Poole. Am văzut câteva dintre adresele voastre e-mail şi numere de cărţi de credit – şiruri hidoase de nonsensuri alfanumerice pe care nimeni nu şi le putea aduce aminte! Dar toţi ne ştim data naşterii, şi niciodată mai mult de 99. 999 de persoane n-o pot avea în acelaşi timp. Aşa că ai un număr de cinci cifre şi asta-i tot ce-ţi trebuie… chiar dacă îl uiţi, nu contează. După cum vezi, e o parte din tine.

— Implant?

— Da, nanocip, la naştere. Câte unul în fiecare palmă, pentru siguranţă. Nici măcar nu-l vei simţi pe-al tău când îţi va fi dat. Dar ne-ai creat o mică problemă…

— Care?

— Cititoarele pe care le vei întâlni în majoritatea locurilor sunt prea simple pentru a crede că data naşterii tale este reală. Aşa că, dacă ne dai aprobarea, vom adăuga la ea o mie de ani.

— Aveţi aprobarea mea. Iar restul Ident-ului?

— Este opţional. Poţi să-l laşi gol, să-i dai localizarea şi interesele tale sau să-l foloseşti pentru mesaje personale, generale sau direcţionate precis.

Unele lucruri, Poole era absolut sigur, nu s-au schimbat o dată cu trecerea secolelor. O mare parte a acestor mesaje „direcţionate” vor fi foarte „personale”, într-adevăr. Se întrebă dacă încă mai existau cenzori, fie ei numiţi de stat, sau proclamaţi, şi dacă eforturile lor de a îmbunătăţi morala altora aveau mai mult succes decât în vremea sa. Va trebui s-o întrebe pe dr. Wallace despre asta, când va ajunge s-o cunoască mai bine.

4. O cameră cu privelişte

— Frank, profesorul Anderson crede că eşti destul de întremat pentru a face o mică plimbare.

— Sunt încântat să aud asta. Cunoşti expresia „a rupe lanţul”?

— Nu, dar îmi pot imagina ce înseamnă.

Frank se adaptase atât de bine gravitaţiei scăzute încât lungile plimbări pe care le făcea i se păreau perfect normale. O jumătate de G, estimase el, era suficient cât să-l facă să se simtă confortabil. Întâlniseră doar câteva persoane în timpul peregrinărilor lor, niciuna cunoscută, dar toate zâmbeau recunoscându-l. „Deja probabil că sunt una dintre cele mai cunoscute celebrităţi ale acestei lumi”, îşi spuse Poole cu o oarecare superioritate. „Asta ar trebui să-mi fie de mare folos atunci când mă voi hotărî ce să fac cu restul vieţii mele. Cel puţin încă un secol, dacă e să-l cred pe Anderson…”

Coridorul de-a lungul căruia păşeau era lipsit de orice trăsătură distinctivă. Erau puţine uşi numerotate, fiecare având unul dintre universalele panouri de recunoaştere. Poole o urmase pe Indra aproximativ două sute de metri, când se opri brusc, şocat de faptul că nu-şi dăduse seama până acum de un lucru orbitor de evident.

— Staţia asta spaţială trebuie să fie enormă! exclamă el.

— N-aveaţi voi o zicală, „şi încă n-ai văzut ceva”? zâmbi ea.

— Încă n-ai văzut „nimic”, o corectă el, distrat. Încerca încă să estimeze dimensiunea construcţiei, când dădu peste o altă surpriză. Cine şi-ar fi putut închipui o staţie spaţială suficient de mare pentru a cuprinde un metrou – chiar dacă unul miniaturizat, cu un singur vagon mic, capabil să transporte doar 12 pasageri…

— Postul de Observaţie Trei, comandă Indra, şi începură să alunece uşor, silenţios, departe de terminal.

Poole citi ora de pe complicata brăţară ale cărei funcţiuni încă le cerceta. Fusese surprins atunci când descoperise că întreaga lume funcţiona după Timpul Universal – reţeaua confuză de zone temporale fusese înlăturată la apariţia comunicaţiilor globale. Existaseră foarte multe dezbateri pe această temă, începute încă din secolul XXI, în cadrul cărora s-a sugerat chiar ca Timpul Solar să fie înlocuit de Timpul Sideral. Atunci, pe parcursul unui an, soarele s-ar fi mişcat în perfectă concordanţă cu ceasul, apunând exact în secunda în care răsărise cu şase luni în urmă.

Oricum, din această propunere asupra „timpului solar egal” n-a ieşit nimic, şi nici din alte încercări chiar mai viguroase de a reforma calendarul. Această problemă specială, spunea o sugestie cinică, trebuia să aştepte realizarea anumitor progrese tehnologice majore. Într-o zi, cu siguranţă, una dintre greşelile minore ale lui Dumnezeu va fi îndreptată, şi orbita Pământului va fi ajustată în aşa fel încât anul să aibă 12 luni de câte exact 30 de zile egale între ele.

Din cât putu judeca Poole după viteză şi timpul scurs, trebuie să fi călătorit cel puţin trei kilometri înainte ca vehiculul să se oprească silenţios, uşile să se deschidă şi o voce impersonală să rostească: „Vă dorim o privelişte frumoasă. Cerul e acoperit astăzi de nori în proporţie de 35 la sută.”

În sfârşit, gândi Poole, ne apropiem de peretele exterior. Dar iată încă un mister – în pofida distanţei parcurse, nici direcţia, nici intensitatea gravitaţiei nu se schimbaseră! Nu-şi putea imagina o staţie orbitală mobilă atât de uriaşă

încât vectorul gravitaţional să nu fie modificat de o asemenea deplasare. S-ar fi putut afla, la urma urmelor, pe o planetă? Dar s-ar fi simţit mai uşor, de obicei mult mai uşor, pe oricare altă planetă locuibilă din Sistemul Solar.

Când uşa exterioară a terminalului se deschise, iar Poole se trezi intrând într-o mică ecluză, îşi dădu seama că se aflată într-adevăr în spaţiu. Dar unde erau costumele spaţiale? Privi nervos în jur; era împotriva tuturor instinctelor sale să se afle atât de aproape de vid, dezbrăcat şi neprotejat. O experienţă de acest gen îi fusese de-ajuns…

— Aproape am ajuns, grăi Indra încurajator.

Ultima uşă se deschise, şi el privi direct în mijlocul spaţiului întunecat, printr-o fereastră uriaşă, curbată atât orizontal, cât şi vertical. Se simţea ca un peştişor în acvariu, şi spera că designerii acestei îndrăzneţe lucrări inginereşti ştiuseră exact ceea ce aveau de făcut. Cu siguranţă că avuseseră materiale structurale mai bune decât cele care existau pe vremea lui.

Cu toate că stelele trebuia să fi strălucit acolo, în exterior, ochii săi adaptaţi la lumină nu puteau distinge decât un mare gol negru dincolo de curbura uriaşei ferestre. Pe când se apropia pentru a avea o perspectivă mai amplă, Indra îl prinse de braţ şi îi arătă ceva înainte.

— Priveşte atent, spuse ea. Vezi?

Poole clipi, apoi se holbă la întuneric. Cu siguranţă trebuia să fie o iluzie, poate chiar – Doamne fereşte! – o fisură în geam! Îşi plimbă capul dintr-o parte în alta. Nu, era adevărat. Dar ce putea să fie? Îşi aminti definiţia lui Euclid: „O linie are lungime, dar nu şi grosime.”

Pe întreaga înălţime a ferestrei, şi continuând evident în afara câmpului vizual, în sus şi în jos, era o dâră de lumină extrem de uşor de văzut dacă o căutai, totuşi atât de unidimensională încât cuvântul „subţire” nici măcar nu putea fi folosit în descriere… Oricum, nu era pe de-a întregul lipsită de caracteristici – pe alocuri existau pete de o strălucire mai mare, situate pe întreaga sa lungime, la

intervale neregulate, precum picăturile de rouă pe o pânza de păianjen.

Poole merse către fereastră, iar perspectiva se lărgi până reuşi să vadă ce se întindea dedesubtul său. Arăta suficient de familiar – întregul continent european şi bună parte din nordul Africii, întocmai cum le văzuse de multe ori din spaţiu. Deci se afla pe o orbită, probabil pe una ecuatorială, la cel puţin o mie de kilometri altitudine.

Indra îl privea, zâmbind enigmatic.

— Apropie-te mai mult de fereastră, spuse ea încet. Astfel încât să poţi privi drept în jos. Sper că n-ai rău de înălţime.

„Ce prostie să-i spui asta unui astronaut!” îşi zise Poole, în timp ce înainta. „De-aş fi suferit de ameţeli, nu mai făceam ceea ce-am făcut.” Abia-i trecu acest gând prin minte, când strigă „Dumnezeule!” şi făcu involuntar un pas înapoi dinspre geam. Apoi, îmbărbătându-se singur, îndrăzni să se uite din nou. Privea în jos, la îndepărtata Mediterană, din exteriorul unui turn cilindric, al cărui perete curbat foarte uşor părea să aibă un diametru de câţiva kilometri. Dar asta nu era nimic, raportat la lungimea sa, pentru că se ducea jos, jos, jos de tot, până ce dispărea în ceaţă, undeva deasupra Africii. Presupuse că el continua şi mai jos, până la suprafaţa Pământului.

— La ce înălţime suntem? şopti el.

— Două mii de kilometri. Dar acum priveşte în sus.

De această dată, şocul nu mai fu atât de mare; se aşteptase la ce avea să vadă. Turnul se ridica până ce devenea un mic firicel strălucitor pe fundalul întunecat al spaţiului, şi nu exista îndoială că ajungea până la orbita geostaţionară, la 36. 000 de kilometri deasupra ecuatorului. Asemenea fantezii erau binecunoscute în vremea lui Poole, dar el nu visase nicicând că le poate vedea în realitate, mai mult, chiar să se afle într-una!

Arătă înspre îndepărtata linie care se ridica în partea estică a orizontului.

— Acela probabil că e alt turn.

— Da, Turnul Asiatic. Se pare că arătăm la fel, pentru ei.

— Cât de multe sunt?

— Doar patru, amplasate la distanţe egale în jurul ecuatorului, Africa, Asia, America, Pacifica. Ultimul este aproape gol, are doar câteva sute de niveluri completate. Nu-i nimic de văzut, decât apă...

Poole încă mai asimila acest concept, când îi veni o idee stânjenitoare.

— Erau deja mii de sateliţi, de toate tipurile şi la toate altitudinile, pe vremea mea. Cum evitaţi coliziunile?

Indra păru uşor stânjenită.

— Ştii, nu m-am gândit la asta niciodată, nu e domeniul meu.

Făcu o scurtă pauză, evident pentru a căuta prin memorie, apoi faţa i se lumină.

— Cred că a avut loc o mare operaţiune de curăţare, acum câteva secole. Nu mai există nici urmă de sateliţi.

„Are sens”, îşi spuse Poole. Nici n-ar mai fi fost nevoie de ei; cele patru turnuri gigantice puteau furniza toate facilităţile oferite cândva de staţiile spaţiale şi de mii de sateliţi.

— Şi n-au fost niciodată accidente – coliziuni cu nave spaţiale care părăseau Pământul sau reintrau în atmosferă?

Indra se uită la el cu surprindere.

— Dar asta nu se mai întâmplă, spuse ea, arătând spre plafon.

— Toate spaţioporturile sunt unde trebuie să fie, acolo sus, pe inelul exterior. Cred că au trecut cam patru sute de ani de când a decolat ultima rachetă de pe suprafaţa Pământului.

Poole era încă frământat de gânduri, când o anomalie nesemnificativă îi atrase atenţia. Pregătirea de astronaut îl făcuse să fie atent la orice ar fi fost ieşit din comun; în spaţiu asta putea însemna diferenţa între viaţă şi moarte.

Soarele era în afara câmpului vizual, mult deasupra, dar razele sale care coborau prin fereastra cea mare zugrăveau o strălucitoare fâşie de lumină pe podea. Străbătând acea fâşie sub un anumit unghi, se întindea o alta, mult mai palidă, astfel încât marginea ferestrei arunca o umbră

dublă. Poole se apleca aproape îngenunchind, pentru a scruta atent cerul, cât mai sus. Credea că depăşise etapa surprizelor, dar spectacolul strălucirii a doi sori îl lăsă pentru câteva clipe fără grai.

— Ce-i aia? gâfâi el, când îşi recăpăta respiraţia.

— A, nu ţi s-a spus? E Lucifer.

— Pământul are un alt soare?

— Ei bine, nu ne dă prea multă căldură, dar a făcut ca Luna să fie inutilă. Înainte ca Misiunea a Doua să meargă acolo să te caute, aceea era planeta Jupiter.

Ştiam că o să am multe de învăţat în această lume nouă, îşi spuse Poole. Dar cât de mult, nici nu puteam visa.

5. Educaţie

Poole fu şi uluit, şi încântat când în cameră i se aduse un televizor, plasat la capătul patului. Încântat, pentru că era înfometat de informaţii; uluit – pentru că era un model învechit chiar şi de pe vremea sa.

— A trebuit să promitem muzeului că-l vom da înapoi, îl informă asistenta. Şi cred că ştii cum se foloseşte asta.

În timp ce mânuia telecomanda, Poole simţi cum îl cuprinde un val de nostalgie acută. Cum puţine obiecte o puteau face, îi readucea în minte imagini din copilărie şi amintirea zilelor în care majoritatea televizoarelor erau prea stupide pentru a înţelege comenzi vocale.

— Mulţumesc, doamnă asistentă. Ştiţi care este cel mai bun canal de ştiri?

Ea păru blocată de întrebare, apoi se însenină.

— Ah, îmi dau seama ce vreţi să spuneţi. Dar profesorul Anderson crede că deocamdată nu sunteţi pregătit. Aşa că Arhiva a alcătuit o colecţie care vă va face să vă simţiţi ca acasă.

Poole se întrebă în treacăt care mai era mediul de stocare a informaţiilor al acestei zile şi epoci. Îşi putea aminti compact discurile şi excentricul unchi George, care era mândrul posesor al unei vechi colecţii de LP-uri. Dar cu

siguranţă că acea competiţie tehnologică se încheiase cu secole în urmă, pe cunoscuta cale darwiniană, supravieţuirea celui mai potrivit.

Trebuia să admită că selecţia era bine făcută, de către cineva (Indra?) familiarizat cu perioada de început a secolului XXI. Nu exista nimic supărător – războaie sau violenţă, şi foarte puţine informaţii economice sau politice contemporane, care ar fi fost cu toate irelevante acum. Erau câteva comedioare uşoare, evenimente sportive (cum de ştiau despre el că era un fan al tenisului?), muzică pop şi clasică, precum şi câteva documentare despre viaţa animalelor sălbatice.

Oricine ar fi alcătuit această colecţie probabil că avea ceva simţ al umorului, altfel nu ar fi introdus câteva episoade din fiecare serie a popularului serial SF „Star Trek”. Pe când era copil, Poole îi întâlnise atât pe Patrick Stewart, cât şi pe Leonard Nimoy; se întrebă ce-ar fi gândit ei, dacă ar fi cunoscut destinul băieţelului timid care le-a cerut autografele.

La scurt timp după ce începuse să exploreze – mai tot timpul pe derulare rapidă – aceste relicve ale trecutului, îi trecu prin minte un gând deprimant. Citise undeva că pe la sfârşitul secolului – al secolului său! – erau circa 50.000 de staţii de televiziune care emiteau simultan. Dacă acest număr ar fi rămas acelaşi, şi se prea putea ca el să fi crescut, până acum probabil că se acumulaseră milioane de milioane de ore de programe transmise. Aşa că până şi cel mai dur dintre cinici trebuia să admită că erau cel puţin un miliard de ore demne de vizionat, din care câteva milioane care să depăşească cele mai înalte standarde ale excelenţei. Cum să găseşti aceste câteva ace într-un atât de gigantic car cu fân?

Gândul era atât de copleşitor, atât de demoralizant, încât după o săptămână de schimbat canale, din ce în ce mai fără rost, Poole ceru să i se ia televizorul. Din fericire, poate, avusese tot mai puţin timp pentru el însuşi în orele dimineţii, care parcă se lungeau pe măsură ce îşi refăcea forţele.

Nu exista riscul plictiselii, graţie defilării continue nu numai a cercetătorilor serioşi, dar şi a unor cetăţeni curioşi, probabil şi influenţi, care reuşeau să treacă de „garda de palat” instaurată de profesorul Anderson şi de asistenta-şefă. Totuşi se bucură atunci când, într-o zi, televizorul îi fu adus din nou în cameră; începuse să sufere de „sindromul renunţării”, dar de această dată era hotărât să fie mai selectiv.

Venerabila antichitate era însoţită de Indra Wallace, care zâmbea larg.

— Am găsit ceva ce trebuie să vezi, Frank. Credem că îţi va ajuta să te adaptezi; oricum, suntem siguri c-o să-ţi placă.

Lui Poole i se păruse întotdeauna că acea remarcă era o reţetă pentru plictiseală sigură, deci se pregăti pentru ce putea fi mai rău. Însă deschiderea îl prinse imediat, transportându-l din nou în vechea lui viaţă, cum puţine lucruri ar fi putut-o face. Pe loc recunoscu una dintre cele mai faimoase voci ale vremii sale şi îşi aminti că văzuse înainte chiar această emisiune.

„Atlanta, 31 decembrie 2.000.

Aici CNN International, cinci minute înainte de răsăritul Noului Mileniu, cu toate promisiunile şi provocările sale…”

Înainte de a începe să explorăm viitorul, să privim cu o mie de ani în urmă şi să ne întrebăm: „Ar fi putut vreuna din persoanele care au trăit în 1.000 să-şi închipuie, măcar parţial, cum arată lumea noastră, sau să o înţeleagă, dacă printr-o minune ar fi fost transportată de-a lungul secolelor?”

Aproape întreaga tehnologie pe care o luăm drept firească a fost inventată la sfârşitul mileniului nostru, majoritatea în cursul ultimelor două sute de ani. Motorul cu aburi, electricitatea, telefonul, radioul, televiziunea, cinematograful, aviaţia, electronica – şi, în timpul unei singure vieţi, energia nucleară şi călătoria spaţială – ce-ar fi înţeles din ele cele mai luminate minţi ale trecutului? Cât timp şi-ar fi păstrat sănătatea mintală Arhimede sau Da Vinci dacă s-ar fi trezit brusc în timpul nostru?

E tentant să credem că noi ne-am descurca mai bine, dacă am fi transportaţi cu o mie de ani în viitor. Desigur, descoperirile ştiinţifice fundamentale s-au făcut deja, dar vor fi îmbunătăţiri majore ale tehnologiei care să facă un aparat să ne pară la fel de magic şi de neînţeles cum i s-ar fi părut un calculator de buzunar sau o cameră video lui Isaac Newton?

Poate că epoca noastră este într-adevăr izolată de toţi cei care ne-au precedat. Telecomunicaţiile, abilitatea de a înregistra imagini şi sunete cândva iremediabil pierdute, cucerirea aerului şi a spaţiului, toate acestea au creat o civilizaţie mai presus de cele mai înflăcărate fantezii din trecut. Şi, la fel de important, Copernic, Newton, Darwin şi Einstein ne-au schimbat într-o asemenea măsură modul de a gândi, de a privi Universul, încât probabil că am părea o altă specie în ochii celor mai străluciţi dintre înaintaşii noştri.

Ar putea succesorii noştri, de peste o mie de ani, să ne privească la fel de plini de milă cum îi privim noi pe ignoranţii, superstiţioşii noştri strămoşi, răvăşiţi de boli şi cu o viaţă foarte scurtă? Noi credem că ştim răspunsurile la întrebări pe care ei nici măcar nu le-ar fi putut pune, dar ce surprize ne rezervă nouă Mileniul Trei?

„Ei bine, iată…”

Un clopot mare începu să bată ultimele secunde ale nopţii. Ultima vibraţie se stinse în tăcere…

„Ei, cam asta a fost – la revedere, minunat şi teribil Secol XX…”

Apoi imaginea se sparse în mii de fragmente, un nou comentator apăru şi începu să vorbească, cu un accent pe care Poole îl putea înţelege lesne acum şi care îl aduse înapoi în prezent.

„Acum, în primele minute ale anului 3001, putem răspunde acelei întrebări din trecut.

Cu siguranţă, oamenii din 2001 pe care abia i-aţi privit nu s-ar simţi atât de total copleşiţi în vremea noastră, cum ar fi fost cineva din 1001 în vremea lor. Multe dintre realizările noastre tehnologice le-ar fi anticipat şi ei;

întocmai cum s-au aşteptat, oraşe spaţiale şi colonii pe Lună şi câteva planete. Ar putea fi chiar dezamăgiţi, deoarece nu suntem încă nemuritori, şi am trimis sonde doar către stelele mai apropiate…”

Brusc, Indra opri înregistrarea.

— Vezi restul mai târziu, Frank, ai început să oboseşti. Dar sper că te va ajuta să te acomodezi.

— Mulţumesc, Indra. Trebuie să mă mai gândesc la asta. Dar acum sunt sigur un lucru.

— Care este acela?

— Trebuie să fiu recunoscător că nu sunt un om din 1001, aruncat în anul 2001. Era prea mult pentru un salt în timp, nu cred că i s-ar fi putut adapta cineva. Cel puţin eu ştiu ce este electricitatea şi n-aş muri de frică dacă o imagine ar începe să-mi vorbească.

Sper, îşi zise Poole, că încrederea mea se justifică. Cineva spunea că o tehnologie suficient de avansată nu poate fi distinsă de magie. Mă voi întâlni cu magia în această lume nouă – voi fi în stare să mă descurc cu ea?

6. Casca

— Mă tem că va trebui să iei o decizie grea, spuse profesorul Anderson, cu un zâmbet care neutraliza exagerata gravitate a cuvintelor sale.

— O pot face, doctore. Vorbeşte-mi deschis.

— Înainte să fi potrivit cu casca ta cerebrală, trebuie să devii complet chel. Aşa că uite care-i dilema ta. La viteza cu care-ţi creşte părul, ar trebui să te razi pe cap de cel puţin o dată pe lună. Sau o poţi face definitiv.

— Cum asta?

— Operaţie cu bisturiu laser. Omoară foliculele la rădăcina părului.

— Hmmm… este reversibilă?

— Da, dar este dificilă şi dureroasă, şi durează săptămâni.

— Atunci voi vedea cum e să fiu chel, înainte de a mă decide. Nu pot uita ce i s-a întâmplat lui Samson.

— Cine?

— Personajul unei faimoase cărţi vechi. Prietena lui i-a tăiat părul în timp ce dormea. Când s-a trezit, toată puterea lui dispăruse.

— Acum mi-am adus aminte – un simbolism medical destul de evident!

— Totuşi, nu m-ar deranja să-mi pierd barba. Aş fi fericit să scap de bărbierit, o dată pentru totdeauna.

— Voi face aranjamentele necesare. Şi ce fel de perucă ai vrea?

Poole râse:

— Nu sunt foarte vanitos, cred că ar fi ceva stânjenitor, dar probabil că n-ar deranja foarte tare. Un alt lucru pe care-l voi decide mai târziu.

Faptul că toată lumea din această vreme scăpase de păr pe cale artificială era ceva surprinzător, pe care Poole îl descoperise destul de târziu. Prima revelaţie o avusese când amândouă infirmierele îşi scoseseră perucile fără nici cel mai mic semn de jenă, chiar în faţa câtorva specialişti, la fel de cheli şi ei, veniţi să-i facă o serie de verificări microbiologice. Nu mai fusese nicicând înconjurat de atâţia oameni fără păr, iar bănuiala sa iniţială a fost că acesta era cea mai recentă etapă în nesfârşitul război al profesiei medicale contra bacteriilor.

La fel ca multe alte bănuieli ale sale, şi aceasta era complet greşită, iar atunci când descoperi adevărul se amuză de câte ori fusese sigur, fără să ştie dinainte, că părul vizitatorilor săi nu este natural. Răspunsul era „rar la bărbaţi, niciodată la femei”; cu siguranţă era vremea peruchierilor.

Profesorul Anderson nu irosea vremea; în acea după-amiaza infirmierele îi unseră capul lui Poole cu o alifie îngrozitor de urât mirositoare, iar când el se privi în oglindă, o oră mai târziu, nu se mai recunoscu. Ei bine, îşi spuse, poate că o perucă nu-i o idee atât de rea, la urma urmelor…

Potrivirea căştii cerebrale dură ceva mai mult. Întâi a trebuit făcut un mulaj, operaţie care l-a obligat să stea nemişcat câteva minute, până s-a întărit gipsul. Se aştepta să i se spună că forma capului său este nepotrivită, când infirmierele, chicotind cum nu se poate mai neprofesional, îşi uniră eforturile să-l elibereze.

— Au, m-a durut! se plânse el.

Urmă casca propriu-zisă, din metal, care i se potrivea comod până aproape de urechi, ceea ce îl făcu să se gândească nostalgic. „De m-ar vedea acum prietenii mei evrei!” Era atât de confortabilă încât după câteva minute nici măcar nu-şi mai dădea seama de prezenţa ei.

Acum era pregătit pentru instalare, un proces care, îşi dădu seama cu un sentiment aproape de admiraţie, fusese un ritual al trecerii pentru aproape întreaga rasă umană de mai bine de o jumătate de mileniu.

— Nu-i nevoie să închideţi ochii, spuse tehnicianul, care-i fusese prezentat sub pretenţiosul titlu de „inginer cerebral” – prescurtat aproape întotdeauna „brainman”, în termeni populari. Când începe setarea, toate percepţiile vă vor fi preluate. Chiar dacă ţineţi ochii deschişi, nu veţi vedea nimic.

Mă întreb dacă toţi se simt la fel de emoţionaţi, îşi spuse Poole. O fi aceasta ultima clipă în care am control asupra propriei mele minţi? Totuşi, am început să am încredere în tehnologia acestei epoci; până acum nu m-a dezamăgit. Bineînţeles, cum spune vorba aia veche, pentru toate există un început…

Aşa cum i se promisese, nu simţi nimic decât o uşoară gâdilătură, pe măsură ce miriade de nanofire îşi croiau calea prin craniul său. Toate simţurile-i erau încă perfect normale; atunci când îşi plimbă privirea prin cameră, toate lucrurile erau exact acolo unde ar fi trebuit să fie.

Brainman, care purta propria sa cască, racordat, ca şi Poole, la o piesă de echipament ce putea fi lesne considerată în mod greşit drept un laptop din secolul XX, îi zâmbi liniştitor.

— Gata? întrebă el.

Erau cazuri în care vechile clişee erau cele mai potrivite.

— La fel de gata ca oricând, răspunse Poole

Treptat, lumina păli, sau aşa i se păru. Se aşternu o linişte totală, şi până şi slaba gravitaţie a Turnului îl eliberă din apăsarea sa. Era un embrion plutind într-un vid absolut, deşi nu într-un întuneric total. Cunoscuse o singură dată un astfel de întuneric ultraviolet, abia vizibilă, în puterea nopţii, când coborâse mai mult decât ar fi fost prudent pe partea exterioară a Marelui Recif de Corali. Privind jos la sutele de metri de goliciune cristalină, avusese o senzaţie de dezorientare atât de acută încât pentru scurt timp intrase în panică şi aproape că declanşase vesta de salvare pneumatică, înainte de a-şi recăpăta stăpânirea de sine. Inutil să spunem, nu pomenise niciodată acest incident medicilor de la Agenţia Spaţială.

De la mare distanţă, răzbătu o voce în imensul vid care acum părea că-l înconjoară. Dar el nu distingea această voce prin urechi, ci-i răsuna încet în vastele labirinturi din creier.

— Începe calibrarea. Din când în când vi se vor pune întrebări – puteţi răspunde mental, dar ar fi mai bine să vocalizaţi. Înţelegeţi?

— Da, răspunse Poole, întrebându-se instantaneu dacă buzele i se mişcaseră într-adevăr. N-avea cum să fie sigur de asta.

În vid apăru ceva – o grilă de linii fine, ca o coală uriaşă de hârtie milimetrică. Se întindea în sus şi în jos, la stânga şi la dreapta, până la limita vederii sale. Încercă să-şi mişte capul, dar imaginea refuză să se schimbe.

De-a lungul grilei începură să se perinde cifre, prea repede pentru ca el să le poată citi, dar probabil că vreun circuit le înregistra. Poole nu se putu abţine să nu zâmbească (oare i se mişcaseră muşchii feţei?) gândindu-se cât de familiare îi erau senzaţiile. Era exact ca examinarea computerizată pe care o făcea clienţilor oricare oculist din vremea sa.

Grila dispăru, pentru a fi înlocuită de fâşii subţiri de culoare, care-i umplură întreg câmpul vizual. În câteva secunde, ele sclipiră de la un capăt al spectrului la celălalt.

— Puteam să vă spun şi eu asta, murmură Poole, văd culorile perfect. În continuare presupun c-o să-mi testaţi auzul.

Avea dreptate. Un zgomot slab, răpăit, acceleră până deveni cel mai gravă notă do audibilă, apoi urcă pe scala muzicală până ce dispăru dincolo de capacitatea de percepţie a fiinţelor umane, în teritoriul delfinilor şi al liliecilor.

Fu ultimul dintre testele simple, directe. După aceea, începu să fie asaltat de mirosuri şi gusturi, majoritatea plăcute, dar unele exact pe dos. Apoi deveni, sau cel puţin aşa i se păru, o marionetă legată cu sfori invizibile.

Presupuse că i se testa controlul neuromuscular şi speră că nu existau manifestări exterioare; dacă ar fi fost aşa, probabil că ar fi arătat ca o persoană cuprinsă de convulsii. La un moment dat simţi chiar o erecţie violentă, dar nu putu să verifice dacă era adevărat pentru că se cufundă într-un somn fără vise.

Sau doar visa că doarme? Nu ştia cât timp trecuse până să se trezească. Casca dispăruse deja, laolaltă cu Brainman şi echipamentul său.

— Totul a decurs bine, transmise asistenta. Va dura câteva ore să verificăm dacă nu există anomalii. Dacă rezultatul este KO – vreau să spun OK – veţi avea casca mâine dimineaţă.

Poole aprecie eforturile anturajului său de a învăţa engleza arhaică, dar nu se putu abţine să-şi dorească să nu fi auzit acea bâlbâială a asistentei.

Când sosi vremea ajustărilor finale, Poole aproape că se simţi din nou copil, gata să scoată din cutie o minunată jucărie nouă, sub bradul de Crăciun.

— Nu va trebui să treceţi din nou prin întreaga procedură de instalare, îl asigură Brainman. Încărcarea va începe imediat. Vă voi oferi o demonstraţie de cinci minute. Relaxaţi-vă şi bucuraţi-vă de ea.

O muzică blândă, liniştitoare, îl cuprinse; deşi îi era foarte familiară, din timpul său, nu o putu identifica. În faţa ochilor săi era ceaţă, care se îndepărta pe măsură ce se îndrepta către ea…

Da, mergea! Iluzia era teribil de convingătoare; simţea cum tălpile îi atingeau pământul şi acum, că muzica se oprise, putea auzi suflarea uşoară a vântului adiind printre ramurile copacilor uriaşi care păreau să-l înconjoare. Recunoscu pădurile de conifere din California şi speră că ele existau încă în realitate, undeva, pe Pământ.

Se deplasa în pas vioi, prea repede pentru a se simţi bine, ca şi cum timpul fusese uşor accelerat pentru ca el să poată parcurge o zonă cât mai mare cu putinţă. Cu toate acestea, nu simţea niciun efort; se simţea ca şi cum ar fi fost musafir în trupul altcuiva. Senzaţia era amplificată şi de faptul că nu îşi putea controla mişcările. Când încerca să se oprească, sau să schimbe direcţia deplasării, nu se întâmpla nimic. Pur şi simplu se lăsa condus.

Nu conta, se bucura de noua experienţă şi îşi dădea seama cât de dependent ar putea deveni de aceasta. „Maşinile de visat” pe care le anticipaseră mulţi oameni de ştiinţă ai epocii sale – adesea pe un ton alarmist – făceau parte acum din viaţa de zi cu zi. Poole se întrebă cum de reuşise omenirea să supravieţuiască; i se spusese că majoritatea oamenilor muriseră. Milioane de oameni îşi prăjiseră creierul, şi trecuseră pe lumea cealaltă.

Bineînţeles, el era imun la asemenea tentaţii! Ar folosi această unealtă-minune pentru a învăţa mai multe despre lumea Mileniului Trei şi pentru a căpăta în câteva minute aptitudini pe care altfel i-ar fi luat câţiva ani să le deprindă. Ei, dar la urma urmelor, ar putea folosi Casca, din când în când, doar pentru distracţie…

Ajunsese la marginea pădurii şi căuta un vad pentru a trece un râu destul de lat. Fără ezitare, păşi de-a dreptul în el, fără să aibă nicio reacţie de alarmă atunci când apa se ridică deasupra capului său. I se părea un pic ciudat că putea respira natural în continuare, dar i se părea mult mai remarcabil faptul că vedea perfect într-un mediu în care,

fără ajutor, ochii omului n-ar fi reuşit să vadă. Putea distinge fiecare detaliu al păstrăvilor care înotau pe lângă el, aparent netulburaţi de prezenţa intrusului.

O sirenă! Ei bine, întotdeauna îşi dorise să întâlnească una, dar credea că erau nişte creaturi marine. Poate că uneori urcau în susul curentului – precum somonii – pentru a se înmulţi? Sirena dispăru înainte ca Poole să-i pună vreo întrebare, pentru a-i confirma sau infirma această teorie revoluţionară.

Râul se sfârşea printr-un perete translucid; trecu prin el şi ajunse într-un deşert, sub bătaia unui soare arzător. Căldura acestuia îl frigea chinuitor, totuşi putea să se uite direct în vâlvătaia sa de amiază. Putea chiar să vadă, cu o claritate nefirească, un arhipelag de pete solare aproape de unul dintre cuadrante. Şi – asta era cu siguranţă imposibil! – zărea vaga strălucire a coroanei, complet invizibilă cu excepţia perioadelor de eclipsă totală, întinzându-se precum aripile unei lebede pe ambele părţi ale soarelui.

Totul se întunecă până la negru; muzica obsedantă se întoarse, şi o dată cu ea şi răcoarea plăcută a familiarei sale camere. Deschise ochii (fuseseră oare închişi?) şi găsi un public curios aşteptându-i reacţia.

— Minunat, răsuflă el, aproape cu veneraţie. Unele lucruri mi s-au părut... ei bine, mai reale decât realitatea!

În acea clipă, curiozitatea sa de inginer, niciodată bine ascunsă, începu să-l sâcâie.

— Chiar şi o demonstraţie atât de scurtă probabil că a conţinut o cantitate imensă de informaţie. Cum este stocată?

— În aceste pastile, aceleaşi pe care le foloseşte sistemul dumneavoastră audiovizual, însă de o capacitate mai mare.

Brainman îi înmână lui Poole un obiect mic şi pătrat, aparent făcut din sticlă, argintat pe una din suprafeţe; era de aproape aceeaşi dimensiune ca o dischetă de computer din tinereţea sa, doar că de două ori mai subţire. În timp ce Poole o înclina într-o parte şi cealaltă, încercând să vadă în

interiorul ei, zări câteva scânteieri multicolore fugitive, dar asta fu tot.

Ţinea în mână, îşi dădu brusc seama, produsul final a mai bine de o mie de ani de tehnologie electrooptică, precum şi al altor tehnologii nenăscute încă în era sa. Şi nu era surprinzător că, la prima vedere, semăna foarte tare cu echipamentele pe care le cunoştea şi el. Existau mărimi şi forme potrivite pentru majoritatea obiectelor folosite în viaţa de zi cu zi – cuţite şi furculiţe, cărţi, unelte de mână, mobilă – şi unităţi mobile de memorie pentru computere.

— Ce capacitate are? întrebă el. Pe vremea mea, puteam stoca până la un terabit în ceva de dimensiunea asta. Sunt sigur că aţi făcut mari progrese.

— Nu atât de mari cât v-aţi putea imagina; există o limită, bineînţeles, impusă de structura materiei. Apropo, ce-i un terabit? Mi-e teamă că am uitat.

— Să vă fie ruşine! Kilo, mega, giga, tera... asta înseamnă zece la puterea a doisprezecea biţi. Apoi petabitul – zece la a cincisprezecea – cam atât ştiu eu că se poate.

— Cam de pe-acolo începem noi. Suficient cât să înregistrăm tot ce-ar putea experimenta o persoană pe parcursul unei vieţi.

Era o idee uluitoare, totuşi n-ar fi trebuit să fie atât de surprinzătoare. Kilogramul de piftie pe care-l avea omul în ţeastă nu avea o capacitate mult mai mare decât acel pătrăţel pe care Poole îl ţinea în mână, şi nu putea deloc să fie un echipament de stocare la fel de eficient – avea atât de multe alte lucruri de făcut.

— Şi asta nu-i tot, continuă Brainman. Prin comprimarea datelor, poate stoca nu numai amintirile, ci chiar persoana însăşi.

— Apoi o puteţi reproduce?

— Bineînţeles, este o chestie simplă de nano-asamblare.

Aşa auzisem şi eu, îşi zise Poole, dar n-am crezut-o niciodată.

În secolul său, părea destul de minunat să poţi înmagazina munca de o viaţă a unui artist pe un singur disc de mici dimensiuni.

Acum, ceva care nu era deloc mai mare putea cuprinde şi artistul.

7. Informare

— Sunt încântat să aflu că Muzeul Smithsonian există încă, după atâtea secole, spuse Poole.

— Probabil că nu l-aţi recunoaşte, replică musafirul care se prezentase drept dr. Alistair Kim, director al departamentului Astronautică. În special aşa cum este acum, dispersat prin Sistemul Solar; principalele colecţii din afara Pământului se află pe Marte şi Lună, iar multe dintre exponatele care ne aparţin în mod legal încă se îndreaptă către stele. Suntem nerăbdători în mod special să punem mâna pe sonda Pioneer-10 – primul obiect făcut de om care a ieşit din Sistemul Solar.

— Cred că şi eu eram pe cale să fac acelaşi lucru, când m-au localizat.

— Am fost norocoşi – şi dumneavoastră, şi noi. Aţi putea să ne lămuriţi multe lucruri pe care nu le cunoaştem.

— Sincer să fiu, mă îndoiesc, dar voi face tot ce-mi stă în putinţă. Nu-mi amintesc nimic din cele petrecute după ce m-a lovit naveta. Deşi încă mi se pare greu de crezut, mi s-a spus că Hal este responsabil.

— Este adevărat, dar e o poveste complicată. Tot ceea ce am putut afla noi se află în această înregistrare, de circa 20 de ore, dar probabil că puteţi derula rapid o mare parte a ei.

— Ştiţi, desigur, că Dave Bowman a ieşit cu Naveta numărul 2 să vă salveze, dar a fost blocat în afara navei fiindcă Hal a refuzat să deschidă uşile ecluzei de la cală.

— De ce, pentru numele lui Dumnezeu?

Dr. Kim se crispă uşor. Nu era pentru prima oară când Poole observa o asemenea reacţie.

Trebuie să-mi supraveghez limbajul, gândi el. *„Dumnezeu” pare să fie un cuvânt urât pentru această cultură – trebuie s-o întreb pe Indra despre el.*

— În instrucţiunile lui Hal a existat o eroare majoră de programare – i se dăduse controlul asupra unor aspecte ale misiunii despre care dumneavoastră şi Bowman nu aveaţi idee. Găsiţi totul în înregistrare… Oricum, el a întrerupt sistemele de întreţinere a vieţii celor trei hibernanţi – Echipajul Alfa – şi Bowman a fost nevoit să ejecteze şi corpurile lor.

Deci eu şi Dave eram Echipajul Beta; încă ceva ce nu ştiam…

— Ce s-a întâmplat cu ei? întrebă Poole. N-au putut fi salvaţi şi ei, aşa cum am fost eu?

— Mi-e teamă că nu; am studiat problema, desigur. Bowman i-a ejectat la câteva ore după ce a preluat din nou controlul de la Hal, aşa că orbitele lor au fost uşor diferite de a dumneavoastră. Suficient pentru ei cât să ardă pe Jupiter, în timp ce dumneavoastră aţi trecut foarte aproape de planetă şi aţi căpătat un impuls gravitaţional care v-ar fi dus până la Nebuloasa Orion peste puţine alte câteva mii de ani.

— Făcând totul prin comenzi manuale – o performanţă cu adevărat fantastică! – Bowman a reuşit să plaseze *Discovery* pe o orbită stabilă în jurul lui Jupiter. Şi acolo a întâlnit ceea ce a doua expediţie a numit „Fratele Mare”, aparent un geamăn al Monolitului Tycho, dar de câteva sute de ori mai mare.

— În acel loc l-am pierdut. A părăsit *Discovery* la bordul navetei care mai rămăsese şi a luat contact cu Fratele Mare. De aproape o mie de ani suntem obsedaţi de ultimul său mesaj: „Pe Deus, e plin de stele!”

Iar o luăm de la capăt! îşi spuse Poole. *Dave n-ar fi spus sub nicio formă aşa ceva… Probabil că a fost „Dumnezeule, e plin de stele!”*

— Se pare că naveta a fost atrasă de monolit de un anumit tip de câmp inerţial pentru că ea – şi probabil şi Bowman – a scăpat intactă după o acceleraţie care i-ar fi

zdrobit instantaneu. Şi asta a fost ultima informaţie dobândită de cineva, pentru aproape zece ani, până la misiunea comună ruso-americană *Leonov*.

— Care a abordat abandonatul *Discovery* pentru ca dr. Chandra să se poată duce la bord şi să-l dezactiveze pe Hal. Da, ştiu asta.

Dr. Kim păru uşor stânjenit.

— Îmi cer scuze, nu eram sigur cât de mult vi se spusese deja. Oricum, atunci a fost momentul când au început să se petreacă lucruri încă şi mai ciudate. Se pare că sosirea lui *Leonov* a declanşat ceva în Fratele Mare. Dacă n-am fi avut înregistrările, nimeni n-ar fi crezut ce s-a întâmplat. Daţi-mi voie să vă arăt… aici este dr. Heywood Floyd, făcând de veghe, după ce s-a refăcut alimentarea cu energie electrică. Cred că recunoaşteţi totul.

Cred şi eu; şi cât de ciudat îmi pare să-l văd pe demult stinsul Heywood Floyd stând în vechiul meu scaun, cu ochiul neclintit al lui Hal supraveghind tot ce mişcă. E chiar mai straniu, dacă mă gândesc că şi eu şi Hal am împărtăşit aceeaşi experienţă a învierii din morţi…

Pe unul din monitoare apăru un mesaj, la care Floyd răspunse alene:

— Bine, Hal. Cine mă cheamă?

NEIDENTIFICAT

Floyd păru uşor iritat.

— Prea bine. Transmite-mi, te rog, mesajul.

ESTE PERICULOS PENTRU VOI. SĂ RĂMÂNEŢI AICI. TREBUIE SĂ PLECAŢI ÎN 15 ZILE.

— Asta e absolut imposibil. Fereastra noastră de lansare nu se deschide mai devreme de 26 de zile de-acum înainte. Nu avem suficient combustibil să plecăm mai devreme.

SUNT CONŞTIENT DE ACEASTĂ SITUAŢIE. TOTUŞI, TREBUIE SĂ PLECAŢI ÎN 15 ZILE.

— Nu pot lua în serios acest avertisment, decât dacă-i cunosc originea… cine-mi vorbeşte?

AM FOST DAVID BOWMAN. ESTE IMPORTANT SĂ MĂ CREZI. PRIVEŞTE ÎN SPATE.

Heywood Floyd se întoarse încet în scaunul său, îndepărtându-se de marile panouri şi de comutatoarele calculatorului, spre podeaua acoperită cu Velcro din spatele său.

(— Priviţi acum cu atenţie, spuse dr. Kim.

Ca şi cum ar trebui să mi se spună, gândi Poole…)

Puntea de observaţie a navei *Discovery* pe care gravitaţia era zero arăta mult mai prăfuită decât şi-o amintea el; presupuse că instalaţia de filtrare a aerului nu fusese încă repusă în funcţiune. Razele paralele ale soarelui, îndepărtat, şi totuşi strălucitor, pătrundeau prin ferestrele mari, aprinzând miriade de firicele de praf într-o dispunere clasică a mişcării browniene.

Acestor particule de praf li se întâmpla acum ceva straniu; unele păreau să le coordoneze pe celelalte, mânându-le în afara unui punct central şi aducând altele către acesta, în acelaşi timp, până când toate se uniră formând suprafaţa unei sfere goale. Sfera, cu diametrul de circa un metru, pluti în aer pentru o clipă, ca un gigantic balon de săpun. Apoi se alungi într-un elipsoid, a cărui suprafaţă începu să se încreţească, formând striuri şi cute. Poole nu fu prea surprins când îşi dădu seama că se contura forma unui om.

Mai văzuse astfel de figuri, suflate în sticlă, în muzee şi expoziţii de ştiinţă. Dar această fantomă prăfuită nici măcar nu aproxima detaliile anatomice; era ca o figurină brută din lut, sau una dintre lucrările de artă primitivă găsite în peşterile Epocii de Piatră. Doar capul era modelat cu grijă, iar faţa, mai presus de orice îndoială, era cea a comandantului David Bowman.

BUN GĂSIT, DR. FLOYD. ACUM MĂ CREZI?

Buzele figurinei nu se mişcaseră. Poole îşi dădu seama că vocea – da, în mod cert vocea lui Bowman – venea de fapt din dreptul difuzorului.

ESTE FOARTE GREU PENTRU MINE SĂ FAC ASTA ŞI AM PUŢIN TIMP. MI S-A PERMIS SĂ DAU ACEST AVERTISMENT. AVEŢI NUMAI 15 ZILE.

— De ce – şi ce eşti tu?

Dar figura fantomatică deja se destrăma, învelişul său granular revenind la particulele de praf constituente.

LA REVEDERE, DR. FLOYD. NU MAI PUTEM AVEA NICIUN ALT CONTACT. DAR S-AR PUTEA SĂ MAI FIE UN ULTIM MESAJ, DACĂ TOTUL MERGE BINE.

Pe măsură ce imaginea dispărea, Poole nu se putu abţine să nu râdă de acel vechi clişeu al Erei Spaţiale. „Dacă totul merge bine” – de câte ori auzise el rostită această frază înaintea unei misiuni!

Fantoma dispăru; rămăseseră doar firele de praf plutind, reluându-şi tiparul aleatoriu. Cu un efort de voinţă, Poole reveni în prezent.

— Ei bine, comandante, ce părere aveţi despre asta? întrebă Kim.

Poole era încă zguduit, şi trecură câteva secunde până să poată răspunde.

— Chipul şi vocea erau ale lui Bowman, pot să jur. Dar ce-a fost asta?

— E un subiect încă în dispută. Numiţi-o hologramă, proiecţie; evident, există multe căi prin care putea fi falsificată dacă ar fi dorit-o cineva, dar nu în aceste circumstanţe! În plus, bineînţeles, este ceea ce a urmat.

— Lucifer?

— Da. Datorită acelei avertizări, au avut suficient timp cât să scape, înainte ca Jupiter să explodeze.

— Deci indiferent ce-a fost, lucrul acela, Bowman, a fost prietenos şi a încercat să ajute.

— Posibil. Şi asta n-a fost ultima oară când a apărut. Ar putea fi responsabil pentru acel „încă un ultim mesaj”, care ne avertiza să nu încercăm să aterizăm pe Europa.

— Şi n-am făcut-o?

— O singură dată, din întâmplare, atunci când *Galaxy* a fost deturnată şi obligată să aterizeze acolo, 36 de ani mai târziu, iar nava-soră *Universe* a trebuit să vină s-o salveze. Găsiţi totul aici – în plus, puţinul pe care monitoarele noastre robotizate ni l-au putut spune despre europeni.

— Sunt nerăbdător să-i văd.

— Sunt amfibieni şi au toate formele şi mărimile. Imediat ce Lucifer a început să topească gheaţa care le acoperea întreaga lume, au început să iasă din mare. De atunci, au evoluat cu o viteză care pare imposibilă din punct de vedere biologic.

— Din ce-mi amintesc eu despre Europa, nu cumva erau multe crăpături în gheaţă? Poate că deja ieşiseră la suprafaţă pentru a arunca o privire…

— Este o teorie larg acceptată. Dar mai există o alta, mult mai speculativă. Monolitul ar putea fi implicat, în feluri pe care noi nu le înţelegem. Ceea ce a determinat apariţia acestei idei a fost descoperirea lui TMA-0, chiar aici, pe Pământ, la aproape cinci sute de ani după dispariţia dumneavoastră. Presupun că vi s-a spus despre asta.

— Doar vag, au fost atât de multe de recuperat! Cred că numele era ridicol, din moment ce nu era o anomalie magnetică, şi se afla în Africa, nu pe Tycho!

— Aveţi, bineînţeles, dreptate, dar aşa i-a rămas numele. Şi pe măsură ce învăţăm mai multe despre monoliţi, pe atât enigma se adânceşte. Mai ales că ele au rămas încă singura dovadă adevărată privind existenţa unei tehnologii avansate care există înainte de a exista Pământul.

— Asta m-a surprins şi pe mine. Mă gândeam că până acum am recepţionat semnale radio de undeva. Astronomii începuseră să le caute încă de când eram eu copil.

— Ei bine, există unul, şi e atât de terifiant încât nu prea ne place să vorbim despre el. Aţi auzit de nova Scorpio?

— Nu cred…

— Stelele se transformă în nove tot timpul, desigur, şi asta n-a fost una deosebit de impresionantă. Dar se ştie că înainte de a exploda, Scorpio avea câteva planete.

— Locuite?

— Asta n-am putea-o spune în niciun fel; căutările radio n-au dat niciun rezultat. Şi iată coşmarul… Din fericire, automata Patrulă Nova a surprins evenimentul încă de la început. Şi nu a început de la stea. Una dintre planete a detonat mai întâi, antrenând în explozie soarele.

— Dumn… scuze, continuaţi.

— Înţelegeţi ce vreau să spun. E imposibil ca o planetă să se transforme în nove, un singur caz face excepţie.

— Am citit cândva o glumă bolnavă, într-un roman science-fiction: „Supernovele sunt accidente industriale.”

— N-a fost o supernovă, dar se poate să nu fie vorba de o glumă. Teoria cel mai larg acceptată este că altcineva extrăgea energia vidului şi a pierdut controlul.

— Sau se poate să fi existat un război.

— La fel de rău; probabil nu vom şti niciodată. Dar din moment ce propria noastră civilizaţie depinde de aceeaşi sursă de energie, puteţi înţelege de ce N. Scorp. ne face uneori să avem coşmaruri.

— Şi noi, care aveam doar reactoare nucleare de care eram îngrijoraţi!

— Nu mai există aşa ceva, mulţumită lui Deus. Dar chiar voiam să vă spun ceva mai multe despre descoperirea lui TMA-0, pentru că marchează un punct de răscruce în istoria omenirii. Descoperirea lui TMA-1 pe Lună a fost un şoc suficient de mare, dar cinci sute de ani mai târziu a fost unul încă şi mai mare. Şi era mult mai aproape de casă, în toate sensurile posibile. Aici, jos, în Africa.

8. Întoarcere la Olduvai

Familia Leakey, gândea adesea dr. Stephen Del Marco, n-ar fi recunoscut niciodată acest loc, chiar dacă era la numai aproximativ 12 kilometri de zona în care, cu cinci secole în urmă, Louis şi Mary şi-au dezgropat primii strămoşi. Încălzirea globală, precum şi Mica Glaciaţiune (scurtată de miracolele unei tehnologii eroice) au transformat peisajul şi i-au alterat complet ecosistemul. Coniferele şi foioasele încă îşi mai disputau terenul, fiecare căutând să dobândească supremaţia asupra acestei comori climaterice.

Şi era greu de crezut că, până în acest an, 2513, mai rămăsese în Olduvai ceva nescormonit de antropologii

entuziaşti. Oricum, recentele torente – despre care se presupunea că n-ar fi trebuit să se producă – remodelaseră întreaga regiune şi tăiaseră în adâncime câţiva metri de sol vechi. Del Marco profitase de ocazie, şi descoperise că acolo, la limitele scannerului, se afla ceva despre care nu-i venea să creadă că există.

Îi luase mai mult de un an de zile de săpături lente şi minuţioase pentru a ajunge la acea imagine fantomatică şi pentru a afla, încă o dată, că realitatea era cu mult mai stranie decât orice ar fi îndrăznit să-şi imagineze vreodată. Aparatura de excavat robotizată înlăturase uşor primii câţiva metri, apoi sarcina fusese preluată de tradiţionalele echipe de „sclavi”, alcătuite din studenţi.

Ei erau ajutaţi – sau împiedicaţi – de o echipă de kongi, despre care Del Marco credea că sunt mai mult o povară, comparativ cu cât valorau. Nu conta, studenţii adorau aceste gorile îmbunătăţite genetic, pe care le tratau ca pe nişte copii retardaţi, dar foarte iubiţi. Se zvonea adesea că aceste relaţii n-ar fi pe de-a întregul platonice.

Ultimii metri au fost înlăturaţi doar de mâinile omului, care adesea au tocit multe periuţe de dinţi. Şi acum era gata: Howard Carter, văzând prima strălucire a aurului din mormântul lui Tutankamon, nu descoperise o comoară ca asta. De acum înainte, Del Marco ştia, credinţele şi filosofiile omenirii aveau să fie schimbate irevocabil.

Monolitul părea să fie geamănul identic al celui descoperit pe Lună cu cinci secole mai devreme; chiar şi excavaţia ce-l înconjura era aproape la fel. Şi, la fel ca TMA-1, era de o nereflectivitate perfectă, absorbind cu egală indiferenţă apriga dogoare a soarelui african şi palida strălucire a lui Lucifer.

În timp ce-şi conducea colegii – directorii a şase dintre cele mai celebre muzee din lume, trei antropologi eminenţi şi şefii a două imperii mediatice – în groapă, Del Marco se întrebă dacă un astfel de grup format din distinşi bărbaţi şi femei fusese vreodată atât de tăcut, pentru atât de multă vreme. Dar acesta era efectul pe care paralelipipedul

negricios îl avea asupra tuturor vizitatorilor, pe măsură ce realizau implicaţiile miilor de obiecte care îl înconjurau.

Pentru că acolo se găsea o comoară de obiecte valoroase pentru orice antropolog – unelte din piatră cioplită rudimentar, nenumărate oase, unele animale, altele umane, aproape toate aranjate atent după anumite tipare. De secole – ba nu, milenii – aceste jalnice ofrande fuseseră aduse aici de făpturi care posedau doar prima sclipire de inteligenţă, ca un tribut adus unei minuni mai presus de puterea lor de înţelegere.

Şi mai presus de a noastră, gândea adesea Del Marco. Totuşi, era sigur de două lucruri, deşi se îndoia că ele vor putea fi dovedite vreodată.

Aici era locul – în timp şi spaţiu – în care se născuse cu adevărat specia umană.

Şi acest Monolit era cel dintâi dintre multitudinea sa de zei.

9. Skyland

— Am văzut şoareci în dormitor, aseară, se plânse Poole, doar pe jumătate serios. Am vreo şansă să-mi găsiţi o pisică?

Dr. Wallace păru şocat, după care începu să râdă.

— Trebuie că ai auzit unul dintre microroboţii care fac curăţenie; voi reajusta programarea lor, astfel încât să nu te mai deranjeze. Ai grijă să nu calci pe vreunul dacă-i surprinzi la treabă; dacă o faci, va solicita ajutor şi toţi prietenii săi vor veni să adune piesele.

Atât de mult de învăţat, şi atât de puţin timp! Ba nu, nu era adevărat, gândi Poole. Ar putea avea în faţă un secol întreg, graţie medicinei acestei ere. Ideea începea să-l umple mai degrabă de înţelegere decât de bucurie.

Cel puţin acum era în stare să urmărească majoritatea conversaţiilor cu uşurinţă, şi învăţase să pronunţe cuvintele în aşa fel încât Indra nu mai era singura persoană care-l putea înţelege. Era extrem de bucuros că engleza devenise

acum limba universală, deşi franceza, rusa şi chineza continuau să fie vorbite.

— Mai am o problemă, Indra, şi cred că tu eşti singura persoană care mă poţi ajuta. De ce atunci când spun „Dumnezeu” lumea pare stânjenită?

Indra nu păru deloc stânjenită; de fapt, izbucni în râs.

— E o poveste complicată. Mi-aş dori ca vechiul meu prieten, dr. Khan, să fie aici să-ţi explice – dar el este pe Ganymede, vindecându-i pe toţi Adevăraţii Credincioşi pe care-i mai poate găsi acolo. Când toate vechile religii au fost discreditate – să-mi aminteşti cândva să-ţi povestesc despre Papa Pius al XX-lea; unul din cei mai mari oameni din istorie! – încă mai era nevoie de un cuvânt pentru a denumi Cauza Primară, sau Creatorul Universului, dacă există vreunul…

— Au existat multe sugestii – Deo, Teo, Iov, Brahma – şi toate au fost încercate, unele dintre ele fiind încă vehiculate, în special favoritul lui Einstein, „Cel Bătrân”. Dar în zilele noastre pare să fie la modă Deus.

— Voi încerca să-mi amintesc, dar îmi pare caraghios.

— Te vei obişnui. Te voi învăţa şi alţi termeni suficient de politicoşi, pentru a-i folosi atunci când vrei să-ţi exprimi sentimentele.

— Spui că vechile credinţe au fost discreditate. Deci ce credinţă au oamenii astăzi?

— Cât de puţină posibil. Există fie deişti, fie teişti.

— Nu te mai urmăresc. Definiţiile, te rog.

— Sunt foarte puţin diferite faţă de timpul tău, dar iată care sunt cele mai recente versiuni. Teiştii cred că nu există mai mult decât un Dumnezeu; deiştii consideră că nu există mai puţin de un Dumnezeu.

— Mi-e teamă că distincţia e prea subtilă pentru mine.

— Nu şi pentru toată lumea; ai fi uimit de apriga controversă care s-a născut. Acum cinci secole, cineva a folosit ceea ce este cunoscut ca matematica suprarealistă pentru a dovedi că există un număr infinit de trepte între teişti şi deişti. Bineînţeles, ca toţi cei care se joacă cu

infinitatea, a înnebunit. Apropo, cei mai cunoscuţi deişti au fost americani – Washington, Franklin, Jefferson.

— Puţin înaintea vremii mele – deşi ai fi surprinsă cât de puţini oameni şi-au dat seama de asta.

— Să-ţi dau acum ceva veşti bune. Joe – profesorul Anderson – şi-a dat – cum îi zice? – OK-ul. Eşti pregătit suficient pentru a te muta în propria ta locuinţă.

— Asta chiar *este* o veste bună. Toţi de aici m-au tratat foarte bine, dar m-aş bucura să am un loc al meu.

— Vei avea nevoie de haine noi şi de cineva care să-ţi arate cum să le porţi. Şi să te ajute la sutele de mici treburi zilnice care pot irosi atât de mult timp. Aşa că ne-am luat libertatea să-ţi facem rost de un asistent personal. Intră, Danil…

Danil era un bărbat scund, uşor tuciuriu, de circa treizeci de ani, care-l surprinse pe Poole prin a nu-l saluta prin obişnuita strângere a mâinilor, cu automatul schimb de informaţie implicit. Într-adevăr, reieşi curând că Danil nu poseda un Ident; ori de câte ori era necesar, scotea un mic paralelipiped de plastic ce părea să servească aceluiaşi scop ca şi „cartelele inteligente” din secolul XX.

— De asemenea, Danil va fi ghidul tău şi – care e cuvântul? Niciodată nu-mi amintesc; rimează cu „balet”. A fost pregătit special pentru această slujbă. Sunt sigur că-l vei găsi complet satisfăcător.

Deşi Poole aprecie gestul, acesta-l făcu să se simtă oarecum nelalocul său. Un valet, într-adevăr! Nu-şi amintea să fi întâlnit vreodată unul; în timpul său era o specie rară şi pe cale de dispariţie. Începu să se simtă ca un personaj dintr-un roman englezesc de la începutul secolului 20.

— Şi în timp ce Danil îţi organizează mutarea, noi vom face o mică excursie mai sus, spre Nivelul Lunar.

— Minunat! Cât de departe e acesta?

— Oh, la aproximativ 12.000 de kilometri.

— 12.000! Ne va lua câteva ore!

Remarca sa păru s-o surprindă pe Indra, care zâmbi apoi.

— Nu atât de mult cât crezi. Nu, n-avem încă un teleportor ca în *Star Trek*, deşi cred că încă se lucrează la asta! Ai două variante, deşi ştiu pe care o vei alege. Putem să ne urcăm într-un ascensor exterior, şi să admirăm peisajul, sau unul interior, şi să ne bucurăm de o masă şi ceva distracţie.

— Nu-mi pot imagina pe cineva care să vrea să stea în interior.

— Ai fi surprins. E prea rapid pentru unii oameni, în special pentru vizitatorii de jos. Chiar şi alpiniştii care spun că n-au rău de înălţime încep să se înverzească atunci când altitudinea începe să se măsoare în mii de kilometri, în loc de metri.

— Îmi asum riscul, replică Poole. Am fost mai sus.

După ce trecură printr-un dublu set de ecluze către peretele exterior al Turnului (i se păruse, sau simţise atunci o uşoară dezorientare?) intrară în ceea ce putea fi sala unui teatru foarte mic. Şiruri de zece locuri erau dispuse pe câte cinci rânduri; toate erau îndreptate către una dintre cele câteva ferestre exterioare uriaşe pe care Poole încă le găsea deconcertante, deoarece nu reuşea să uite sutele de tone de presiune a aerului, care căutau să iasă afară în spaţiu.

Ceilalţi pasageri – vreo doisprezece, care probabil nu se gândiseră vreodată la această problemă, păreau perfect relaxaţi. Toţi zâmbiră văzându-l, înclinară politicos din cap, apoi se întoarseră să admire priveliştea.

— Bine aţi venit în Skylounge, rosti inevitabila voce sintetică. Ascensiunea începe în cinci minute. Gustările şi toaletele se găsesc la nivelul inferior.

Oare cât de lungă va fi această călătorie? se întrebă Poole. Vom urca 12.000 de kilometri, de aici până acolo; asta nu va fi o ascensiune cu liftul cum să fi cunoscut eu pe Pământ…

În timp ce aştepta începerea călătoriei, savură uluitoarea panoramă ce se întindea afară, la 2.000 de kilometri mai jos. În emisfera nordică era iarnă, dar climatul

se schimbase cu adevărat drastic, pentru că era puţină zăpadă la sud de Cercul Polar.

Europa era aproape complet senină, şi se zăreau atâtea detalii încât ochiul era copleşit. Unul câte unul, identifică marile oraşe ale căror nume rezistaseră de-a lungul veacurilor; ele se reduceau încă de pe vremea sa, pe măsură ce revoluţia comunicaţiilor schimba faţa întregii lumi, şi continuau să se micşoreze încă mai mult. Mai erau şi unele întinderi de apă în locuri improbabile – Lacul Saladin, din nordul Saharei, era aproape o mare de mici dimensiuni.

Poole era atât de absorbit de peisaj încât uitase de scurgerea timpului. Deodată, realiză că trecuseră mai mult de cinci minute, şi totuşi ascensorul era staţionar. Se întâmplase ceva, sau se aşteptau câţiva întârziaţi?

Abia atunci observa ceva atât de extraordinar încât iniţial refuză să creadă ce-i vedeau ochii. Panorama se extinsese, ca şi cum ar fi urcat deja câteva sute de kilometri! Chiar în timp ce privea, remarcă unele trăsături noi ale planetei răsărind spre marginea ferestrei.

Poole râse, atunci când explicaţia evidentă îi veni în minte.

— Era să mă păcăleşti, Indra! Credeam că e real, nu o proiecţie video!

Indra îl privi, zâmbind enigmatic.

— Mai gândeşte-te, Frank. Am început să ne mişcăm acum zece minute. Acum probabil că urcăm cu, ah, cel puţin o mie de kilometri pe oră. Deşi mi se spune că ascensoarele astea pot atinge 100 de G la acceleraţie maximă, noi nu vom atinge mai mult de zece, în timpul acestei scurte călătorii.

— Asta-i imposibil! Şase a fost maximum cât am fost eu antrenat în centrifugă, şi nu mi-a plăcut să cântăresc o jumătate de tonă. Ştiu că nu ne-am mişcat de când am păşit înăuntru.

Poole ridicase uşor vocea, şi brusc îşi dădu seama că restul de pasageri încercau să pretindă că n-au băgat de seamă.

— Nu ştiu cum se face asta, Frank, dar se numeşte câmp inerţial. Uneori îi spune Sharp – „S”-ul vine de la un renumit om de ştiinţă rus, Saharov – restul literelor nu ştiu pe cine reprezintă.

Încet, înţelegerea se aşternu în mintea lui Poole – şi totodată un sentiment copleşitor de uimire. Aici, într-adevăr, era „o tehnologie indistinctibilă de magie”.

— Câţiva dintre prietenii meu vizau la „motoare spaţiale” – câmpuri de energie care să poată înlocui rachetele şi să permită mişcarea fără nici cea mai urmă de senzaţie de mişcare. Mulţi dintre noi credeam că-s nebuni, dar se pare că au avut dreptate! Încă mi-e greu să cred… şi dacă nu mă înşel am început să pierdem din greutate.

— Da, se ajustează la valoarea gravitaţiei selenare. Când vom ieşi, o să te simţi exact ca pe Lună. Dar, în numele lui Dumnezeu, Frank, uită că eşti inginer, şi pur şi simplu bucură-te de peisaj.

Era un sfat bun, dar chiar şi când se uita la întregul Africii Europei şi marii părţi a Asiei ce acopereau câmpul său vizual, Poole nu putea să-şi abată gândurile de la acea uluitoare revelaţie. Totuşi nu trebuia să fie surprins pe de-a întregul; ştia că se făcuseră câteva descoperiri majore în domeniul propulsiei spaţiale faţă de ce era pe timpul său, dar nu-şi dăduse seama că ele puteau fi atât de puternic aplicate în viaţa de zi cu zi – dacă acest termen putea fi asociat existenţei într-un turn înalt de 36.000 de kilometri. Toate cunoştinţele sale despre sisteme propulsoare şi camere de combustie, motoare ionice şi reactoare cu fuziune erau acum absolut depăşite. Bineînţeles, asta nu mai conta, dar înţelegea tristeţea pe care trebuie să o fi simţit marinarul de pe o corabie cu pânze când în navigaţie s-au impus vapoarele cu aburi.

Starea de spirit i se schimbă brusc, şi nu se putu abţine să nu zâmbească atunci când „autovocea” anunţă: „Sosirea în două minute. Vă rugăm să vă asiguraţi că nu uitaţi vreunul dintre bunurile personale.”

Cât de des auzise el acest anunţ, pe unele transporturi comerciale! Se uită la ceas, şi fu surprins să vadă că

urcaseră în mai puţin de o jumătate de oră. Asta însemna, deci, o viteză medie de cel puţin 20.000 de kilometri pe oră, şi totuşi puteau nici să nu se fi mişcat. Ce era încă şi mai bizar – în cursul ultimelor zece minute, cel puţin, trebuie să fi decelerat atât de rapid, încât în mod normal ar fi trebuit ca toţi să fi stat cu picioarele pe tavan şi capul îndreptat spre Pământ!

Uşile se deschiseră silenţios, iar Poole simţi din nou, când ieşea, aceeaşi dezorientare pe care o simţise atunci când intrase în „cabina” liftului. Oricum, de această dată, ştiu ce înseamnă – se mişca în zona de tranziţie în care câmpul inerţial se suprapunea gravitaţiei, care, la acest nivel, era egală cu cea a Lunii.

Deşi priveliştea Pământului micşorându-se fusese uluitoare, chiar şi pentru un astronaut, nu era nimic neaşteptat sau surprinzător în ea. Dar cine şi-ar fi imaginat o cameră gigantică, ocupând aparent întreaga lăţime a Turnului, astfel încât peretele cel mai îndepărtat să se afle la cinci kilometri distanţă? Probabil că în vremea sa existaseră încăperi închise mai mari pe Marte şi pe Lună, dar aceasta era cu siguranţă una dintre cele mai cuprinzătoare camere din spaţiul propriu-zis.

Şedeau pe o platformă de vizionare, la cinzeci de metri în sus faţă de peretele exterior, privind un peisaj şocant de variat. Era o încercare evidentă de reproducere a unei serii întregi de ecosisteme terestre. Imediat sub ei se găsea un grup de arbori, pe care iniţial Poole nu fu în stare să-i identifice, apoi îşi dădu seama că sunt stejari, adaptaţi la o gravitaţie de şase ori mai scăzută decât cea normală. Se întrebă cum ar fi arătat aici palmierii. Probabil ca nişte ridichi gigantice…

La jumătatea distanţei se găsea un mic lac, alimentat de un râu care şerpuia de-a lungul unui câmp acoperit de ierburi, dispărând apoi în ceva care părea a fi un singur uriaş arbore bananier. Care era sursa de apă? Poole percepu un uşor murmur, şi în timp ce-şi concentra atenţia asupra peretelui puţin curbat descoperi o mică Niagară, cu un curcubeu perfect plutind în stropii de apă de deasupra.

Ar fi putut sta acolo ore în şir, în admiraţie, fără a se sătura de toate minunăţiile pe care le oferea această complexă şi ingenioasă simulare a planetei de dedesubt. Pe măsură ce se răspândea în medii noi şi ostile, poate că rasa umană simţea o nevoie crescândă de a-şi aminti sieşi de propriile origini. Desigur, chiar şi în vremea sa orice oraş avea parcuri care aminteau – deşi îndepărtat – Natura. Aceeaşi pornire trebuie să fi acţionat şi aici, la o scară mult mai mare. Parcul Central, din Turnul Africa!

— Hai să coborâm, spuse Indra. Sunt atât de multe de văzut, şi nu vin aici atât de des pe cât aş dori.

Deşi mersul pe jos se făcea aproape fără efort la acest nivel scăzut de gravitaţie, din când în când profitau de avantajul unui mic monorai, şi se opriră o dată pentru o gustare la o cofetărie, camuflată expert în trunchiul unui copac trebuia să fi fost înalt de cel puţin 250 de metri.

Prin preajmă se aflau foarte puţini oameni – ceilalţi pasageri care călătoriseră alături de ei parcă se evaporaseră – aşa că era ca şi cum acest teritoriu minunat le-ar fi aparţinut. Totul era aşa de minunat întreţinut, probabil de armate de roboţi, încât lui Poole i se întâmplă să-şi amintească o vizită pe care o făcuse în copilărie în Disney World. Dar aici era mult mai bine – nu erau mulţimi de oameni şi chiar nu erau decât extrem de puţine obiecte care măcar să amintească de rasa umană.

Admirau o superbă colecţie de orhidee, unele imense, când Poole suferi cel mai mare şoc din întreaga sa viaţă. În timp ce treceau pe lângă un adăpost de grădinar tipic, se deschise uşa – şi ieşi grădinarul.

Frank Poole se mândrise întotdeauna cu autocontrolul său şi nu-şi imaginase vreodată că, adult fiind, avea să scoată un strigăt de teroare pură. Dar ca oricare băieţel din generaţia sa, văzuse toate filmele din seria „Jurassic”, putând recunoaşte un răpitor, atunci când vedea unul.

— Îmi pare teribil de rău, spuse Indra, cu vădită îngrijorare. Nu m-am gândit să te previn.

Nervii încordaţi ai lui Poole reveniră la normal. Evident, nu era niciun pericol în această lume poate mult prea bine ordonată, şi totuşi!…

Dinozaurul îi întoarse privirea cu o lipsă de interes aparent totală, apoi se întoarse în baracă, de unde reieşi cu o greblă şi o pereche de foarfece de tăiat frunze, pe care le aruncă într-un sac care-i atârna pe umăr. Se îndepărta de ei păşind ca o pasăre, fără a se uita înapoi, şi dispăru după nişte plante de floarea-soarelui înalte de zece metri.

— Trebuie să-ţi explic, rosti Indra împăciuitor. Ne place să folosim organisme biologice atunci când putem, mai degrabă decât roboţi – presupun că-i vorba de şovinismul carbonului. Totuşi, există puţine animale care cât de cât au dexteritate manuală, şi le-am folosit pe toate, la timpul potrivit.

— Mai există un mister pe care nimeni n-a fost în stare să-l rezolve. Ai putea crede că toate erbivorele evoluate, precum gorilele sau cimpanzeii, ar fi potrivite la astfel de treburi, Ei bine, nu sunt; nu au suficientă răbdare.

— Dar carnivorele ca prietenul nostru de aici sunt excelente, şi uşor de pregătit. În plus – şi iată un alt paradox – după ce au fost modificate, sunt docile şi pasive. Desigur, în spatele lor stau o mie de ani de inginerie genetică, şi aminteşte-ţi ce i-a făcut omul primitiv lupului, aproape fără judecată, şi din greşeală.

Indra râse, după care continuă:

— S-ar putea să nu crezi, dar sunt nişte doici excelente – copiii îi adoră! Există o glumă veche de cinci sute de ani: „ţi-ai încredinţa copiii unui dinozaur?”; „De ce să fac rău animalului?”

Poole izbucni la rândul său în râs, parţial ca urmare a ruşinii de propria-i frică. Pentru a schimba subiectul, îi puse Indrei o întrebare care încă-l frământă:

— Toate acestea sunt minunate, dar de ce atâtea complicaţii, când oricine din acest Turn se poate duce să vadă „lucrul adevărat”, la fel de repede?

Indra îl privi gânditoare, cântărindu-şi atent cuvintele:

— Nu-i chiar adevărat. Ar fi neplăcut, ba chiar periculos, pentru oricine trăieşte la niveluri superioare celui în care atracţia gravitaţională este jumătate din cea a planetei să coboare pe Pământ, chiar şi într-un scaun cu rotile.

— Nu şi pentru mine, cu siguranţă. M-am născut şi am crescut la 1 G, şi niciodată n-am neglijat exerciţiile fizice la bordul navei *Discovery*.

— Trebuie să discuţi subiectul cu profesorul Anderson. Poate că n-ar trebui să-ţi spun asta, dar s-a creat o mare dispută pe marginea actualei configuraţii a ceasului tău biologic. Se pare că nu s-a oprit complet niciodată şi estimează că ai o vârstă cuprinsă între cincizeci şi şaptezeci de ani. Deşi te simţi bine, nu te poţi aştepta să-ţi recapeţi integral puterile, după o mie de ani!

Acum încep să înţeleg, îşi spuse Poole cu tristeţe. Asta explică răspunsurile evazive ale lui Anderson şi toate testele de reacţie musculară pe care mi le făcea.

M-am întors înapoi de pe Jupiter până la numai două mii de kilometri de Pământ, şi indiferent cât de des l-aş vizita în realitatea virtuală, s-ar putea să nu mai pot pune vreodată piciorul pe suprafaţa planetei mele natale.

Nu ştiu cum voi putea suporta asta…

10. Omagiu lui Icar

Se lecui rapid de depresie; erau atât de multe de făcut şi de văzut. O mie de vieţi nu i-ar fi fost de ajuns, şi era o problemă pentru el să aleagă una din multitudinea de distracţii ale acestei epoci. Încerca, nu întotdeauna cu succes, să evite mărunţişurile, şi să se concentreze asupra lucrurilor care contau cu adevărat, în special educaţia sa.

Casca – şi cutia care o însoţea, inevitabil botezată „Brainbox” – erau în această privinţă de o valoare inestimabilă. Curând îşi alcătui o mică bibliotecă de tablete de „cunoaştere instantanee”, fiecare dintre ele conţinând cunoştinţele necesare unui elev de liceu. Când introducea una în „Brainbox”, şi regla viteza şi intensitatea care i se

potriveau, se producea o străfulgerare de lumină, urmată de o perioadă de inconştienţă ce putea să dureze până la o oră. Când se trezea, părea că i se deschiseseră noi regiuni ale minţii, deşi îşi dădea seama de ele doar atunci când le căuta. Era aproape ca şi cum ar fi fost posesorul unui biblioteci care descoperea brusc rafturi de cărţi despre care nu ştiuse că le are.

La o scară mai mare, era maestrul propriei sale ere. Dintr-un oarecare simţ al datoriei – şi recunoştinţei – dădu curs cât de multor solicitări ale oamenilor de ştiinţă, istoricilor, scriitorilor şi artiştilor care lucrau în domenii adesea de neînţeles pentru el. De asemenea, avusese nenumărate invitaţii de la alţi cetăţeni ai celor patru Turnuri, dintre care le refuzase practic pe toate.

Mult mai ademenitoare – mai irezistibile – erau cele venite de pe minunata planetă de jos.

— Desigur, îi spusese profesorul Anderson, vei supravieţui dacă vei coborî acolo pentru scurtă vreme, cu un sistem de menţinere a vieţii adecvat, însă n-o să-ţi placă. S-ar putea chiar să-ţi slăbească şi mai tare sistemul neuromuscular care nu se mai poate reface complet după somnul de o mie de ani.

Celălalt gardian al său, Indra Wallace, îl proteja de intruziunile inutile şi-l sfătuia asupra întâlnirilor pe care trebuie să le accepte, sau pe care să le refuze politicos. De unul singur n-ar fi înţeles niciodată structura socio-politică a acestei culturi deosebit de complexe, dar îşi dădu seama curând că, deşi teoretic distincţiile între clase dispăruseră, existau câteva mii de „supercetăţeni”. George Orwell avusese dreptate: unii vor fi întotdeauna mai egali decât alţii.

De multe ori, condiţionat de experienţa sa din secolul XXI, Poole se întrebase cine plăteşte pentru toată această ospitalitate cu care era înconjurat; avea să i se aducă într-o bună zi echivalentul unei note de plată uriaşe? Dar Indra îl linişti rapid: era un exponat de muzeu unic şi inestimabil, aşa că nu avea de ce să-şi facă astfel de griji legate de aspecte mondene. Tot ce dorea – în limite rezonabile – îi va

fi pus la dispoziţie. Poole se întrebă cam care ar fi cele limite, *fără* a-şi imagina că într-o zi ar putea încerca să le descopere.

***

Cele mai importante lucruri din viaţă se produc din întâmplare. Îşi reglase navigatorul de pe ecranul din perete să scaneze la întâmplare, în linişte, când o imagine izbitoare îi atrase atenţia.

— Opreşte scanarea! Volum! strigă el, inutil de tare.

Recunoscuse muzica, dar îi trebuise ceva timp până s-o identifice, iar faptul că pe perete vedea oameni înaripaţi, rotindu-se unii în jurul celorlalţi, îl ajutase, neîndoielnic. Dar Ceaikovski ar fi fost mult mai uluit să vadă această reprezentare a *Lacului Lebedelor*, cu dansatorii zburând, la propriu.

Poole privi, ca în transă, timp de câteva minute, până se convinse că era realitate, nu o simulare; nici măcar în vremea sa nu se putea spune cu certitudine. Probabil că baletul se juca într-unul din multele spaţii cu atracţie gravitaţională scăzută, un spaţiu foarte mare, dacă era să judece după unele dintre imagini. Putea fi chiar aici, în Turnul Africa.

Vreau să-ncerc şi eu, se hotărî Poole. Niciodată nu-i iertase pe de-a întregul Agenţiei Spaţiale faptul că-i interzisese una dintre cele mai mari plăceri ale sale, saltul „întârziat” cu paraşuta, în formaţie, chiar dacă înţelegea scopul urmărit de Agenţie: acela de a nu periclita o investiţie valoroasă. Doctorii erau foarte nemulţumiţi de precedentul său accident cu deltaplanul; din fericire, oasele sale tinere se vindecaseră complet.

Ei bine, gândi el, acum nu mă mai poate opri nimeni, doar dacă profesorul Anderson…

Spre uşurarea lui Poole, doctorul găsi că e o idee excelentă, şi mai fu mulţumit să afle că toate Turnurile aveau fiecare Aviarul lor propriu, la nivelul 1/10 G.

În câteva zile i se luară măsurătorile pentru aripi, care nu erau deloc versiuni mai puţin elegante decât cele purtate de artiştii din *Lacul Lebedelor*. În loc de pene, exista o membrană flexibilă, şi atunci când înşfăcă mânerele ataşate scheletului-cadru Poole realiză că trebuie să fi arătat mai degrabă ca un liliac, decât ca o pasăre. Oricum, replica lui „Dă-te mai încolo, Dracula!" fu complet irosită pe instructorul său, care se pare că nu auzise de vampiri.

La primele lecţii a fost legat într-un mic harnaşament, pentru a nu se deplasa nicăieri în timp ce învăţa mişcările de bază şi – esenţial – învăţa controlul şi stabilitatea. La fel ca multe alte talente dobândite, nu era atât de uşor pe cât părea.

Se simţea ridicol în acel harnaşament de siguranţă – cum putea cineva să se rănească la o zecime din gravitaţia normală? – şi se bucură că nu avusese nevoie decât de câteva lecţii preliminare; cu certitudine, pregătirea de astronaut îi fusese de folos. Era, îi spuse instructorul, cel mai bun elev pe care-l antrenase vreodată; sau poate că aşa le spunea tuturor elevilor săi.

După vreo zece zboruri libere într-o cameră pătrată, cu latura de 40 de metri, presărată cu obstacole pe care le ocolea cu uşurinţă, lui Poole i se dădu voie să execute primul său solo – şi se simţi din nou de 19 ani, gata să decoleze de pe Aeroclubul Flagstaff, la bordul unui „Cessna" antic.

Numele total neutru de „Aviar" nu-l pregătise deloc pentru spaţiul propriu-zis în care avea să zboare pentru prima oară. Deşi părea încă şi mai imens decât locul care adăpostea pădurile şi grădinile de la nivelul lunar, era de cam aceeaşi mărime, deoarece ocupa, şi el, un etaj întreg al Turnului care se îngusta uşor spre vârf. Încăperea circulară, înaltă de jumătate de kilometru şi având diametrul de peste patru kilometri, părea cu adevărat enormă, deoarece în ea nu exista niciun detaliu de care ochiul să se agaţe. Şi pentru că pereţii erau de un bleu-pal uniform, senzaţia de spaţiu infinit se impunea aproape convingătoare.

Poole nu crezuse afirmaţia lăudăroasă a instructorului – „Poţi avea orice decor pofteşti” – şi intenţiona să-i arunce ceea ce credea el a fi o provocare imposibilă. Dar la acest prim zbor, la ameţitoarea altitudine de cincizeci de metri, nu existau repere vizuale. Bineînţeles, o cădere de la înălţimea echivalentă, de cinci metri, la înzecită gravitaţie a Pământului, putea rupe gâtul cuiva; oricum, era improbabil să se rănească, chiar şi uşor, pentru că podeaua era acoperită cu o reţea de cabluri flexibile. De altfel, întreaga cameră era o trambulină gigantică; cineva s-ar putea distra pe cinste aici, gândi Poole, chiar şi fără aripi.

Cu bătăi ferme, orientate în jos, Poole se ridică în aer. Aproape instantaneu, i se păru, că se afla la o sută de metri înălţime, şi continua să se ridice.

— Încetineşte, îi spuse instructorul de zbor. Nu pot ţine ritmul cu tine.

Poole se încordă, şi încercă o mică rostogolire. Se simţea aerian, şi lipsit de greutate (mai puţin de zece kilograme!), şi se întrebă dacă nu cumva crescuse concentraţia de oxigen în aer.

Era minunat, foarte diferit de gravitaţia zero, pentru că solicita efort fizic. Cea mai apropiată experienţă, ca senzaţie, era scufundarea; şi-ar fi dorit să fie şi păsări în jur, pentru a ţine locul peştilor exotici coraliferi care-l însoţiseră atât de des de-a lungul recifelor tropicale.

Instructorul îl îndemnă să execute o serie de manevre – rostogoliri, loopinguri, zbor pe spate, planare… În cele din urmă, spuse:

— Nu te mai pot învăţa nimic altceva. Acum, să admirăm priveliştea.

Pentru o clipă, Poole aproape că pierdu controlul, aşa cum probabil era de aşteptat să fi făcut. Deoarece, fără nici cel mai mic avertisment, fu înconjurat de munţi înzăpeziţi, în timp ce se îndrepta către o trecătoare apropiată, la numai câţiva metri de câteva stânci îngrijorător de ascuţite.

Bineînţeles, nu putea fi adevărat; aceşti munţi erau la fel de lipsiţi de substanţă ca şi norii, şi ar fi putut zbura direct prin ei, dacă ar fi dorit. Totuşi, se îndepărtă de

creastă (era un cuib de vultur pe stâncă ieşind în afară, aproape de el, în care se găseau două ouă pe care simţea că le-ar fi putut atinge dacă s-ar fi apropiat) şi se îndreptă către un spaţiu mai deschis.

Munţii dispărură; brusc, se făcu noapte. Şi atunci răsăriră stelele – nu cele câteva mii amărâte de pe cerul sărăcăcios al Pământului, ci puzderii fără de număr. Şi nu numai stele, ci şi vârtejurile spiralate ale galaxiilor mai îndepărtate, abundentele, învălmăşitele adunături luminoase de corpuri globulare.

Asta chiar că nu mai putea fi real, chiar dacă ar fi fost transpus magic într-o lume în care ar fi existat un astfel de cer. Pentru că galaxiile se micşorau chiar în timp ce le privea, stelele păleau, explodau, se năşteau în maternităţi stelare de văpaie strălucitoare. La fiecare secundă trebuie să fi trecut un milion de ani…

Copleşitorul spectacol dispăru la fel de repede pe cât apăruse; era înapoi în cerul pustiu, cu excepţia instructorului, în cilindrul pustiu al Aviarului.

— Cred că este de-ajuns pentru o zi, spuse instructorul, care plana la câţiva metri deasupra lui Poole. Ce decor ţi-ar plăcea pentru data viitoare?

Poole nu ezită. Zâmbind, dădu imediat răspunsul.

11. Aici sunt dragoni

Nu crezuse ca asta să fie posibil, chiar cu tehnologia acestei zile şi epoci. Câţi terabiţi – pentabiţi – care era termenul suficient de mare pentru a fi potrivit? – de informaţie trebuie să se fî acumulat de-a lungul secolelor, şi în ce mediu de stocare? Mai bine nu se gândea la asta, şi urma sfatul Indrei: „Uită că eşti inginer şi pur şi simplu bucură-te.”

Cu siguranţă că acum se bucura, deşi plăcerea îi era amestecată cu un sentiment de nostalgie aproape copleşitor. Pentru că zbura, sau aşa părea, la o altitudine de circa doi kilometri, deasupra peisajului spectaculos şi

neuitat al copilăriei sale. Bineînţeles, perspectiva era falsă, din moment ce Aviarul era înalt de numai 500 de metri, însă iluzia era perfectă.

Înconjură craterul Meteor, amintindu-şi de câte ori se căţărase pe laturile sale în cursul perioadei de început a pregătirii sale de astronaut. Ce incredibil era că originile sale fuseseră puse la îndoială de cineva, la fel şi acurateţea numelui său! Totuşi, chiar din secolul XX, arheologi cu reputaţie contestaseră ipoteza potrivit căruia ar fi fost vulcanic, dar abia în zorii Erei Spaţiale s-a acceptat – cu greu – faptul că toate planetele se aflau încă sub un bombardament continuu.

Poole era absolut sigur că viteza sa de deplasare, confortabilă, era mai aproape de 20 decât de 200 de kilometri pe oră, şi totuşi ar fi putut ajunge în oraşul Flagstaff în mai puţin de un sfert de ceas. Acolo erau domurile strălucitoare ale Observatorului Lowell, pe care-l vizitase atât de des în tinereţe şi al cărui personal prietenos fusese, fără îndoială, hotărâtor în alegerea carierei sale. Se întreba uneori ce profesie ar fi avut dacă nu se năştea în Arizona, foarte aproape chiar de locul în care luaseră naştere cele mai influente şi mai persistente fantezii despre Marte. Poate că era doar o închipuire, dar Poole crezu că zăreşte mormântul unic al lui Lowell, aproape de marele telescop care-i alimentase visele.

Din ce an, ce anotimp, fusese luată această imagine? Presupuse că ea provenea de la sateliţii-spion care supravegheau lumea la începutul secolului XXI. Nu putea să fi fost înregistrată într-o perioadă mult mai târzie decât aceea în care trăise el, întrucât întinderea oraşului era exact aşa cum şi-o amintea. Poate că dacă ar coborî şi mai jos ar reuşi să se vadă…

Dar ştia că ipoteza era absurdă; descoperise că asta era cea mai bună poziţie în care putea ajunge. Dacă se apropia şi mai mult, imaginea ar fi început să se destrame, dând la iveală pixelii din care era compusă. Era mai bine să păstreze distanţa, pentru a nu distruge acea iluzie frumoasă.

Şi iată – incredibil! – părculeţul în care se jucase cu prietenii săi din şcoală şi liceu. Administratorii oraşului se certau mereu asupra menţinerii sale, pe măsură ce alimentarea cu apă devenea tot mai problematică. Ei bine, cel puţin supravieţuise până acum, oricând ar fi fost asta.

Apoi un alt gând îi aduse lacrimi în ochi. De câte ori se întorcea acasă de la Houston, sau pleca spre Lună, păşea pe aceste alei înguste alături de iubitul său ogar, aruncându-i beţe pentru a le aduce, aşa cum omul şi câinele făcuseră din vremuri imemoriale.

Poole sperase din tot sufletul ca Rikki să mai fi fost acolo pentru a-l întâmpină la întoarcerea de pe Jupiter, şi la plecare îl lăsase în grija fratelui său mai mic, Martin. Aproape că pierdu controlul şi plonjă câţiva metri înainte să se redreseze, în clipa în care, încă o dată, înfruntă crudul adevăr că atât Martin, cât şi Rikki, erau oale şi ulcele de multe secole.

Când vederea îi reveni la normal, observă că linia întunecată a Marelui Canion era abia vizibilă în depărtare. Se gândea dacă s-o ia într-acolo – începuse să obosească – când deveni conştient că nu era singur pe cer. Ceva se apropia de el, şi era sigur că nu un zburător uman. Cu toate că aici era dificil să apreciezi distanţele, părea mult prea mare.

„Ei bine, îşi spuse, nu sunt prea surprins să întâlnesc un pterodactil în acest loc, ba chiar e ceva la care mă aşteptam. Sper că-i prietenos, sau că-l pot întrece în viteză dacă nu este. O, nu!”

Nu greşise prea mult crezând că era vorba de un pterodactil: erau şanse opt din zece să fi fost adevărat. Ceea ce se apropia acum de el, cu fâlfâiri uşoare ale marilor sale aripi din piele, era un dragon ieşit parcă direct din ţara Minunilor. Şi, pentru a completa această impresie, pe spatele său călărea o femeie frumoasă.

Cel puţin Poole presupuse că era frumoasă. Imaginea tradiţională era obturată de un detaliu minor – jumătate din faţa ei era acoperită de o uriaşă pereche de ochelari, care

puteau proveni direct din cabina de pilotaj a unui avion biplan din primul război mondial.

Poole plană la înălţime medie, ca un înotător care calcă apa, până ce monstrul se apropie de el suficient de mult pentru a-i auzi fâlfâitul aripilor. Chiar şi atunci când fu la numai 20 de metri distanţă, nu putea fi sigur dacă este o maşină sau un bio-robot; probabil că era o combinaţie între cele două.

Apoi uită de dragon, deoarece călăreaţa îşi scoase ochelarii.

Problema clişeelor, remarca un filosof, probabil în timp ce căsca, este că sunt atât de plictisitor de adevărate.

Dar „dragostea la prima vedere” nu este niciodată plictisitoare.

Danil nu-i putu oferi nicio informaţie, dar nici Poole nu se aşteptase să poată. Însoţitorul său ubicuu – care cu siguranţă nu servea muştarul ca un valet – părea atât de limitat în funcţiuni încât Poole se întreba uneori dacă nu este handicapat mintal, oricât de improbabilă ar fi părut această posibilitate. Înţelegea modul de funcţionare a tuturor aparatelor casnice, îndeplinea ordinele simple cu rapiditate şi eficienţă, şi ştia să se orienteze prin Turn. Dar asta era tot; era imposibil să aibă o conversaţie inteligentă cu el, şi toate întrebările politicoase despre părinţii săi erau întâmpinate cu o privire albă, expresie a incapacităţii de înţelegere. Poole se întreba dacă Danil era un robot biologic.

Oricum, Indra îi dădu imediat răspunsul de care avea nevoie:

— A, ai întâlnit-o pe Lady Dragon!

— Aşa îi spuneţi voi? Care este numele ei real? Şi poţi să-mi faci rost de Identul ei? Nu am fost chiar în situaţia în care să ne fi strâns mâinile.

— Bineînţeles, *no problemo*.

— De unde ai învăţat asta?

Indra păru neobişnuit de surprinsă.

— Nu-mi aduc aminte, dintr-o carte sau un film vechi. Nu-i o expresie bună?

— Nu şi dacă ai mai mult de 15 ani.

— O să încerc să ţin minte. Acum spune-mi ce s-a întâmplat, dacă nu vrei să mă faci geloasă.

Erau deja atât de buni prieteni, încât puteau discuta orice subiect cu o francheţe totală. Într-adevăr, se lamentaseră râzând de lipsa oricărei atracţii romantice reciproce, deşi o dată Indra comentase: „Cred că dacă am eşua vreodată pe un asteroid pustiu, fără şanse de a fi salvaţi, am putea ajunge la o înţelegere."

— Mai întâi spune-mi cine este.

— Numele ei este Aurora McAuley; printre multe alte lucruri este preşedintele Societăţii pentru Anacronisme Creative. Şi dacă ai crezut că dragonul este impresionant, aşteaptă până vei vedea alte câteva dintre – ah! – celelalte creaţii. Cum ar fi Moby Dick, şi o întreagă grădină zoologică la care Mama Natură nu s-ar fi gândit niciodată.

E prea frumos pentru a fi adevărat, gândi Poole.

Eu sunt cel mai mare anacronism de pe Pământ.

12. Frustrare

Până acum, aproape că uitase discuţia cu psihologul Agenţiei Spaţiale.

— Vei fi plecat de pe Pământ poate pentru mai mult de trei ani. Dacă doreşti, îţi pot face un implant anafrodisiac inofensiv, care va rezista pe durata întregii misiuni. Promit că mă voi revanşa atunci când te întorci acasă.

— Nu, mulţumesc, răspunsese Poole, încercând să-şi păstreze mina serioasă. Cred c-o să mă descurc.

Totuşi devenise suspicios după a treia sau a patra săptămână în spaţiu; la fel şi Dave Bowman.

— Am observat şi eu, îi spusese Dave. Pun pariu că afurisiţii ăştia de doctori ne-au pus ceva în mâncare.

Orice-ar fi fost acel ceva, dacă exista cu adevărat, în mod sigur dispăruse în lunga perioadă de inactivitate prin

care trecuse. Până acum Poole fusese prea ocupat pentru a se implica în vreo complicaţie emoţională, şi refuzase generoasele oferte primite de la câteva doamne tinere (şi nu prea tinere). Nu era sigur dacă motivul era unul fizic, sau faima sa era cea care le atrăsese; poate că nu fusese vorba decât de o simplă curiozitate faţă de un om care, după cum ştiau toate, putea să le fi fost strămoş situat cu 20-30 de generaţii în trecut.

Spre încântarea lui Poole, Identul domnişoarei McAuley îi oferi informaţia că ea era liberă – nu avea nicio relaţie în acel moment – şi o contactă fără a mai pierde timpul. În 24 de ore călărea pe şa, cu braţele plăcut petrecute pe după mijlocul ei. Află cu această ocazie că ochelarii de aviator erau o idee bună, pentru că Draco era în întregime robotizat, şi putea zbura lesne cu o sută de kilometri pe oră. Poole se îndoia că un dragon adevărat ar fi putut atinge o asemenea viteză.

Nu fu surprins că mereu schimbătoarele peisaje de sub ei erau parcă izvorâte din legendă. Ali Baba agită braţul furios înspre ei, după ce-i răsturnaseră covorul zburător, strigându-le: „Uitaţi-vă mai bine pe unde mergeţi!” Probabil că se afla la mare distanţă de Bagdad, pentru că turnurile de vis în jurul cărora se roteau acum puteau fi numai în Oxford.

Aurora îi confirmă presupunerea şi apoi îi arătă ceva jos:

— Acela este localul – cârciuma – în care Lewis şi Tolkien obişnuiau să-i primească pe prietenii lor, familia Inkling. Şi uită-te la râu – la bărcuţa care abia a ieşit de sub pod – le vezi pe cele două fetiţe şi pe reverend.

— Da, strigă el încet, împotriva curentului uşor de aer creat de deplasarea lui Draco. Şi presupun că una dintre ele este Alice.

Aurora se întoarse către el şi-i zâmbi peste umăr; părea cu adevărat încântată.

— Foarte corect, este o replică fidelă, bazată pe fotografiile Reverendului. Mi-era teamă că n-o să ştii. Atât de mulţi oameni au încetat să mai citească la scurt timp după epoca ta.

Poole simţi un sentiment de satisfacţie.

Cred că am mai trecut un test, îşi spuse el încrezător. Călăritul lui Draco trebuie să fi fost primul. Mă întreb câte or mai fi, oare? Lupte cu săbii?

Dar n-a mai fost niciunul, iar răspunsul la imemoriala întrebare „Mergem la tine sau la mine?” a fost: la Poole.

Dimineaţa următoare, şocat şi umilit, luă legătura cu profesorul Anderson.

— Totul mergea splendid, se lamentă el, când deodată a devenit isterică şi m-a împins deoparte. Mi-a fost teamă că am lovit-o cumva… Apoi a aprins lumina – stătusem pe întuneric – şi a sărit jos din pat. Bănuiesc că mă holbam ca un prost… Râse amar.

— Cu siguranţă că merita să te holbezi la ea…

— Sunt sigur de asta. Continuă.

— După câteva minute s-a relaxat şi mi-a spus ceva ce nu voi putea uita niciodată.

Anderson aşteptă răbdător ca Poole să-şi revină.

— Mi-a spus: „Îmi pare rău, Frank. Puteam să ne distrăm pe cinste. Dar n-am ştiut că ai fost… mutilat.”

Profesorul păru uimit, dar numai pentru o clipă.

— Oh, înţeleg. Şi mie îmi pare rău, Frank – poate că trebuia să te avertizez. În cei treizeci de ani de meserie ai mei, n-am mai văzut decât vreo şase cazuri, toate motivate medical, care sigur nu ţi s-ar aplica şi ţie. Circumcizia avea rostul său în perioadele de timp primitive, ca mijloc de apărare împotriva unor boli neplăcute, chiar fatale, în ţările înapoiate, cu condiţii de igienă îndoielnice. Dar altfel nu există nicio scuză pentru asta, ba sunt mai multe argumente împotriva ei, aşa cum ai descoperit şi tu.

Am căutat în arhive după ce te-am consultat prima oară, şi am descoperit că pe la mijlocul secolului XXI au existat atâtea operaţii greşite, încât Asociaţia Medicală Americană a fost nevoită să interzică circumcizia. Disputele din rândul medicilor contemporani, pe această temă, sunt foarte hazlii.

— Sunt sigur că da, replică Poole morocănos.

— În unele ţări practica a mai continuat pentru încă un secol, apoi un geniu anonim a creat un slogan – te rog să-mi scuzi vulgaritatea – „Dumnezeu ne-a creat aşa cum suntem: circumcizia e o blasfemie.” Mai mult sau mai puţin, asta i-a pus capăt. Dar dacă vrei, ar fi uşor să-ţi aranjez un transplant – n-ar fi o premieră în medicină, în niciun caz.

— Nu cred că asta ar merge. Mi-e teamă că o să încep să râd de fiecare dată.

— Aşa te vreau, deja a început să-ţi treacă.

Oarecum spre propria-i surprindere, Poole îşi dădu seama că estimarea lui Anderson era corectă. Ba chiar se trezi că şi începuse să râdă.

— Acum ce-i, Frank?

— Societatea pentru Anacronisme Creative a Aurorei. Sperasem că o să am şanse mai mari. Ghinionul meu că a descoperit un anacronism pe care nu-l apreciază.

13. Străin într-un timp străin

Indra nu fu atât de înţelegătoare pe cât se aşteptase; poată că, la urma urmelor, exista ceva gelozie sexuală în relaţia lor. Şi, ceea ce era mult mai grav, drept Eşecul Dragonului dusese la prima lor ceartă adevărată.

A început destul de inocent, când Indra s-a plâns:

— Oamenii mă întreabă mereu de ce mi-am dedicat viaţa studierii unei perioade atât de oribile a istoriei, şi a spune că au fost altele chiar mai rele nu e tocmai un răspuns.

— Atunci de ce eşti interesată de secolul meu?

— Pentru că marchează tranziţia de la barbarie la civilizaţie.

— Mersi. Spune-mi Conan.

— Conan? Singurul pe care-l ştiu este bărbatul care l-a creat pe Sherlock Holmes.

— Nu contează, îmi pare rău că te-am întrerupt. Desigur, noi, cei din societăţile dezvoltate, ne credeam civilizaţi. Cel puţin războiul nu mai era ceva respectabil, iar

Naţiunile Unite făceau mereu tot posibilul să stopeze conflictele care izbucneau.

— Fără prea mare succes; cam în trei cazuri din zece. Dar ceea ce considerăm incredibil este felul în care oamenii – până în anul 2000! – acceptau calmi comportamente pe care le-am califica drept atroce. Şi credeau în cel mai stupefiant…

— Stupefiant.

— … nonsens, pe care cu certitudine l-ar respinge orice persoană raţională.

— Exemple, te rog.

— Ei bine, acea lipsă de atitudine a voastră de-a dreptul trivială m-a îndemnat să fac ceva cercetări, şi-am fost consternată de ceea ce am descoperit. Ştiai că în fiecare an, în unele ţări, mii de fetiţe erau mutilate hidos pentru a-şi păstra virginitatea? Multe dintre ele mureau, dar autorităţile închideau ochii.

— Sunt de acord că e cumplit, dar ce putea face guvernul meu?

— Multe lucruri, dacă vroia. Dar asta ar fi ofensat oamenii care-l aprovizionau cu petrol şi-i cumpărau armele, cum ar fi minele antipersonal, care au ucis sau desfigurat civili, cu zecile de mii.

— Nu înţelegi, Indra. Adesea nu aveam de ales; nu puteam reforma întreaga lume. Şi oare nu spusese cineva „Politica este arta posibilului”?

— Foarte adevărat, şi de-asta este acceptată doar de minţile inferioare. Geniilor le place să abordeze imposibilul.

— Ei, mă bucur că ai o rezervă mare de geniu, aşa că poţi aşeza lucrurile la locul lor.

— Simt oare o urmă de sarcasm? Mulţumită computerelor noastre putem face experienţe politice virtuale, înainte de a încerca să le punem în practică. Lenin a fost ghinionist; s-a născut cu o sută de ani prea devreme. Comunismul rusesc ar fi putut funcţiona, cel puţin pentru o perioadă, dacă ar fi existat circuite integrate la acea vreme. Şi ar fi reuşit să-l evite pe Stalin.

Poole era în permanenţă uluit de cunoştinţele pe care le avea Indra despre timpul său – după cum şi de ignoranţa cu care ea lua drept bune atât de multe lucruri. Într-un fel, el avea o problemă inversă. Chiar dacă ar fi trăit suta de ani care i se promisese cu atâta siguranţă, n-ar fi putut învăţa vreodată suficient de mult cât să se simtă acasă. În orice conversaţie ar fi existat referiri pe care nu le înţelegea, şi glume care îl depăşeau cu totul. Mai rău încă, s-ar fi simţit mereu pe cale de a face un pas greşit, aproape de a crea un dezastru social care i-ar fi stânjenit până şi pe cei mai buni prieteni ai săi…

… Cum a fost atunci când lua cina, din fericire în apartamentul său, cu Indra şi profesorul Anderson. Felurile de mâncare care ieşeau din bucătăria automată erau întotdeauna perfect acceptabile, fiind concepute pentru a se potrivi cerinţelor sale fiziologice. Dar cu certitudine ele nu ofereau niciun motiv de încântare, şi ar fi fost coşmarul unui gurmand din secolul XXI.

Apoi, într-o zi, apăru un fel de mâncare surprinzător de gustos, care îi readuse viu în minte vânătorile de cerbi şi fripturile la grătar din tinereţe. Oricum, exista ceva străin, legat atât de aromă cât şi de consistenţă, aşa că Poole puse întrebarea evidentă.

Anderson abia dacă zâmbi, dar Indra îl privi câteva secunde cu expresie de parcă ar fi stat să vomite. După care îşi reveni şi spuse:

— O să-i spui tu, după ce terminăm de mâncat.

Cu ce-oi fi greşit acum? se întrebă Poole. Jumătate de oră mai târziu, cu Indra preocupată ostentativ de ecranul video din cealaltă parte a camerei, cunoştinţele sale despre Mileniul Trei făcură încă un progres important.

— Mâncare făcută din cadavre era pe cale de a dispărea din meniul zilnic chiar din timpul tău, explică Anderson. Creşterea de animale pentru a le – uh – mânca devenise imposibilă din punct de vedere economic. Nu ştiu ce suprafaţă de teren era necesară pentru hrănirea unei singure vaci, dar cu plantele pe care le putea produce se

puteau hrăni zece oameni. Şi poate chiar o sută, folosind tehnici hidroponice.

Dar ceea ce a pus capăt întregii aceste afaceri odioase a fost nu economia, ci boala. A început întâi la vite, după care s-a extins şi la alte animale – un fel de virus, cred, care afecta creierul şi provoca o moarte teribilă. Deşi în cele din urmă s-a găsit un leac, era prea târziu pentru a mai da timpul înapoi şi, oricum, hrana sintetică era deja mult mai ieftină şi puteai să-i dai orice aromă doreai.

Aducându-şi aminte de săptămânile în care servise acea mâncare satisfăcătoare, dar deloc gustoasă, Poole avea puternice rezervă în această privinţă. Pentru ce, atunci, mai avea acele vise melancolice despre cotlete la grătar şi fripturi Cordon Bleu? se întrebă el.

Alte vise erau mult mai tulburătoare, şi se temea că nu peste mult timp avea să-i ceară lui Anderson asistenţă medicală. În pofida a tot ceea ce fusese făcut pentru a-l determina să se simtă ca acasă, stranietatea şi complexitatea nemăsurată a acestei lumi noi începuseră să-l copleşească. În timpul somnului, ca într-un efort inconştient de a evada, revenea adesea la viaţa de dinainte; dar asta nu făcea decât să înrăutăţească lucrurile atunci când se trezea.

Nu fusese o idee bună să călătorească în Turnul America şi să privească în jos, în realitate, nu simulat, la locurile în care copilărise. Cu ajutor optic, când atmosfera era clară, putea vedea atât de aproape încât distingea clar fiinţele umane care-şi vedeau de treburile lor, uneori de-a lungul unor străzi pe care şi le amintea…

Şi întotdeauna, în spatele gândurilor sale, era cunoaşterea faptului că acolo, jos, au trăit odată toţi cei pe care îi iubise vreodată. Mama, tatăl (înainte de a pleca cu Cealaltă Femeie), dragii de unchiul George şi mătuşa Lil, fratele Martin şi, nu în ultimul rând, o serie de câini, începând cu blânzii căţeluşi din frageda sa pruncie şi terminând cu Rikki.

Mai presus de orice, exista amintirea – şi misterul – Helenei…

Începuse ca o relaţie obişnuită, în zilele de început ale pregătirii sale de astronaut, dar devenise din ce în ce mai serioasă pe măsură ce anii treceau. Chiar înainte de a pleca pe Jupiter, hotărâseră să se căsătorească, atunci când se va întoarce.

Şi dacă n-o făcea, Helena dorea să aibă copilul pe care îl concepuseră împreună. Îşi mai putea aminti amestecul de solemnitate şi ilaritate cu care făcuseră aranjamentele necesare…

Acum, o mie de ani mai târziu, în ciuda eforturilor sale, nu fusese în stare să afle dacă Helena îşi îndeplinise promisiunea. La fel cum existau „pete albe” în propria-i memorie, aşa erau şi în bazele de date comune ale omenirii. Cea mai mare dintre acestea fusese creată de devastatorul impuls electromagnetic provocat de impactul asteroidului din 2034, care ştersese câteva procente bune din banca de informaţii a lumii, în pofida tuturor copiilor şi a sistemelor de siguranţă existente. Poole nu se putu opri să nu se întrebe dacă printre exabiţii pierduţi definitiv nu se găseau şi datele sale. Chiar şi acum, descendenţii săi din cea de-a 30-a generaţie se puteau plimba pe Pământ, dar el n-avea s-o ştie niciodată.

Fusese ceva mai uşurat descoperind că, spre deosebire de Aurora, câteva dintre femeile acestei vremi nu-l considerau a fi un bun deteriorat. Dimpotrivă, adesea ele găseau excitantă mica sa „deformaţie”, dar această reacţie uşor bizară făcea imposibilă pentru Poole stabilirea oricărei relaţii mai apropiate. Nici nu era nerăbdător s-o facă; tot ceea ce-i trebuia cu adevărat era acel exerciţiu sănătos, pur fizic.

Pur fizic – ăsta era necazul. Nu mai avea niciun scop în viaţă. Şi greutatea prea multor amintiri îl copleşea; parafrazând titlul unei cărţi celebre pe care o citise în tinereţe, îşi spunea deseori: „Sunt un străin într-un timp străin.”

Fuseseră câteva ocazii în care privise în jos la superba planetă pe care – dacă urma sfaturile medicului – nu va mai putea păşi niciodată, şi se întrebase cam cum ar fi să aibă

un al doilea contact cu vidul spaţiului. Deşi nu era uşor de trecut prin ecluze fără a declanşa un semnal de alarmă, acest lucru putea fi făcut totuşi; la fiecare câţiva ani, un sinucigaş hotărât traversa meteoric atmosfera Pământului.

Se putea la fel de bine ca eliberarea să fie pe drum, dintr-o direcţie cu totul neaşteptată.

— Sunt încântat să vă întâlnesc, domnule comandant Poole, pentru a doua oară.

— Regret, nu-mi amintesc, dar văd atât de mulţi oameni…

— Nu-i nevoie să vă scuzaţi. Prima dată a fost în jurul planetei Neptun.

— Căpitane Chandler, ce plăcere! Vă pot servi cu ceva de la bucătăria automată?

— Orice cu peste 20 la sută alcool ar fi bun.

— Şi cum de v-aţi întors pe Pământ? Mi s-a spus că nu veniţi niciodată mai aproape de Soare decât orbita lui Marte.

— Aproape adevărat – deşi m-am născut aici, cred că e un loc murdar şi împuţit; prea mulţi oameni, numărul lor tinde din nou către un miliard.

— Erau mai bine de zece miliarde pe vremea mea. Apropo, aţi primit mesajul meu de mulţumire?

— Da, şi ştiu că ar fi trebuit să vă contactez. Dar am aşteptat până m-am îndreptat din nou către Soare. Deci iată-mă. În sănătatea dumneavoastră!

În timp ce căpitanul dădea gata băutura cu o viteză impresionantă, Poole încerca să-şi analizeze musafirul. Bărbile – chiar şi ciocuri mici precum al lui Chandler – erau extrem de rare în această societate, şi nu cunoscuse niciodată vreun astronaut care să aibă una; nu se potriveau cu căştile spaţiale. Bineînţeles, un căpitan putea petrece câţiva ani între două EVA, şi oricum majoritatea treburilor din exterior erau executate de roboţi, însă întotdeauna exista riscul neprevăzutului, când cineva era nevoit să îmbrace grabnic costumul. Era evident că Chandler era un fel de excentric, pe placul lui Poole.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare. Dacă nu-ţi place Pământul, ce cauţi aici?

— Ah, în mare iau legătura cu vechii mei prieteni, e minunat să scapi de întârzierile de câteva ore, şi să porţi o conversaţie în timp real! Dar, evident, nu acesta e motivul. Găleata mea ruginită trebuie reechipată la docurile de sus. Şi armura trebuie înlocuită; când se subţiază la mai puţin de câţiva centimetri nu dorm prea bine.

— Armura?

— Scutul împotriva prafului. Nu era o problemă aşa de mare pe vremea ta, nu? Dar e un mediu murdar în jurul planetei Jupiter, iar viteza noastră de croazieră este în mod normal de câteva zeci de mii de kilometri – pe secundă! Aşa se naşte un răpăit uşor şi continuu, ca atunci când cad picăturile de ploaie pe acoperiş.

— Glumeşti!

— Bineînţeles. Dacă am auzi ceva cu adevărat, am fi morţi; acest gen de neplăceri se întâmplă foarte rar – ultimul accident serios s-a produs acum douăzeci de ani. Cunoaştem toate vârtejurile de comete, unde se află marea parte a gunoiului, şi le evităm cu prudenţă, mai puţin atunci când luăm viteză pentru a aduna gheaţă. Dar de ce nu vii la bord, să arunci o privire, înainte de a decola spre Jupiter.

— Aş fi încântat… Jupiter ai spus?

— Ei, Ganymede, bineînţeles – Anubis City. Avem o groază de lucru acolo, şi câţiva dintre noi au familii pe care nu le-au mai văzut de câteva luni.

Poole abia dacă-l mai auzea.

Deodată, pe neaşteptate şi probabil nu prea devreme, găsise un motiv pentru a trăi.

Comandantul Frank Poole era genul de om care detesta să lase un lucru neterminat, şi câteva firicele de praf cosmic, chiar mişcându-se cu câteva mii de kilometri pe oră, nu erau în măsură să-l descurajeze.

Avea o treabă neterminată pe o lume care cândva se numise Jupiter.

II.
GOLIATH

14. Adio Pământului

„Tot ce-ţi doreşti, în limitele rezonabilului”, i se spusese. Frank Poole nu era sigur dacă gazdele sale vor considera că întoarcerea sa pe Jupiter era o cerere rezonabilă; nici măcar el nu era sigur de asta, şi începuse să se răzgândească.

Deja se afundase într-o sumedenie de aranjamente, cu câteva săptămâni înainte. Multe dintre ele le-ar fi abandonat bucuros, dar erau câteva la care i-ar fi părut rău să renunţe. În special, nu suporta să-i dezamăgească pe elevii din ultimul an al fostului său liceu – ce uimitor că încă exista! – care trebuiau să-l viziteze luna viitoare.

Oricum, fu uşurat, şi puţin surprins, când atât Indra, cât şi profesorul Anderson au fost de acord că-i o idee excelentă. Pentru prima oară, îşi dădu seama că ei fuseseră îngrijoraţi de sănătatea sa mentală; poate că o vacanţă în afara Pământului ar fi cel mai bun leac posibil.

Şi, mai important decât orice, căpitanul Chandler era încântat.

— Îţi dau cabina mea, promisese el. O s-o dau pe secund afară din cabina ei.

Din când în când, Poole se întreba dacă Chandler, cu barba şi insolenţa sa, nu era un alt anacronism. Şi-l putea lesne închipui pe puntea unui trimaran obosit, cu drapelul piraţilor fluturând deasupra.

O dată ce se hotărâse, evenimentele începură să se deruleze cu o viteză surprinzătoare. Acumulase foarte

puţine bunuri, din care încă şi mai puţine avea nevoie să ia cu el. Cel mai important era Miss Pringle, secretara şi alter ego-ul său electronic, acum depozitarul ambelor sale vieţi, şi micul pachet de „dischete” aferent.

Miss Pringle nu era mai mare decât un palmtop din vremea sa, şi stătea de obicei, precum Coltul 45 din Vestul Sălbatic, într-o teacă la centură. Putea să comunice cu ea prin voce sau prin intermediul căştii, prima sa îndatorire fiind să aceea de a filtra informaţiile şi a acţiona ca un tampon cu lumea exterioară. Ca orice secretară bună, ea ştia când să răspundă, în forma potrivită: „Vă fac imediat legătura” sau, mult mai des, „Regret, domnul Poole este ocupat. Vă rog înregistraţi mesajul şi vă vom contacta imediat ce va fi posibil.” De obicei, asta însemna niciodată.

Erau puţine persoane de la care să-ţi ia rămas bun; deşi conversaţiile în timp real erau imposibile din cauza vitezei lente a undelor radio, avea să păstreze constant legătura cu Indra şi Joe, singurii prieteni adevăraţi pe care şi-i făcuse.

Cumva spre surpriza sa, Poole realiză că o să-i lipsească enigmaticul dar folositorul său „valet”, pentru că va trebui să rezolve singur puzderia de lucruri simple care trebuiau făcute în fiecare zi. Danil se înclină uşor atunci când se despărţiră, dar în rest nu arătă niciun semn de emoţie, în timp ce mergeau către partea exterioară a curbei marii roţi giratorii, la 36.000 de kilometri deasupra Africii Centrale.

***

— Nu sunt sigur, Dim, că vei aprecia comparaţia. Dar ştii de ce îmi aminteşte *Goliath*?

Erau acum aşa de buni prieteni, că Poole folosea porecla căpitanului, dar asta se întâmpla numai atunci când nu se afla nimeni prin preajmă.

— De ceva rău, presupun.

— Nu chiar. Pe când eram copil, am dat peste un teanc de reviste ştiinţifico-fantastice abandonate de unchiul meu George – „ştifturi” le spunea, după hârtia proastă pe care

erau tipărite… majoritatea lor deja se fărâmiţau. Aveau coperţi frumoase, strălucitoare, ilustrând planete stranii şi monştri – şi, bineînţeles, nave spaţiale.

Când am mai crescut, mi-am dat seama cât de ridicole erau acele nave spaţiale. De obicei, erau propulsate de rachete, dar niciodată nu vedeai rezervoare de combustibil! Unele dintre ele aveau rânduri de geamuri de la un capăt la celălalt, ca vapoarele transatlantice. Favorita mea era una cu un uriaş dom de sticlă, o mare seră spaţială…

Ei bine, aceşti vechi artişti au râs la urmă; păcat că n-au ştiut-o niciodată. *Goliath* seamănă mai mult cu visele lor decât cu rezervoarele de combustibil zburătoare pe care le lansam noi de la Cape Canaveral. Motoarele voastre inerţiale par prea frumoase pentru a fi adevărate – fără mijloace de sprijin vizibile, rază de acţiune şi viteză nelimitate… uneori cred că eu sunt cel care visează.

Chandler râse, şi arătă spre priveliştea din exterior:

— Pare asta a fi un vis?

Era pentru prima oară când Poole vedea un orizont adevărat de când venise în Star City, şi nu era atât de îndepărtat pe cât se aşteptase. La urma urmelor, se afla în partea exterioară a unei roţi care avea un diametru de şapte ori mai mare decât al Pământului, astfel că în mod sigur perspectiva văzută de-a lungul acoperişului acestei lumi artificiale trebuia să se extindă la câteva sute de kilometri…

De obicei era bun la calcule aritmetice mintale, o însuşire rară chiar şi pe vremea sa, şi probabil că acum era mult mai rară. Formula de aflare a distanţei orizontului era simplă: radical din dublul înălţimii la care te afli înmulţit cu raza – genul de lucru pe care nu-l uiţi niciodată, chiar dacă vrei…

Să vedem – suntem la aproximativ opt metri înălţime – aşa că radical din 16 – asta-i simplu – să zicem că raza mare este de 40. 000 – dar înlăturăm cele trei zerouri pentru a afla direct kilometrii – de patru ori radical din 40 – hmm – puţin peste 25…

Douăzeci şi cinci de kilometri era o distanţă corectă, şi cu siguranţă că niciun spaţioport de pe Pământ nu fusese atât de gigantic. Chiar dacă ştia foarte bine la ce să se aştepte, era extraordinar să privească nave de câteva ori mai mari decât demult pierduta *Discovery* ridicându-se nu numai fără zgomot, dar şi fără mijloace de propulsie vizibile. Cu toate că lui Poole îi lipseau flăcările şi forţa lansărilor din vechime, trebuia să admită că era mai curat, mai eficient – şi mult mai sigur.

Totuşi, cel mai ciudat lucru dintre toate era să stea aici sus, pe margine, pe orbita geostaţionară propriu-zisă, şi să simtă greutate! La numai câţiva metri distanţă, dincolo de fereastra micului post de observaţie, roboţi utilitari şi câţiva oameni echipaţi cu costume spaţiale lunecau încet, cu treburile lor; dar în interiorul navei *Goliath* câmpul inerţial menţinea atracţia gravitaţională la standardul marţian.

— Sigur nu vrei să te răzgândeşti, Frank? întrebă căpitanul Chandler în glumă, în timp ce ieşea pentru a se îndrepta către camera de comandă. Mai avem încă zece minute până la decolare.

— N-ar face o impresie prea bună, nu-i aşa? Nu, după cum spuneam pe timpuri, m-am angajat. Gata sau nu, iată-mă.

Poole simţi nevoia să rămână singur când motorul porni, şi micul echipaj – doar patru bărbaţi şi trei femei – îi respectă dorinţa. Probabil că ghiciseră cam cum trebuia să se fi simţit el, părăsind Pământul pentru a doua oară în ultima mie de ani, şi, din nou, pentru a înfrunta necunoscutul.

Jupiter-Lucifer era de partea cealaltă a Soarelui, iar traiectoria aproape rectilinie a lui *Goliath* avea să-i ducă aproape de Venus. Poole se uită în faţă încercând să vadă, cu propriii săi ochi, dacă planeta-soră a Pământului începuse acum să se potrivească acestei descrieri, după câteva secole de teraformare.

De la înălţimea de 1.000 de kilometri, Star City părea o gigantică fâşie de metal în jurul ecuatorului terestru, presărată cu lumini de semnalizare, domuri presurizate,

şantiere adăpostind nave pe jumătate construite, antene şi multe alte structuri enigmatice. Se micşora încet, pe măsură ce *Goliath* se îndrepta către Soare, iar în prezent Poole putea să vadă cât de incomplet era: avea găuri uriaşe întărite doar de o reţea de schele, care poate că n-aveau să fie acoperite niciodată.

Acum coborau sub planul inelului; în emisfera nordică iarna era în toi, astfel că haloul subţire care înconjura Star City era înclinat la peste 20 de grade faţă de Soare. Poole putea deja să vadă Turnurile America şi Asia, ca pe nişte strălucitoare fire de aţă întinzându-se mult în exterior, dincolo de haloul albastru al atmosferei.

Era vag conştient de trecerea timpului, pe măsură ce *Goliath* câştiga viteză, deplasându-se mult mai rapid decât orice cometă atrasă vreodată de Soare din spaţiul interstelar. Pământul, aproape plin, încă îi ocupa câmpul vizual, şi acum putea vedea întreaga lungime a turnului african, care-i fusese casă în viaţa la care tocmai renunţase, poate pentru totdeauna.

Când se aflară la 50.000 de kilometri distanţă, aproape că vedea întregul Star City, ca o elipsă strânsă înconjurând Pământul. Deşi partea îndepărtată era abia vizibilă, o rază de lumină pe fundalul înstelat, era înălţător să gândeşti că rasa umană îşi pusese amprenta pe cer.

Apoi Poole îşi aminti de inelele lui Saturn, infinit mai glorioase. Inginerii în astronautică mai aveau mult, foarte mult, până să se apropie de realizările Naturii.

Sau, dacă acesta era cuvântul potrivit, ale lui Deus.

15. Tranzitarea planetei Venus

Când se trezi în dimineaţa următoare, erau deja lângă Venus. Dar uriaşul, ameţitorul disc al planetei încă acoperite de nori statici şi deşi, nu era cel mai şocant obiect de pe cer: *Goliath* plutea deasupra unei nesfârşite folii argintii şifonate, strălucind după tipare mereu diferite, pe măsură ce nava se deplasa pe deasupra ei.

Poole îşi aminti că în vremea sa existase un artist care învelea clădiri întregi în fâşii de plastic; ce i-ar mai fi plăcut această ocazie de a împacheta miliarde de tone de gheaţă într-un ambalaj strălucitor! Doar în acest fel putea fi protejat contra evaporării nucleul unei comete, în călătoria sa de decenii spre Soare.

— Ai noroc, Frank, îi spuse Chandler. E ceva ce nici eu nu am văzut niciodată. Ar trebui să fie spectaculos. Impactul va avea loc peste o oră. I-am mai dat un mic impuls, pentru a ne asigura că va cădea în locul potrivit. N-am vrea să rănim pe cineva.

Poole îl privi cu uimire.

— Vrei să spui că deja sunt oameni pe Venus?

— Cam cincizeci de oameni de ştiinţă nebuni, în apropiere de Polul Sud. Bineînţeles, sunt bine adăpostiţi în subteran, dar probabil că-i vom zgâlţâi un pic, chiar dacă Nivelul Zero este de cealaltă parte a planetei. Sau poate că ar trebui să spun „Atmosfera Zero”, din moment ce vor trece zile până ce la suprafaţă va ajunge altceva decât unda de şoc.

În timp ce aisbergul cosmic, scânteind şi strălucind în învelişul său protector, se micşora apropiindu-se de Venus, Poole fu năpădit brusc de o amintire pătrunzătoare. Pomii de Crăciun din tinereţea sa erau împodobiţi cu astfel de ornamente, globuri delicate de sticlă colorată. Şi comparaţia nu era complet ridicolă; pentru multe familii de pe Pământ acesta era încă anotimpul potrivit pentru a face daruri, iar *Goliath* aducea unei alte lumi un cadou nepreţuit.

Imaginea radar a chinuitului peisaj venusian – vulcani bizari, domuri extraplate şi canioane înguste, sinuoase – domina ecranul principal al centrului de comandă de pe *Goliath*, dar Poole prefera informaţiile furnizate de proprii săi ochi. Deşi impenetrabila mare de nori care acoperea planeta nu dezvăluia nimic din infernul de dedesubt, vroia să vadă ce se va întâmpla atunci când cometa furată avea să lovească. În numai câteva secunde, miriada de tone de hidraţi îngheţaţi care fuseseră culeşi în drumul dinspre Neptun aveau să-şi elibereze întreaga energie…

Strălucirea iniţială fu mult mai puternică decât se aşteptase. Ce ciudat că un proiectil făcut din gheaţă putea genera temperaturi ce trebuie să se fi măsurat în zeci de mii de grade Celsius! Deşi filtrele hubloului absorbiseră toate emisiile de radiaţii ultrascurte periculoase, albastrul năprasnic al exploziei dovedea că fusese mai fierbinte decât Soarele.

Se răcea cu repeziciune pe măsură ce se lărgea – trecând prin galben, oranj, roşu… Unda de şoc probabil că se deplasa acum cu viteza sunetului – şi ce sunet ar fi trebuit să fie! – aşa că în câteva minute ar fi trebuit să apară ceva semne vizibile ale trecerii sale peste faţa lui Venus.

Şi iată-l! Doar un mic inel negru, ca un neînsemnat norişor de praf, care nu sugera deloc dezlănţuirea ciclonică ce trebuie să-şi fi croit calea în afara zonei de impact. În timp ce Poole privea, acesta se extindea încet, deşi dată fiind scara fenomenului trebuia să aştepte un minut întreg până să fie absolut sigur că se măreşte în dimensiuni.

Oricum, după un sfert de oră era cel mai proeminent semn de pe planetă. Deşi mai slabă – un gri închis, mai degrabă decât negru – unda de şoc era acum un cerc zdrenţuit, de peste o mie de kilometri în diametru. Poole presupuse că îşi pierduse simetria iniţială în timp ce traversase marile lanţuri muntoase de dedesubtu-i.

Vocea căpitanului Chandler răsună tonifiant din sistemul de comunicaţie al navei:

— Luăm legătura cu Baza Afrodita. Mă bucur să vă spun că nu strigau după ajutor… a scuturat un pic, dar ne aşteptam la asta. Monitoarele ne arată că peste Munţii Nokomis plouă deja – apa se evapora repede, dar ăsta-i de-abia începutul. Şi se pare că în Falia Hecate sunt torente, ceva parcă prea frumos pentru a fi adevărat, dar e în curs de verificare.

Nu-i invidiez, îşi spuse Poole, dar îi admir, cu siguranţă. Dovedesc că acel spirit al aventurii există încă, în această societate poate mult prea comodă şi prea la locul ei.

— … şi mulţumim din nou pentru că aţi adus această mică încărcătură la locul potrivit. Cu puţin noroc, şi dacă reuşim să plasăm acel ecran solar pe orbita sincronă, vom avea în ceva timp câteva mări permanente. Apoi vom putea planta recife de corali, pentru a scăpa de miros, şi a împinge excesul de dioxid de carbon în afara atmosferei… sperăm că vom trăi s-o vedem şi pe-asta!

Şi eu sper, gândi Poole, cu o admiraţie tăcută. Se scufundase deseori în mările tropicale de pe Pământ, contemplând creaturile ciudate şi colorate, unele atât de bizare încât era greu să crezi că se poate găsi ceva încă şi mai straniu, chiar şi pe planetele altor sori.

— Încărcătura livrată la timp; primirea înregistrată, rosti căpitanul Chandler cu evidentă satisfacţie. La revedere, Venus – Ganymede, sosim!

DOMNIŞOARA PRINGLE
DOSAR – WALLACE

Bună, Indra. Da, ai avut mare dreptate. Chiar îmi lipsesc micile noastre certuri. Mă înţeleg foarte bine cu Chandler, iar echipajul m-a tratat la început – o să râzi – cam ca pe o relicvă sfântă. Dar au început să mă accepte, ba chiar am început să ne tragem de şireturi (cunoşti această expresie idiomatică?).

E agasant să nu poţi desfăşura o conversaţie reală; am traversat orbita lui Marte, aşa că semnalul radio ar avea nevoie de o oră pentru a face drumul dus-întors. Dar există un avantaj, n-o să mă mai poţi întrerupe…

Chiar dacă ne va lua doar o săptămână pentru a ajunge lângă Jupiter, credeam că o să am suficient timp pentru a mă relaxa. Nici urmă; degetele mă furnicau, şi nu m-am putut abţine să nu mă apuc iar de studiu. Aşa că am început pregătirea de bază, din nou, într-una dintre mini-navetele lui *Goliath*. Poate că Dim mă va lăsa într-adevăr singur…

Spaţiul nu-i mai mare decât cel de pe *Discovery*, dar ce diferenţă! În primul rând, evident, nu foloseşte rachete; nu

mă pot obişnui cu luxul motorului inerţial, şi al razei de acţiune nelimitate. Mă pot întoarce pe Pământ dacă trebuie, deşi probabil că m-aş simţi – îţi mai aminteşti cuvintele pe care le-am rostit cândva, şi al căror mesaj l-ai înţeles? – ca şi cum „aş rupe lanţul”.

Cea mai mare diferenţă o constituie, totuşi, sistemul de comandă. A fost o mare provocare pentru mine să mă pot acomoda cu modul de operare complet automat, iar computerul a trebuit să înveţe să-mi recunoască comenzile verbale. La început trebuia să întrebe din cinci în cinci minute „Chiar asta vreţi să spuneţi?” Ştiu, era mai bine să fi folosit casca, dar încă n-am încredere totală în jucăria asta. Nu-s sigur că mă voi obişnui vreodată cu ceva care-mi citeşte în minte…

Apropo, navetei îi spune *Vulturul*. E un nume frumos, şi am fost dezamăgit să aflu că nimeni dintre cei aflaţi la bord nu ştiau că acesta este atât de vechi încât ajunge până la misiunile *Apollo*, când am aterizat pentru prima oară pe Lună…

Hm-hm, erau mai multe lucruri pe care doream să ţi le spun, dar mă cheamă căpitanul. Mă întorc în clasă, la revedere, cu dragoste.

STOCHEAZĂ
TRANSMITE

Salut Frank, Indra te sună – dacă ăsta o fi cuvântul potrivit! – de pe noul meu Mentoscriptor – cel vechi a făcut o criză de nervi, ha ha – aşa că or să fie o groază de greşeli – n-am timp să mai şi redactez mesajul înainte de a-l trimite. Sper că poţi să-i dai de cap.

SETARECOMUNICARE! Canalul unu-trei – înregistrare de la doisprezece treizeci – corecţie – de la treisprezece treizeci. Îmi pare rău…

Sper să-mi pot repara unitatea veche, îmi ştia toate artificiile şi abrevierile; poate ar trebui psihanalizată ca pe vremea ta – n-am priceput niciodată cum de-a rezistat atât prostia aia fraudiană – vroiam să spun freudiană, ha ha.

Asta-mi aduce aminte – ceva de pe la finele secolului XX – s-ar putea să te amuze – suna cam aşa – citez – Psihoanaliză – boală contagioasă originară din Viena, circa 1900 – acum eradicată în Europa, dar cu răbufniri ocazionale în rândul americanilor bogaţi. Am încheiat citatul. Nostim?

Cer scuze din nou – probleme cu mentoscriptorul – greu să mă concentrez asupra unui subiect – xz 12L w888 8**** js9812yebdc FIR-AR… STOP … RECUPERARE

Am făcut ceva greşit? Voi încerca din nou.

Ai pomenit de Danil… îmi pare rău că am ocolit întrebările tale despre el – ştiu că erai curios – dar aveam motive bine întemeiate – îţi aminteşti că l-ai numit o dată non-persoană?… nu prea te-ai înşelat.

Mă mai întrebaseşi despre infracţionalitatea contemporană – am spus că orice astfel de interes este patologic – provocat poate de nesfârşitele programe de televiziune maladive din vremea ta – niciodată nu m-am putut uita eu însumi mai mult de câteva minute… dezgustător!

UŞA – LUAT CUNOŞTINŢĂ! – A, BUNĂ, MELINDA – SCUZE – IA LOC – APROAPE AM TERMINAT…

Da – crima. Întotdeauna există… Nivelul inferior ireductibil al societăţii. Ce să-i faci?

Soluţia voastră – închisorile. Fabrici de perversiune sponsorizate de stat – costând de zece ori venitul mediu al unei familii pentru încarcerarea unui singur deţinut! Uluitor de nebunesc… Evident ceva în neregulă cu oamenii care ţipau cel mai tare după noi închisori – ei ar fi trebuit psihanalizaţi! Dar, să fim sinceri – realmente nicio alternativă înaintea perfecţionării monitorizării şi a controlului – ar trebui să fi văzut atunci mulţimile bucuroase spărgând pereţii penitenciarelor – n-a mai semănat nimic cu asta, decât episodul petrecut în Berlin cu cincizeci de ani mai-nainte!

Da – Danil. Nu ştiu care a fost fapta sa – nu ţi-aş spune chiar dacă aş şti – dar presupun că profilul său psihiatric sugera că ar fi fost – care-i cuvântul potrivit? – balet – nu,

valet. Foarte greu să găseşti oameni pentru anumite slujbe – nu ştiu cum ne-am fi descurcat dacă nivelul infracţionalităţii era zero! Oricum, sper că va scăpa curând de control şi se va întoarce în rândul societăţii.

REGRET, MELINDA, APROAPE CĂ AM TERMINAT!

Asta este, Frank – salutări lui Dimitri – probabil că eşti la jumătatea distanţei de Ganymede acum – mă întreb dacă-l vor da jos vreodată pe Einstein, astfel încât să putem vorbi prin spaţiu în timp real!

Sper ca maşinăria asta să se obişnuiască repede cu mine. Altfel ar trebui să caut un procesor de cuvinte original, din secolul XX… ţi-ar veni să crezi – acea idioţenie de QWERTYUIOP, de care ţi-a luat vreo două sute de ani ca să te dezbari?

Cu dragoste, la revedere.

Bună, Frank – iată-mă din nou. Încă mai aştept confirmarea de primire a ultimului meu…

E ciudat că te îndrepţi spre Ganymede, ca şi bunul meu prieten Ted Khan. Dar poate că nu e o coincidenţă aşa de mare; el a fost atras de aceeaşi enigmă de care eşti şi tu…

În primul rând ar trebui să-ţi spun câte ceva despre el. Părinţii săi i-au făcut o glumă proastă, punându-i prenumele Theodore. El se prescurtează – dar nu cumva să-i spui vreodată aşa! – Theo. Înţelegi ce vreau să spun?

Nu mă pot opri să mă întreb dacă asta-i ceea ce-l motivează. Nu cunosc pe nimeni altcineva care să fi dezvoltat un astfel de interes faţă de religie – ba nu interes, obsesie! Mai bine te avertizez, poate fi foarte plictisitor.

Apropo, cum mă descurc? Îmi lipseşte vechiul Mentoscriptor, dar se pare că am început să controlez această maşinărie nouă. N-am mai făcut acele greşeli tâmpite, boacăne sau gafe, – cum le spuneaţi voi? – cel puţin până acum.

Nu-s sigură că trebuie să-ţi spun asta, dar porecla pe care i-am dat-o eu lui Ted este „Ultimul Iezuit”. Trebuie să ştii ceva despre ordinul ăsta, era încă foarte activ pe vremea ta.

Uluitori oameni – adesea mari oameni de ştiinţă – gânditori superbi – au făcut teribil de mult bine, la fel de mult cât şi rău. Una dintre ironiile supreme ale istoriei – căutători sinceri şi strălucitori ai adevărului, a căror filosofie era iremediabil distorsionată de superstiţie…

Xuedn2k3jn căprioară21 eidj dwpp

Fir-ar! M-am emoţionat şi am pierdut controlul. Unu, doi, trei, patru… e vremea să vină toată lumea la teatru… aşa e mai bine.

Oricum, Ted posedă acelaşi gen de încăpăţânare; mai bine nu te contrazici cu el, va trece peste tine ca un compresor.

Că veni vorba, ce sunt compresoarele? Foloseau la călcatul hainelor? Cred că-mi dau seama de ce puteau fi neplăcute…

Am necazuri cu Mentoscriptoarele… aluneci prea uşor în toate direcţiile, oricât ai încerca să-ţi impui o anumită disciplină… ceva ce se putea spune şi despre tastaturi, la urma urmelor… sigur am mai zis asta şi înainte…

Ted Khan… Ted Khan… Ted Khan.

Încă este faimos pe Pământ pentru cel puţin două dintre spusele sale: „Civilizaţia şi religia sunt incompatibile” şi „Soarta înseamnă să crezi ceea ce ştii că nu-i adevărat.” De fapt, nu cred că ultima este originală; dacă este, ar fi cea mai apropiată abordare a unei glume, făcută de el. Nici măcar n-a zâmbit când i-am spus bancul meu preferat – sper că nu l-ai mai auzit… deşi evident datează din vremea ta…

„Decanul se plânge şefului laboratoarelor:

— De ca aveţi voi, oamenii de ştiinţă, nevoie de echipamente atât de scumpe? De ce nu puteţi fi ca Secţia de Matematică, să aveţi nevoie doar de o tablă şi un coş de hârtie? Sau şi mai bine, ca Secţia Filosofie, care nu are nevoie nici măcar de coş de hârtie…”

Ei, poate că Ted l-a mai auzit… Cred că majoritatea filosofilor l-au auzit…

Oricum, transmite-i complimentele mele şi nu, repet, nu intra în niciun fel de contradicţie cu el!

Toate cele bune şi dragoste, din Turnul Africa.

TRANSCRIE. STOCHEAZĂ.
TRANSMITE – POOLE

16. Masa căpitanului

Primirea unui pasager atât de distins provocase o anumită perturbare în mica lume strâmtă de pe *Goliath*, dar echipajul se adaptase bine până la urmă. În fiecare zi, la orele 18. 00, tot personalul se aduna pentru a cina la popotă, care, în condiţii de gravitaţie zero, putea cuprinde confortabil cel puţin 30 de persoane, dacă se aşezau uniform în jurul pereţilor. Oricum, în mare parte a timpului, în zonele de lucru ale navei se menţinea un nivel de gravitaţie similar celui de pe Lună, aşa că exista o podea incontestabilă, iar mai mult de opt oameni ar fi făcut aglomeraţie. La masa semicirculară care se desfăşura în jurul bucătăriei automate la ora când se servea mâncarea putea sta doar echipajul de şapte persoane, cu căpitanul la loc de cinste. Un loc în plus ar fi creat probleme atât de insurmontabile, încât o persoană trebuia acum să mănânce singură, de fiecare dată. După o dezbatere foarte manierată, s-a decis ca această alegere să se facă în ordine alfabetică, dar nu după numele reale, pe care le foloseau foarte rar, ci după porecle. Lui Poole îi luase ceva timp să se acomodeze cu ele: „Bolţuri” (inginerie structurală), „Cipuri” (computere şi comunicaţii), „Prop” (propulsie şi energie), „Sec” (secundul navei), „Stele” (orbită şi navigaţie) şi „Viaţă” (sisteme medicale şi de întreţinere a vieţii).

În timpul călătoriei de zece zile, pe măsură ce asculta poveştile, glumele şi văicărelile camarazilor săi temporari, Poole învăţă mai multe lucruri despre sistemul solar decât o făcuse în lunile petrecute pe Pământ.

Toţi cei de la bord se bucurau să aibă un nou-venit printre ei, un ascultător poate naiv, dar Poole fu atras de povestirile lor pline de imaginaţie.

Totuşi, uneori nu ştia unde să tragă linia de demarcaţie. Nimeni nu credea cu adevărat în Asteroidul de aur, care era de obicei asociat unei farse din secolul XXIV. Dar atunci ce să mai creadă despre plasmoizii mercurieni, care fuseseră văzuţi de cel puţin doisprezece martori de încredere de-a lungul ultimelor cinci sute de ani?

Cea mai simplă explicaţie ar fi fost că erau cumva înrudiţi cu fulgerele globulare, care făcuseră obiectul atâtor rapoarte privind „Obiectele Zburătoare Neidentificate” văzute pe Pământ şi pe Marte. Dar unii dintre martori susţineau că ele dovediseră intenţii precise, chiar curiozitate, atunci când erau întâlnite îndeaproape. Prostii, spuneau scepticii – era vorba doar de atracţie electrostatică!

Inevitabil, aceasta duse la o discuţie despre viaţa în Univers, iar Poole se trezi – nu pentru prima oară – apărându-şi propria epocă de extremele sale, scepticismul şi credulitatea. Deşi mania „Extratereştrii sunt printre noi” se demodase încă de pe când era copil, Agenţia Spaţială era năpădită chiar şi în anul 2020 de lunatici care pretindeau că au fost contactaţi, sau răpiţi, de vizitatori din alte lumi. Iluziile lor erau întărite de exploatarea senzaţionalului de către mass-media, iar întregul sindrom a fost catalogat mai târziu drept „Boala lui Adamski”.

În mod paradoxal, descoperirea TMA-1 infirmase teoria unui grup restrâns de cercetători, potrivit cărora viaţa la un nivel superior celui de bacterie ar fi un fenomen atât de improbabil, încât rasa umană era singură în Galaxie, dacă nu chiar în Cosmos.

Echipajul lui *Goliath* era interesat mai mult de tehnologia decât de politica epocii lui Poole şi era fascinat îndeosebi de revoluţia care se produsese în timpul vieţii sale: apusul erei combustibililor fosili, provocată de descoperirea modului de extragere a energiei vidului. I se părea greu să-şi imagineze oraşele înecate de smog ale

secolului XX, şi risipa, lăcomia, precum şi catastrofele ecologice ale Epocii Petrolului.

— Să nu daţi vina pe mine, spunea Poole, dând înapoi cu timiditate dintr-o serie de critici. Oricum, să vedeţi ce dezastre s-au făcut în secolul XXI.

— Ce vrei să spui? se auzi un cor de voci în jurul mesei.

— Ei bine, imediat ce a început aşa-numita Eră a Energiei infinite, şi toată lumea dispunea de mii de kilowaţi de energie ieftină, curată, să se joace cu ea, ştiţi ce s-a întâmplat!

— Ah, te referi la criza termală. Dar asta s-a rezolvat.

— În cele din urmă, după ce s-a acoperit cu reflectoare jumătate din suprafaţa Pământului, pentru a respinge căldura soarelui. Altfel planeta noastră ar fi fost până acum la fel de supraîncălzită ca şi Venus.

Cunoştinţele despre istoria Mileniului Trei ale membrilor echipajului erau atât de surprinzător de limitate încât Poole – graţie educaţiei intensive pe care o primise în Star City – putea să-i uimească deseori cu detalii despre unele evenimente petrecute la câteva secole distanţă de timpul său. Oricum, era flatat să descopere cât de bine familiarizaţi erau ei cu jurnalul de bord de pe *Discovery*; devenise unul dintre documentele clasice ale Erei Spaţiale. Se uitau în el ca şi cum ar fi privit la o *saga* a vikingilor; adesea trebuia să-şi reamintească singur că se situa în timp undeva la jumătatea drumului între *Goliath* şi primele aparate care au traversat Atlanticul.

— În Ziua 86, îi reaminti Stele la cină, în cea de-a cincea seară, ai trecut la mai puţin de 25.000 de kilometri de asteroidul 7794, şi ai lansat o sondă către el. Îţi aminteşti?

— Bineînţeles că da, răspunse Poole cam brusc. Din punctul meu de vedere, s-a întâmplat acum un an.

— Hmm, îmi pare rău. Ei bine, mâine vom fi şi mai aproape de 13.445. Ai vrea să arunci o privire? Cu autoghidarea şi sistemul de menţinere a unui cadru de imagine, ar trebui să avem o fereastră largă de zece milisecunde.

O sutime de secundă! Cele câteva minute de pe *Discovery* păreau a fi suficient de puţine, dar acum totul se mişca de cincizeci de ori mai repede…

— Cât de mare este? întrebă Poole.

— 30, pe 20, pe 15 metri, replică Stele. Pare o cărămidă ciobită.

— Păcat că n-avem cu ce să tragem în ea, replică Prop. Te-ai întrebat vreodată dacă 7749 ar riposta?

— Nu ni s-a întâmplat niciodată. Dar a furnizat astronomilor multe informaţii folositoare, aşa că a meritat riscul… Oricum, o sutime de secundă cu greu pare să merite deranjul. Mulţumesc, la fel.

— Înţeleg. Dacă vezi un asteroid, i-ai văzut…

— Nu-i adevărat, Cipuri. Când am fost pe Eros…

— După cum ne-ai mai spus de cel puţin zece ori…

Poole nu mai era atent la discuţie, aşa că totul părea un fond sonor zgomotos, fără sens. Era cu o mie de ani în trecut, amintindu-şi singura bucurie din timpul misiunii *Discovery* înainte de dezastrul final. Deşi el şi Bowman erau perfect conştienţi că 7794 era doar o bucată de piatră lipsită de viaţă şi aer, această realitate abia dacă le influenţa sentimentele. Era singura materie solidă pe care aveau s-o întâlnească de această parte a lui Jupiter, şi o fixau cu privirea cu emoţia marinarilor de cursă lungă la vederea unui ţărm la care nu puteau acosta.

Se rotea uşor, un capăt după celălalt, pe suprafaţa sa fiind distribuite aleatoriu pete amestecate de lumini şi umbre. Uneori lucea ca o fereastră îndepărtată, când planurile bogate în materiale cristaline erau luminate de soare…

De asemenea, îşi amintea tensiunea crescândă când aşteptau să vadă dacă ochiseră bine. Nu era uşor să loveşti o ţintă atât de mică, aflată la 20.000 de kilometri distanţă.

Apoi, în zona întunecată a asteroidului se produse brusc o copleşitoare explozie de lumină. Micul proiectil – uraniu 238 pur – lovise cu o viteză meteorică, întreaga sa energie cinetică transformându-se în căldură. Un norişor de gaz incandescent erupse efemer în spaţiu, iar camerele de luat

vederi de pe *Discovery* înregistrau liniile spectrale care păleau cu repeziciune, în căutarea secretelor ce le puteau dezvălui strălucirile atomilor. Câteva ore mai târziu, pe Pământ, astronomii au aflat pentru prima oară compoziţia crustei unui asteroid. N-au existat surprize majore, dar evenimentul a fost udat cu câteva sticle de şampanie.

Căpitanul Chandler însuşi nu prea lua parte la foarte democraticele discuţii din jurul mesei sale semicirculare; părea că se mulţumeşte să-şi lase echipajul să se relaxeze, şi să-şi exprime sentimentele în această atmosferă neformală. Exista o singură regulă nescrisă: fără treburi serioase în timpul mesei. Dacă existau probleme operaţionale sau tehnice, trebuia ca ele să fie rezolvate în altă parte.

Poole fusese surprins – şi puţin şocat – să descopere că echipajul avea cunoştinţe superficiale despre sistemele de pe *Goliath*. Adesea punea întrebări al căror răspuns trebuia să fi fost dat cu uşurinţă, dar se trezea îndrumat către banca de date a navei. Oricum, după un timp îşi dădu seama că acel gen de pregătire profundă pe care o primise pe vremea sa nu mai era posibilă astăzi; mult prea multe sisteme complexe erau implicate, pentru ca orice bărbat sau femeie să le poată stăpâni. Diferiţii specialişti abia de ştiau *ce* putea face echipamentul lor, nicidecum *cum* o făcea. Fiabilitatea depindea de redundanţă şi verificare automată, iar intervenţia umană putea cel mai probabil să facă mai mult rău decât bine.

Din fericire, în cursul acestei călătorii nu se ivise această problemă; totul se desfăşurase bine, atât de bine cât ar fi putut să spere orice navigator, când noul soare Lucifer se arătă în înaltul cerului.

III.
LUMILE LUI GALILEO

(Extras, text simplu, din *Ghidul turistic pentru exteriorul Sistemului Solar*, v. 219.3)

Chiar şi astăzi, sateliţii gigantici ai ceea ce a fost cândva Jupiter prezintă câteva mistere majore. De ce sunt cele patru lumi, care orbitează acelaşi corp ceresc şi au o mărime foarte asemănătoare, atât de diferite în majoritatea celorlalte privinţe? Doar în cazul lui Io, satelitul cel mai apropiat, există o explicaţie convingătoare. Este atât de aproape de Jupiter încât câmpurile de gravitaţionale care-i frământă permanent interiorul generează cantităţi de căldură colosale, atât de mari încât suprafaţa lui Io este semitopită. Este lumea cu cea mai puternică activitate vulcanică din întreg Sistemul Solar; hărţile lui Io au o medie de viaţă de doar câteva decenii.

Deşi nu s-au stabilit niciodată baze umane permanente într-un mediu atât de instabil, s-au făcut numeroase aterizări şi există o monitorizare automată continuă. (Pentru tragica soartă a Expediţiei din 2571, vezi *Beagle 5*.)

Europa, al doilea satelit ca distanţă faţă de Jupiter, fusese iniţial complet acoperit de gheaţă, şi avea foarte puţine trăsături vizibile, cu excepţia unei complicate reţele de crevase. Forţele care îl domină pe Io au fost aici mai slabe, dar au produs destulă căldură cât să ofere Europei un ocean global de apă, în care au evoluat multe forme de viaţă stranii. (Vezi Nava spaţială *Tsien*, *Galaxy*, *Universe*.)

De la transformarea lui Jupiter într-un mini-soare, s-a topit, practic, întregul înveliş de gheaţă, iar vulcanismul extensiv a dus la apariţia câtorva insule mici.

După cum este binecunoscut, pe Europa nu s-au făcut descinderi timp de aproape o mie de ani, dar satelitul se află sub supraveghere continuă. Ganymede, cel mai mare satelit din Sistemul Solar (Diametru 520 kilometri), a fost şi el afectat de apariţia noului soare, iar regiunile sale ecuatoriale sunt suficient de calde pentru a susţine formele de viaţă terestre, deşi nu are încă o atmosferă respirabilă. Majoritatea populaţiei de aici este angajată activ în activităţi de teraformare şi cercetare ştiinţifică; principala aşezare este Anubis City (populaţie 41.000), în apropiere de Polul Sud.

Callisto este, iarăşi, foarte diferit. Întreaga sa suprafaţă este acoperită de cratere de toate mărimile, atât de multe că nu pot fi numărate. Bombardamentul trebuie să fi fost continuu timp de milioane de ani, deoarece craterele mai noi le-au astupat complet pe cele mai vechi. Pe Callisto nu există o bază permanentă, dar aici au fost stabilite câteva staţii de supraveghere automată.

17. Ganymede

Pentru Frank Poole era nefiresc să doarmă prea mult, însă fusese ţintuit în pat de vise stranii. Prezentul şi trecutul erau amestecate inextricabil; când era pe *Discovery*, când în Turnul Africa, iar uneori era din nou copil, printre prieteni pe care-i crezuse uitaţi de multă vreme.

Unde mă aflu? se întrebă el, în timp ce se lupta să-şi recapete conştienţa, ca un scafandru care încearcă să iasă la suprafaţă. Chiar deasupra patului său era o mică fereastră, acoperită de o perdea insuficient de groasă pentru a opri de tot lumina de afară. Fusese un timp, cam pe la jumătatea secolului XX, când avioanele erau îndeajuns de lente pentru a oferi facilităţi pentru dormit, clasa I, pe care unele firme de turism încă le promovau în

vremea sa, dar îşi putea lesne imagina că exact asta făcea în clipa de faţă.

Trase perdeaua şi privi afară. Nu, nu se trezise deasupra Pământului, deşi peisajul care se desfăşura dedesubtu-i nu era prea diferit de cel Antarctic. Dar Polul Sud nu avusese niciodată doi sori, acum amândoi răsăreau în acelaşi timp, pe măsură ce *Goliath* se îndrepta spre ei.

Nava orbita la mai puţin de 100 de kilometri deasupra a ceea ce părea să fie un uriaş câmp arat, uşor acoperit de zăpadă. Dar ţăranul care arase probabil că fusese beat – sau sistemul de ghidare o luase razna – deoarece brazdele şerpuiau în toate direcţiile, uneori întretăindu-se, ori încheindu-se în locul din care plecaseră. Ici-colo, terenul era punctat de cercuri vagi – cratere fantomatice ale unor impacturi meteoritice vechi de eoni.

Deci ăsta-i Ganymede, se minună Poole, somnoros. Cel mai îndepărtat de casă bastion al omenirii! De ce-ar fi dorit orice persoană întreagă la minte să trăiască aici? Ei bine, mă gândeam că de câte ori am zburat eu deasupra Groenlandei sau Islandei pe timp de iarnă…

Se auzi un ciocănit la uşă, un „Se poate intra?”, şi căpitanul Chandler îşi făcu apariţia fără să mai aştepte răspunsul.

— Ne gândisem să te lăsăm să dormi până ce asolizăm – această ultimă etapă a durat mai mult decât intenţionasem, dar n-am vrut să risc o răzmeriţă scurtând-o.

Poole râse.

— A existat vreodată o revoltă în spaţiu?

— Oh, chiar mai multe, dar nu în vremea mea. Acum, că am deschis subiectul, ai putea spune că Hal a deschis tradiţia… scuze – poate că n-ar trebui să mă uit – uite Ganymede City!

Răsărind deasupra orizontului, se vedea ceea ce părea a fi un păienjeniş de străzi şi străduţe intersectate în unghiuri aproape drepte, dar cu uşoare neregularităţi tipice oricărei aşezări care se dezvoltase prin extindere modulară, fără o planificare centralizată. Oraşul era tăiat de un râu

larg – Poole îşi aminti că regiunile ecuatoriale ale lui Ganymede erau acum suficient de calde pentru a permite existenţa apei în stare lichidă – şi revăzu în minte o gravură în lemn pe care o văzuse în Londra medievală.

Observă că Chandler îl privea cu expresie de amuzament… iar iluzia se destrămă când îşi dădu seama de scara „oraşului”.

— Ganimedanii, spuse el sec, trebuie să fi fost uriaşi, au făcut drumuri de cinci sau zece kilometri lăţime.

— Douăzeci, în anumite locuri. Impresionant, nu-i aşa? Şi totul este rezultatul dilatării şi contracţiei gheţii. Mama Natură e ingenioasă… Pot să-ţi arăt unele modele care par încă şi mai artificiale, deşi nu sunt atât de mari ca acesta.

— Când eram copil se făcuse mare vâlvă pe marginea unui aşa-zis „chip” pe Marte. Bineînţeles, s-a dovedit a fi un deal erodat de furtunile de nisip… ca multe altele din deşerturile de pe Pământ.

— Nu spunea cineva că istoria se repetă întotdeauna? Cam acelaşi nonsens s-a petrecut şi cu Ganymede City, unii lunatici susţinând că a fost construit de extratereştri. Dar teamă mi-e că n-o să mai existe mult pe-aici.

— De ce? întrebă Poole, surprins.

— A început deja să se distrugă, pe măsură ce Lucifer începe să topească stratul de gheaţă permanentă. N-ai mai recunoaşte Ganymede peste vreo sută de ani… uite marginea Lacului Ghilgameş, dacă te uiţi atent – încolo, spre dreapta.

— Înţeleg ce vrei să spui. Ce se întâmplă – sigur nu fierbe apa, chiar şi la această presiune scăzută?

— Separaţie prin electroliză. Nu ştiu câte catralioane de kilograme de oxigen pe zi. Evident, hidrogenul se ridică şi se pierde – sperăm noi.

Vocea lui Chandler se reduse la tăcere. Apoi reveni, cu un ton neobişnuit de ezitant:

— Toată acea minunată apă de aici – Ganymede n-are nevoie nici măcar jumătate din ea! Nu mai spune nimănui, dar m-am gândit la câteva căi pe care aş putea duce ceva apă pe Venus.

— Mai uşor decât ai pescui comete?

— Cel puţin din punctul de vedere al consumului de energie, da – Ganymede oferă o viteză de decolare de numai trei kilometri pe secundă. Şi mult, mult mai rapid – ani, în loc de decenii. Dar sunt câteva dificultăţi practice…

— Îmi dau seama de asta. Ai trage în el cu un lansator de masă?

— Oh, nu, aş folosi turnurile pentru a străbate atmosfera; sunt la fel ca şi cele de pe Pământ, doar că mult mai mici. Am pompa apa până la vârf, unde îngheaţă până la aproape de zero absolut, şi l-am lăsa pe Ganymede s-o arunce în direcţia dorită, pe măsură ce se roteşte. S-ar pierde ceva prin evaporare în timpul transportului, dar mare parte va ajunge… ce-i aşa de amuzant?

— Îmi pare rău, nu râdeam de idee, are foarte mult sens. Dar mi-ai adus aminte de ceva foarte viu întipărit în mintea mea. Noi aveam o stropitoare de grădină care se rotea mereu şi mereu, antrenată de jetul de apă. Ce ai tu de gând să faci e cam la fel, numai că la o scară mult mai mare, folosind o întreagă lume…

Deodată, o altă imagine din trecut se suprapuse peste toate celelalte. Poole îşi aminti cum, în acele zile fierbinţi din Arizona, el şi Rikki adorau să se vâneze unul pe celălalt prin norii de ceaţă mişcători, ce se ridicau în urma jeturilor aruncate de stropitoarea de grădină.

Căpitanul Chandler era un om mult mai sensibil decât pretindea că este; ştia când e timpul să plece.

— Trebuie să mă întorc pe puntea de comandă, spuse el răguşit. Ne vedem după ce asolizăm la Anubis.

18. Grand Hotel

Grand Hotel Ganymede era cunoscut în întregul sistem solar drept „Hotel Grannymede” – cu siguranţă nu era mare – şi ar fi putut obţine pe Pământ în cel mai bun caz o stea şi jumătate. Dar cum concurenţa se afla la câteva sute de

milioane de kilometri distanţă, conducerea sa nu prea simţea nevoia să îl modernizeze.

Totuşi Poole nu avea de ce se plânge, deşi adesea îşi dorea ca Danil să-i fie încă prin preajmă, să îl ajute cu micile treburi zilnice şi să comunice mai eficient cu echipamentele semiinteligente de care era înconjurat. Trăise un scurt moment de panică atunci când uşa se închisese înapoia recepţionerului (uman), care se pare că fusese prea copleşit de prezenţa faimosului său oaspete, pentru a-i mai explica cum funcţionează room-service-ul. După cinci minute de convorbiri zadarnice cu pereţii muţi, Poole stabili în cele din urmă contactul cu un sistem care îi înţelegea accentul şi comenzile. Ce titlu de prima pagină ar fi ieşit: „Astronaut faimos, mort de foame, încuiat într-o cameră din Hotel Grannymede!"

Şi ironia ar fi fost dublă. Probabil că denumirea singurei camere luxoase din hotel nu putea fi alta, dar ar fi fost un adevărat şoc să vadă holograma la scara reală a străvechiului său coleg de misiune, îmbrăcat în uniformă de gală, în timp ce era condus către… Apartamentul Bowman. Poole chiar recunoscu imaginea; propriul său portret oficial fusese făcut în acelaşi timp, cu câteva zile înainte de începerea misiunii.

Descoperi curând că majoritatea camarazilor săi de pe *Goliath* aveau alte aranjamente imobiliare în Anubis, şi erau nerăbdători să le cunoască familiile sau prietenii, pe timpul escalei de douăzeci de zile a navei. Aproape imediat fu angrenat în viaţa socială şi profesională a acestei aşezări de frontieră, şi i se părea acum că Turnul Africa este un vis îndepărtat.

La fel ca mulţi alţi americani, în forul lor interior Poole simţea o afecţiune nostalgică faţă de micile comunităţi în care toată lumea cunoştea pe toată lumea; în mod real, nu în universul virtual al ciberspaţiului. Anubis, cu o populaţie rezidentă deloc mai numeroasă decât cea din dragul lui Flagstaff, nu era o aproximare departe de idealul propriu.

Cele trei domuri presurizate principale, fiecare de doi kilometri în diametru, erau aşezate pe un platou dominând

un câmp de gheaţă care se întindea neîntrerupt până la orizont. Cel de-al doilea soare a lui Ganymede, cândva cunoscut sub numele de Jupiter, nu ar fi dat niciodată suficientă căldură pentru a topi calotele de gheaţă de la poli. Acesta era principalul motiv pentru întemeierea Anubisului într-un asemenea loc neospitalier: fundaţiile oraşului urmau să dăinuiască timp de cel puţin câteva secole.

Iar în interiorul domurilor era uşor să fii complet indiferent la lumea de afară. Atunci când descoperi cum funcţionează mecanismele din Apartamentul Bowman, Poole îşi dădu seama că poate să aleagă între o serie de ambiente, puţine, dar impresionante. Putea să stea la umbra palmierilor pe o plajă din Pacific, ascultând murmurul uşor al valurilor, sau, dacă dorea, mugetul unui uragan tropical. Putea zbura încet printre vârfurile Himalayei sau în josul imenselor canioane din Valea Mariner. Putea păşi prin grădinile Palatului Versailles, sau pe străzile a şase mari oraşe, în câteva perioade de timp diferite ale istoriei acestora. Chiar dacă Hotel Grannymede nu era una dintre staţiunile cele mai lăudate ale sistemului solar, el avea câteva facilităţi care i-ar fi eclipsat pe toţi predecesorii săi faimoşi de pe Pământ.

Dar ar fi fost ridicol să se scufunde în nostalgii terestre, când străbătuse jumătate din distanţa până la soare pentru a vizita o lume nouă, stranie.

După câteva experienţe, Poole ajunsese la un compromis între distracţie şi inspiraţie, în timpul tot mai puţinelor sale momente libere.

Spre marele său regret, nu fusese niciodată în Egipt, aşa că acum era încântător să se poată relaxa la poalele marelui Sfinx – aşa cum era înaintea controversatei sale „restaurări” – şi să privească turiştii îmbulzindu-se în susul masivelor blocuri de piatră care alcătuiau Marea Piramidă. Iluzia era perfectă, cu excepţia acelui „no man’s land”, unde deşertul se întâlnea cu uşor tocitul covor din Apartamentul Bowman.

Oricum, cerul era unul pe care ochii oamenilor nu-l văzuseră decât la cinci mii de ani după ce ultima piatră din Gizeh fusese aşezată la locul ei. Dar nu era o iluzie, era realitatea complexă şi permanent schimbătoare de pe Ganymede.

Pentru că această lume, la fel ca şi celelalte surori ale sale, fusese oprită din rotaţie cu eoni în urmă de uriaşa forţă gravitaţională a lui Jupiter, soarele nou născut dintr-o gigantică planetă atârna nemişcat pe cerul său. O jumătate din Ganymede era luminată de Lucifer, şi deşi cealaltă emisferă era numită adesea „Tărâmul Nopţii”, acest apelativ era la fel de înşelător ca şi mult mai vechea sintagmă „partea întunecată a Lunii”.

La fel ca zona invizibilă a satelitului terestru, „Tărâmul Nopţii” de pe Ganymede beneficia de strălucitoarea lumină a bătrânului soare, timp de o jumătate din lunga sa zi.

Printr-o coincidenţă mai mult derutantă decât folositoare, Ganymede avea nevoie de aproape exact o săptămână – şapte zile şi trei ore – pentru a încheia complet o rotaţie pe orbită. Încercările de a crea un calendar „o zi Gany = o săptămână terestră” generaseră un asemenea haos încât fuseseră abandonate de secole. Precum toţi ceilalţi rezidenţi ai sistemului solar, localnicii foloseau Timpul universal, identificând zilele standard de douăzeci de ore mai degrabă după numere, decât după nume.

Deoarece nou-creata atmosferă de pe Ganymede era încă extrem de rarefiată şi aproape lipsită de nori, parada corpurilor cereşti oferea un spectacol continuu. În punctul cel mai apropiat, Io şi Callisto păreau fiecare cam de jumătate din dimensiunile Lunii văzute de pe Pământ – dar asta era singurul lucru pe care îl aveau în comun. Io era atât de aproape de Lucifer, încât îi lua mai puţin de două zile pentru a parcurge orbita, iar deplasarea sa era vizibilă chiar şi după câteva minute. Calisto, aflată la de patru ori distanţa lui Io faţă de Jupiter, avea nevoie de două zile ganymedane – sau şaisprezece zile pământene – pentru a-şi completa circuitul orbital.

Contrastul fizic între cele două lumi era încă şi mai remarcabil. Calisto cea îngheţată tun rămăsese aproape neschimbată de transformarea lui Jupiter într-un miniastru; era încă un pustiu de gheaţă presărat cu cratere, atât de apropiate unul de celălalt, încât părea să nu existe nici măcar un loc pe întregul satelit care să nu fi suportat mai multe impacturi, în zilele când enormul câmp gravitaţional a lui Jupiter concura cu cel al lui Saturn în a strânge cât mai multe dintre deşeurile din afara sistemului solar. De atunci, în afara câtorva impacturi meteoritice întâmplătoare, nu se mai întâmplase nimic vreme de câteva miliarde de ani.

Pe Io se întâmpla ceva în fiecare săptămână. După cum remarca un glumeţ localnic, înainte de crearea lui Lucifer fusese iadul – acum era iadul încins.

Adesea Poole scruta acel peisaj incandescent şi se uita în craterele sulfuroase ale vulcanilor care remodelau în permanenţă o suprafaţa de teren mai mare decât Africa. Din când în când, fântâni incandescente aruncau jeturi de sute de kilometri în spaţiu, ca nişte gigantici arbori de foc crescând dintr-o lume moartă.

Pe măsură ce torentele de sulf topit se răspândeau în afara vulcanilor şi crevaselor, versatilul element traversa un spectru restrâns de culori roşii şi portocalii şi galbene, când, la fel ca un cameleon se transforma în multicolorii săi alotropi.

Înainte de zorii Erei Spaţiale nimeni nu şi-ar fi putut imagina existenţa unei astfel de lumi. Fascinat, deşi o observa dintr-o poziţie confortabilă, lui Poole i se părea greu de crezut că omul a riscat să asolizeze acolo, unde până şi roboţilor le-ar fi fost teamă să meargă…

Principalul său interes era, oricum, Europa, care în punctul său cel mai apropiat părea a fi de aproape aceeaşi mărime ca şi singuratica Lună pământeană, dar trecea printr-un ciclu complet în numai patru zile. Deşi Poole fusese absolut inconştient de simbolism în clipa în care îşi alesese peisajul său personal, acum îi părea pe de-a dreptul potrivit ca Europa să atârne pe cer deasupra unei alte mari enigme – Sfinxul.

Chiar şi fără imagini mărite, atunci când avea o vedere normală, Poole putea să vadă în cât de mare măsură se schimbase Europa în mia de ani de când Discovery plecase către Jupiter. Pânza de păianjen, alcătuită din fâşii strâmte şi linii, care odată învăluia complet cel mai mic dintre cei patru sateliţi a lui Jupiter, dispăruse, mai puţin în zona polilor.

Aici, crusta globală de gheaţă, groasă de kilometri, rămânea netopită de noul soare al Europei; în alte părţi, oceane virgine se agitau şi fierbeau în atmosfera rarefiată, la o temperatură specifică unei camere confortabile de pe Pământ.

Era, de asemenea, o temperatură confortabilă pentru creaturile apărute aici, după topirea impenetrabilului scut de gheaţă, care le ţinuse captive şi le protejase deopotrivă. Sateliţii-spion de pe orbită, capabili să arate detalii de numai câţiva centimetri, supravegheaseră una dintre speciile de europeni, începând să evolueze în stadiu amfibiu; deşi încă petreceau mult timp sub apă, „europii" începuseră deja să construiască locuinţe simple.

Că asta se putuse întâmpla în nicio mie de ani era uluitor, dar nimeni nu se îndoia că adevărata explicaţie se afla în ultimul şi cel mai mare dintre monoliţi – „Marele Zid", lung de câţiva kilometri, situat pe malul Mării Galileea.

Şi nu punea la îndoială că în propriul său fel misterios, supraveghea un experiment pe care îl începuse pe această lume – aşa cum făcuse şi pe Pământ cu patru milioane de ani înainte.

19. Nebunia omenirii

DOMNIŞOARA PRINGLE DOSAR – INDRA

Draga mea Indra,

Îmi pare rău că nici măcar nu ţi-am mai adresat un mesaj vocal, o scuză obişnuită, bineînţeles, pe care nu am să mă mai obosesc să ţi-o adresez.

Ca să îţi răspund la întrebare – da, acum mă simt ca acasă în Ganymede, dar petrec din ce în ce mai puţin timp aici, deşi îmi place la nebunie noul panou stelar pe care mi l-am tras în apartament. Tubul-flux a lui Io a dat un spectacol pe cinste aseară – asta este un fel de schimb de fulgere între Io şi Jupiter – Lucifer, vreau să spun. Seamănă cu aurora boreală, dar este mult mai spectaculos. A fost descoperit de radioastronomi încă înainte ca eu să mă fi născut.

Apropo de timpurile străvechi, ştiai că Anubis a fost un şerif? Cred că asta depăşeşte spiritul de frontieră. Îmi aminteşte de poveştile pe care bunicul meu obişnuia să mi le spună… în continuare trebuie să spun şi eu câteva de pe aici…

Asta ar putea să sune stupid – încă nu m-am obişnuit să trăiesc în Apartamentul Bowman. Mereu îmi vine să mă uit peste umăr…

Cum îmi petrec timpul? În mare parte la fel ca în Turnul Africa. Mă întâlnesc cu inteligenţa locală, deşi aşa cum probabil te-ai aşteptat şi tu, nu-i prea mare lucru de capul lor (sper că nu interceptează nimeni asta). Şi am interacţionat – real şi virtual – cu sistemul educaţional – foarte bine se pare, deşi într-o manieră mult mai tehnică decât ar fi pe placul tău. A fost inevitabil, desigur, în acest mediu ostil…

Dar m-a ajutat să înţeleg de ce trăiesc oamenii aici. Este o provocare – un ţel dacă preferi – pe care arareori l-am găsit pe Pământ.

Este adevărat că mulţi dintre ganymedani s-au născut aici, deci nu cunosc niciun alt cămin. Deşi sunt, de obicei prea politicoşi pentru a o spune, ei cred că planeta-mamă devine decadentă. Tu crezi? Şi dacă este aşa, ce aveţi voi, terranii, – aşa cum vă numesc localnicii – de gând să faceţi pentru a rezolva problema? Unii dintre şcolarii pe care i-am întâlnit speră să vă poată trezi. Ei dezvoltă elaborate planuri ultrasecrete pentru a invada pământul. Să nu spui că nu te-am avertizat…

Am făcut o singură excursie în afara Anubisului, în aşa-numitul Tărâm al Nopţii, unde Lucifer nu poate fi văzut niciodată. Zece dintre noi – căpitanul Chandler, doi dintre membrii echipajului de pe Goliath şi şase ganymedani – am mers în Tarside şi am urmărit soarele până la capătul orizontului, aşa că era într-adevăr noapte. Fabulos – foarte asemănător cu iernile polare de pe Pământ, dar cu cerul complet negru… aproape că mă simţeam ca în spaţiu.

Puteam vedea excelent toţi sateliţii şi am privit Europa eclipsând – scuză-mă, ocultând – Io. Evident călătoria fusese planificată în aşa fel încât noi să putem observa toate acestea.

Câţiva dintre sateliţii mici erau de asemenea vizibili, dar dubla stea Pământ-Lună era mult mai spectaculoasă. Mi-a fost dor de casă? Sincer, nu – deşi îmi lipsesc câţiva dintre noii mei prieteni de acolo.

Şi îmi pare rău, dar încă nu l-am întâlnit pe dr. Khan, deşi mi-a lăsat mai multe mesaje. Promit să o fac în următoarele câteva zile – zile terestre, nu ganymedane.

Toate cele bune lui Joe – salutări lui Danil, poate ştii ce s-a întâmplat cu el – este din nou o persoană normală – şi ţie toată dragostea mea…

STOCHEAZĂ
TRANSMITE

În epoca lui Poole, numele unei persoane sugera adesea înfăţişarea lui/ei, dar această regulă nu mai era valabilă acum, treizeci de generaţii mai târziu. Dr. Theodore Khan se dovedi a fi un blond de tip nordic, care putea să pară mult mai potrivit la bordul unei corăbii vikinge decât un tătar care răvăşea stepele Asiei Centrale; oricum, n-ar fi fost impresionant în niciunul dintre roluri, cu statura sa de mai puţin de un metru şi jumătate. Poole nu putu rezista să nu facă puţină psihanaliză de amatori: oamenii mici de statură erau adesea avari şi agresivi – descriere care, după ponturile Indrei, părea să se potrivească perfect singuraticului filosof ganymedan. Khan avea probabil

nevoie de aceste calităţi pentru a supravieţui într-o societate atât de practică.

Anubis City era mult prea mic pentru a găzdui şi un campus universitar – lux care continua să existe pe alte lumi, deşi mulţi credeau că revoluţia telecomunicaţiilor le făcuse anacronice. În loc de aceasta, aveau ceva mai potrivit, pe lângă secolele de vechime – o Academie, cu tot cu măslinii care l-ar fi păcălit până şi pe Platon însuşi, încât ar fi încercat să se plimbe printre ei. Gluma Indrei despre departamentele de filosofie care nu aveau nevoie de alte echipamente decât o tablă neagră, nu se aplica acestui mediu atât de sofisticat.

— Este construit să găzduiască şapte oameni, spuse dr. Khan cu mândrie, atunci când se aşezară pe scaunele concepute evident pentru a nu fi prea confortabile, deoarece acesta este numărul optim de persoane cu care o persoană poate reacţiona eficient. Şi, dacă socoteşti şi fantoma lui Socrate, dai peste numărul menţionat când Phaedo şi-a dat faimoasa adresă…

— Cel cu nemurirea sufletului?

Khan fu atât de evident surprins, încât Poole nu se putu abţine să nu râdă.

— Am urmat un scurt curs de filosofie, puţin înainte de a absolvi facultatea; când programa a cerut-o, cineva a hotărât că până şi noi, inginerii căpoşi, trebuia să avem ceva cultură.

— Sunt încântat să aud asta. Face lucrurile mult mai uşoare. Ştii, totuşi nu pot să-mi forţez norocul. Venirea ta aici aproape că mă face să cred în miracole. Chiar mă gândisem să merg pe Pământ pentru a te vizita – ţi-a zis draga de Indra despre – ah – obsesia mea?

— Nu, răspunse Poole, pe jumătate sincer.

Dr. Khan păru foarte satisfăcut; era în mod clar mulţumit că-şi găsise un ascultător nou.

— S-ar putea să fi auzit că sunt considerat de unii drept ateu, dar nu-i chiar adevărat. Ateismul este nedemonstrabil, deci neinteresant. Oricât de improbabil ar părea, nu putem fi niciodată absolut siguri că Dumnezeu nu

a existat cândva, şi că s-a retras acum în infinitate, unde nimeni nu-l poate găsi… La fel ca Gautama Buddha, eu nu iau nicio poziţie în această privinţă. Domeniul meu de interes este psihopatologia cunoscută ca „religie”.

— Psihopatologie? E o apreciere cam aspră…

— Dar larg justificată de istorie. Să spunem că eşti un extraterestru inteligent, interesat numai de adevărurile verificabile. Descoperi o specie care s-a divizat în mii – ba nu, de-acum trebuie să fie milioane – de mici grupări tribale care păstrează o incredibilă varietate de credinţe despre originea Universului şi a felului în care trebuie să se poarte în el. Deşi multe dintre aceste grupări au idei în comun, chiar şi atunci când părţile care coincid acoperă 99 la sută, restul de un procent este suficient pentru a-i face să se ucidă şi să se tortureze reciproc, din cauza câtorva chestiuni triviale legate de doctrină, total lipsite de sens pentru cineva din afară.

Cum să caracterizezi un asemenea comportament iraţional? Lucretius a pus punctul pe i atunci când a spus că religia este produsul secundar al fricii – o reacţie la un Univers misterios şi adesea ostil. Pentru cea mai mare parte a preistoriei umane s-ar putea să fi fost un rău necesar, dar de ce a fost atât de mult rău, mai mult decât era necesar, şi cum de a mai supravieţuit atunci când n-a mai fost necesar?

Am spus „rău” – foarte serios – pentru că frica duce la cruzime. Cea mai vagă cunoaştere a actelor Inchiziţiei l-ar face pe oricine să se simtă ruşinat că aparţine speciei umane… Una dintre cele mai revoltătoare cărţi publicate vreodată a fost „Ciocanul Vrăjitoarelor”, scrisă de un cuplu de sadici perverşi, care descriau torturile autorizate – încurajate! – de Biserică, pentru a smulge „mărturisiri” de la mii de bătrâne inofensive, înainte de a fi arse de vii… Papa însuşi a scris o prefaţă aprobatoare!

Dar şi majoritatea celorlalte religii, cu câteva excepţii onorabile, au fost la fel de rele ca şi creştinismul… Chiar în secolul tău, băieţi tineri erau ţinuţi legaţi în lanţuri şi biciuiţi până ce memorau volume întregi de aberaţii pioase, fiind

privaţi atât de copilărie, cât şi de bărbăţie pentru a deveni călugări…

Poate că aspectul cel mai stupefiant al întregii afaceri este că oameni în mod evident nebuni au pretins, secol după secol, că ei, şi numai ei, sunt mesagerii lui Dumnezeu. Dacă toate acele mesaje ar fi fost concordante, problema ar fi fost lămurită. Dar bineînţeles că ele difereau dramatic, aspect care nu i-a oprit niciodată pe pretinşii Mesia să câştige sute de mii, ba chiar milioane de aderenţi, care ar fi luptat până la ultima picătură de sânge împotriva enoriaşilor la fel de păcăliţi ai unei credinţe microscopic diferite.

Poole gândi că era vremea să spună şi el ceva în acest sens.

— Mi-ai amintit de ceva care s-a petrecut în oraşul meu natal, pe vremea când eram copil. Un om „sfânt” deschisese un lăcaş, pretinzând că poate face miracole, adunând aproape instantaneu o mulţime de devotaţi. Şi aceştia nu erau ignoranţi sau analfabeţi; majoritatea proveneau din familii bune. În fiecare duminică puteam vedea maşini de lux parcate în dreptul… ah!, „templului” său…

— „Sindromul Rasputin” îi spune; există milioane de astfel de cazuri, în întreaga istorie, în orice ţară. Şi în cam unul dintr-o mie de cazuri cultul supravieţuieşte timp de câteva generaţii. Ce s-a întâmplat în această situaţie?

— Ei bine, concurenţa a fost foarte nemulţumită, şi a făcut tot ce-a putut pentru a-l discredita. Aş vrea să-mi pot aminti numele lui – folosea unul indian, destul de lung – swami nu-ştiu-cum, dar s-a dovedit că era originar din Alabama. Unul dintre trucurile sale era să materializeze lucruri „sfinte”, şi apoi să le înmâneze credincioşilor săi. Din întâmplare, rabinul nostru era magician amator, şi a făcut câteva demonstraţii publice pentru a arăta exact cum se face. N-a contat câtuşi de puţin, credincioşii au spus că minunile făcute de omul lor sunt autentice şi că rabinul era doar invidios.

La un moment dat, îmi pare rău să spun asta, mama l-a luat în serios pe escroc – era la puţină vreme după moartea tatei, şi cred că a existat o legătură cu asta – şi m-a luat şi pe mine la una dintre şedinţe. Aveam doar zece ani, dar cred că n-am văzut vreodată pe cineva care să arate atât de urât. Avea o barbă suficient de mare cât să găzduiască mai multe cuiburi de păsări, şi poate chiar o făcea.

— Pare să fie un caz standard. Cât timp a prosperat?

— Trei sau patru ani. Apoi a trebuit să părăsească oraşul în grabă; se dovedise că organiza orgii cu adolescenţii. Evident, a pretins că practica tehnici mistice de salvare a sufletului. Şi n-o să-ţi vină să crezi asta…

— Încearcă.

— Chiar şi atunci, mulţi dintre acei fraieri încă mai aveau încredere în el. Zeul lor nu putea face nimic în neregulă, aşa că trebuie să fi fost o înscenare, ziceau ei.

— Înscenare?

— Scuze – condamnat în baza unor probe falsificate – tehnică folosită uneori de poliţie pentru a-i prinde pe infractori, atunci când toate celelalte mijloace dădeau greş.

— Hmmm. Ei bine, swami al tău e de-a dreptul tipic; sunt cam dezamăgit. Dar e de folos pentru a-mi demonstra punctul de vedere – majoritatea oamenilor au fost dintotdeauna nebuni, cel puţin mare parte a timpului.

— E o mostră mai degrabă nereprezentativă – doar o mică suburbie din Flagstaff.

— Adevărat, dar aş putea-o multiplica de mii de ori, nu numai raportat la secolul tău, ci şi în trecutul îndepărtat. Niciodată n-a existat ceva, indiferent cât de absurd, pe care miriade de oameni să nu fie pregătiţi să-l creadă, uneori cu atâta pasiune încât ar fi preferat să lupte până la moarte decât să-şi abandoneze iluziile. Pentru mine asta este o destul de bună definiţie operaţională a nebuniei.

— Ai susţine că oricine avea convingeri religioase puternice era nebun?

— În sens pur tehnic, da – dacă erau sinceri, nu ipocriţi. După estimarea mea, cam 90 la sută erau nebuni.

— Sunt sigur că Rabi Bernstein era sincer, şi era unul dintre cei mai sănătoşi oameni pe care i-am cunoscut, precum şi unul dintre cei mai buni. Şi cum o să judeci asta? Singurul geniu adevărat pe care l-am cunoscut a fost dr. Chandra, şeful proiectului HAL. Am intrat o dată la el în birou – nu răspunsese nimeni când am ciocănit, şi am presupus că era liber. Se ruga la un grup de mici statuete fantastice din bronz, drapate cu flori. Una dintre ele arăta ca un elefant… alta avea mai mult decât numărul obişnuit de braţe… Am fost foarte stânjenit, dar am avut noroc că nu m-a auzit şi m-am strecurat înapoi, afară. Ai spune că era nebun?

— Ai ales un exemplu prost: geniile adesea sunt astfel! Aşa că pot să zic: nu nebun, ci dezechilibrat psihic din cauza condiţiilor şi a mediului în care crescuse. Iezuiţii spuneau: „Daţi-mi un băiat pentru şase ani, şi va fi al meu pe viaţă.” Dacă ar fi pus mâna la timp pe micul Chandra, acesta ar fi fost un catolic fervent, nu un budist.

— Posibil. Dar sunt nedumerit; de ce erai atât de nerăbdător să mă întâlneşti? Mi-e teamă că n-am fost niciodată devotat vreunei credinţe. Ce-am eu de-a face cu toate astea?

Încet, şi cu satisfacţia unui om care se leapădă de povara unui mare secret, păstrat de multă vreme, dr. Khan îi răspunse la întrebare.

20. Apostat

ÎNREGISTRARE – POOLE

Bună, Frank… Deci l-ai întâlnit pe Ted, în cele din urmă. Da, ai putea să-i spui lunatic – dacă astfel defineşti un entuziast lipsit de simţul umorului. Dar lunaticii ajung astfel deseori deoarece ei cunosc un Mare Adevăr – vezi majusculele? – şi nimeni nu-i ascultă… Mă bucur că tu ai făcut-o, şi-ţi recomand să-l iei foarte în serios.

Spuneai că ai fost foarte surprins să vezi portretul Papei afişat la loc de cinste în apartamentul lui Ted. Acesta este eroul lui, Pius al XX-lea, sunt sigură că ţi-am mai spus despre el. Priveşte-l bine, de obicei este numit Impius! Este o poveste fascinantă, care seamănă perfect cu ceva petrecut chiar înainte de a te naşte. Trebuie să ştii cum Mihail Gorbaciov, preşedintele Imperiului Sovietic, a provocat destrămarea acestuia la sfârşitul secolului XX, denunţându-i crimele şi excesele.

N-a vrut să meargă chiar atât de departe – sperase să-l reformeze, dar asta nu mai era posibil. Nu vom şti niciodată dacă Pius al XX-lea a avut aceeaşi idee, pentru că a fost asasinat de un cardinal dement, la scurt timp după ce a îngrozit lumea cu publicarea dosarelor secrete ale Inchiziţiei…

Credincioşii erau încă zguduiţi de descoperirea lui TMA-0, cu câteva decenii mai înainte, care a avut un mare impact asupra lui Pius al XX-lea, şi cu siguranţă i-a influenţat acţiunile…

Dar încă nu mi-ai spus cum crede Ted, acest criptodeist, că poţi să-l ajuţi să-l caute pe Dumnezeu. Cred că încă este foarte supărat pe El că se ascunde atât de bine. Mai bine nu-i spui că ţi-am zis asta.

Dar dacă mă gândesc mai bine, de ce nu?

Cu dragoste, Indra.

STOCHEAZĂ

TRANSMITE

MISS PRINGLE

ÎNREGISTRARE

Salut, Indra, am avut o altă întrevedere cu dr. Ted, deşi nu i-am spus încă, de ce crezi tu că este supărat pe Dumnezeu! Dar am purtat cu el câteva discuţii – nu; dialoguri, deşi mai mult el vorbeşte – foarte interesante. Nu mă gândeam că voi mai reveni vreodată la filosofie, după toţi aceşti ani de inginerie. Poate că a trebuit să trec prin ei,

mai întâi, pentru a o aprecia cum trebui. Mă întreb ce notă mi-ar pune, ca student.

Ieri am încercat această cale de abordare, pentru a vedea cum reacţionează. Poate că-i original, deşi mă îndoiesc. Cred că ţi-ar plăcea să auzi – vei fi interesată de comentariile noastre. Iată şi discuţia…

MISS PRINGLE – COPIAZĂ AUDIO 94

— Desigur, Ted, nu poţi să negi că majoritatea capodoperelor artistice umane au fost inspirate de credinţa religioasă. Arta nu dovedeşte nimic?

— Da, dar nu într-un fel care să mulţumească pe vreun credincios! Din când în când, oamenii se amuză făcând liste cu cei mai buni dintre cei mai buni – sunt sigur că ăsta era un mijloc de distracţie popular pe vremea ta.

— Cu siguranţă era.

— Ei bine, au existat câteva faimoase încercări de a face acelaşi lucru şi cu arta. Evident, asemenea clasamente nu pot stabili valori absolute, eterne, dar sunt interesante şi arată cum se schimbă gusturile de la o generaţie la alta… Ultimul top pe care l-am văzut – a fost transmis pe Earth Artnet cu numai câţiva ani în urmă – era împărţit în arhitectură, muzică, arte vizuale… Îmi amintesc doar câteva exemple… Partenonul, Taj Mahal… *Toccata şi Fuga* lui Bach erau pe primul loc în muzică, urmate de *Recviemul* lui Verdi. În artă – Mona Lisa, bineînţeles. Apoi, nu-s sigur de corectitudinea ordinii, un grup de statuete budiste de undeva din Ceylon şi masca funerară de aur a lui Tutankamon.

Chiar dacă mi le-aş aminti pe toate celelalte – ceea ce bineînţeles că nu pot – nu ar avea importanţă; ceea ce contează este fondul lor cultural şi religios. Pe ansamblu, nicio religie nu era singura dominantă într-un domeniu, cu excepţia muzicii. Şi această situaţie s-ar putea datora unui banal accident tehnologic: orga şi alte instrumente muzicale preelectronice au fost create în Occidentul creştin. Putea să se întâmple cu totul altfel… dacă, spre exemplu,

grecii sau chinezii ar fi privit maşinile ca pe ceva mai mult decât nişte jucării.

Dar ceea ce pune capăt cu adevărat disputei, în ceea ce mă priveşte, este consensul general asupra unicităţii celei mai mari opere din istoria artei umane. Iar şi iar, în aproape toate clasamentele, este Angkor Wat. Şi totuşi religia care l-a inspirat dispăruse de secole; nimeni nu ştie nici măcar ce era, cu excepţia faptului că implica mai multe sute de zei, nu doar unul!

— Aş vrea să-i fi putut spune asta dragului de rabi Bernstein – sunt sigur că ar fi găsit un răspuns potrivit

— N-am nicio îndoială. Şi eu îmi doresc să-l fi întâlnit. Şi mă bucur că nu a trăit să vadă ce s-a întâmplat cu Israelul.

SFÂRŞIT AUDIO

Asta a fost, Indra. Mi-aş dori ca Ganymede să aibă un Angkor Wat – nu l-am văzut niciodată – dar nu le poţi avea pe toate…

Acum, întrebarea la care-ţi vroiai cel mai tare un răspuns… de ce este dr. Ted atât de încântat că sunt aici?

După cum ştii, el e convins că soluţia multor mistere se află pe Europa, unde nimănui nu i-a fost permis să asolizeze de o mie de ani.

E de părere că eu aş putea fi o excepţie. Crede că am un prieten acolo. Da – Dave Bowman, sau orice o fi devenit el acum…

Ştim că el a supravieţuit după ce a fost atras de monolitul Fratele mai Mare şi că s-a întors cumva pe Pământ, după aceea. Mai sunt şi altele, despre care n-aveam idee. Foarte puţini ştiu ceva, pentru că ganimedanii se feresc să vorbească despre asta…

Ted Khan a petrecut ani de zile adunând dovezi şi acum este foarte sigur de anumite fapte, deşi nu le poate explica. În cel puţin şase rânduri, cam la un secol distanţă unul de celălalt, observatori de încredere de aici, din Anubis, au raportat că au văzut o… apariţie de genul celei întâlnite de Heywood Floyd la bordul navei *Discovery*. Deşi niciunul

dintre ei nu cunoştea acel incident, au fost capabili să-l recunoască pe Dave, atunci când i-au văzut holograma. Şi a mai existat un caz similar, la bordul unei nave de cercetare care s-a apropiat mai mult de Europa, acum 600 de ani…

Luate în parte, nimeni n-ar trata cu seriozitate aceste rapoarte, dar la un loc ele alcătuiesc un şablon. Ted e foarte sigur că Dave Bowman trăieşte şi acum într-o anumită formă, probabil asociat cu Monolitul căruia îi spunem Marele Zid. Şi el are încă unele interese în treburile noastre.

Deşi nu a făcut nicio tentativă de comunicare, Ted speră să putem lua legătura. El crede că eu sunt singurul om care o poate face…

Încă încerc să mă hotărăsc. Mâine voi discuta despre asta cu căpitanul Chandler. Îţi vom spune ce am hotărât. Cu dragoste, Frank.

STOCHEAZĂ
TRANSMITE – INDRA

21. Carantina

— Crezi în fantome, Dim?

— Bineînţeles că nu; dar, ca orice om sensibil, şi eu mă tem de ele. De ce întrebi?

— Dacă n-a fost o fantomă, a fost cel mai puternic vis pe care l-am avut vreodată. Aseară am vorbit cu David Bowman.

Poole ştia că va fi luat în serios de căpitanul Chandler, când situaţia o cerea, deci nu fu dezamăgit de această dată.

— Interesant, dar există o explicaţie evidentă. Doar ai stat aici, în Apartamentul Bowman, pentru numele lui Deus! Doar tu mi-ai spus că parcă-i bântuit.

— Sunt sigur – mă rog, 99 la sută sigur – că ai dreptate, şi că întreaga tărăşenie a fost provocată de discuţiile pe care le-am avut cu profesorul Ted. Ai auzit rapoartele

potrivit cărora Dave Bowman apare uneori în Anubis? Cam o dată la o sută de ani? Aşa cum a făcut şi cu dr. Floyd, la bordul *Discovery*, după ce a fost reactivată.

— Ce s-a întâmplat acolo? Am auzit ceva istorisiri vagi, dar nu le-am luat niciodată în serios.

— Dr. Khan le-a luat, la fel şi eu – am văzut înregistrarea originală. Floyd stătea în vechiul meu scaun când un fel de nor de praf a apărut în spatele lui şi a luat forma capului lui Dave. Apoi i-a transmis acel faimos mesaj, avertizându-l să plece.

— Cine n-ar fi făcut-o? Dar asta a fost acum o mie de ani. Suficientă vreme pentru a fabrica un fals.

— Ce rost ar fi avut? Eu şi Khan am analizat-o ieri. Mi-aş pune viaţa rămăşag că este autentică.

— La o adică, sunt de acord cu tine. Şi am auzit de aceste rapoarte…

Vocea căpitanului Chandler şovăi, şi păru uşor stânjenit.

— Cu multă vreme în urmă am avut o prietenă aici, în Anubis. Ea mi-a spus că bunicul ei l-a văzut pe Bowman. Am râs…

— Mă întreb dacă Ted are acea întâlnire pe listă. I-ai putea face legătura cu prietena ta?

— Eh, mai bine nu. N-am mai vorbit de ani de zile. Din câte ştiam, ea ar putea fi pe Lună, sau pe Marte… Oricum, de ce îl interesează pe profesorul Ted?

— Asta e ceea ce vroiam de fapt să discut cu tine.

— Nu-mi sună prea bine. Dă-i drumul.

— Ted crede că Dave Bowman, sau orice o fi devenit el, ar putea continua să existe, acolo, pe Europa.

— După o mie de ani?

— Ei, uită-te la mine!

— O singură mostră nu dă bine la statistică, obişnuia să spună profesorul meu de matematică. Dar continuă…

— E o poveste complicată, sau poate un mozaic din care lipsesc majoritatea pieselor. Dar este general recunoscut că strămoşilor noştri li s-a întâmplat ceva crucial atunci când Monolitul a apărut în Africa, acum patru milioane de ani. Marchează o cotitură în preistorie – prima apariţie a

uneltelor, a armelor şi a religiei… Poate fi o simplă coincidenţă. Monolitul probabil că a avut un efect asupra noastră, în mod sigur n-a stat pur şi simplu acolo, acceptând pasiv să fie venerat…

Lui Ted îi place să citeze un faimos paleontolog, care spunea că „TMA-0 ne-a tras un şut în fund evoluţionist”. El susţine că acel şut nu a fost orientat într-o direcţie tocmai favorabilă. Trebuia să devenim atât de răi şi de capricioşi pentru a supravieţui? Poate că da… După cum l-am înţeles eu, Ted crede că în alcătuirea creierilor noștri este ceva fundamental greşit, care ne face incapabili de o gândire logică substanţială. Pentru a înrăutăţi situaţia, deşi toate creaturile au nevoie de un anumit grad de agresivitate pentru a supravieţui, se pare că noi avem mult mai multă decât ar fi absolut necesar. Şi niciun animal nu-şi torturează semenii, aşa cum facem noi. Este acesta un accident evolutiv – o chestiune de ghinion genetic?

Foarte mulţi sunt de acord că TMA-1 a fost plasat pe Lună pentru a supraveghea proiectul – experimentul; orice-ar fi fost – şi pentru a raporta mai departe, către Jupiter, unde se afla centrul de control al misiunii. De aceea celălalt Monolit – Fratele cel Mare – aştepta acolo. Aşteptase patru milioane de ani, când a sosit *Discovery*. Eşti de acord până acum?

— Da, dintotdeauna am crezut că asta este cea mai plauzibilă teorie.

— Şi acum, ceva mai speculativ. Bowman a fost aparent înghiţit de către Fratele cel Mare, şi totuşi ceva din personalitatea lui se pare că a supravieţuit. La 20 de ani de la acea întâlnire cu Heywood Floyd, din timpul celei de-a doua expediţii către Jupiter, a mai realizat un contact, la bordul navei *Universe*, când Floyd s-a alăturat misiunii din 2061 către cometa Halley. Sau cel puţin aşa ne spune el, în jurnalul său de memorii, deşi avea mult peste o sută de ani atunci când le-a dictat.

— Poate să fi fost senil.

— Nu şi potrivit tuturor relatărilor contemporane! De asemenea – poate chiar mai important – nepotul său, Chris,

a avut parte de câteva experienţe la fel de stranii, atunci când *Galaxy* a asolizat forţat pe Europa. Şi, bineînţeles, acolo este locul unde se află chiar acum Monolitul, sau un Monolit! înconjurat de europani…

— Încep să-mi dau seama încotro bate dr. Ted. De aici am plecat – întregul cerc o ia de la capăt. Europii sunt destinaţi celebrităţii…

— Exact, totul se potriveşte. Jupiter s-a aprins şi le-a oferit un soare, topind acea lume îngheţată. Avertismentul de a ne ţine la o parte a fost dat probabil pentru a nu ne amesteca în evoluţia lor…

— Unde am mai auzit eu asta înainte? Desigur, Frank, de-acum o mie de ani, din vremea ta! Prima Directivă! Încă mai râdem cu poftă de cei din bătrânul serial *Star Trek*.

— Ţi-am mai spus vreodată că m-am întâlnit cu unii dintre actori? Ar fi surprinşi să mă vadă acum… Şi întotdeauna am avut două convingeri legate de politica neamestecului. Monolitul cu siguranţă a nesocotit una dintre ele, în cazul nostru, acolo, în Africa. S-ar putea spune că a avut rezultate dezastruoase…

— Mai mult noroc data viitoare, pe Europa!

Poole râse, nu prea convingător.

— Khan mi-a spus exact acelaşi lucru…

— Şi ce crede el că ar trebui să faci? Întâi de toate, în ce fel vei interveni?

— Întâi şi-ntâi, trebuie să aflăm ce se întâmplă cu adevărat pe Europa, şi de ce. Observaţia din spaţiu nu este suficientă.

— Ce altceva putem face? Toate sondele trimise de ganimedani au explodat înainte de a atinge solul.

— Şi de la misiunea de salvare a navetei *Galaxy*, toate navele cu echipaj uman au fost deviate de un anumit câmp de forţă, a cărui natură n-a reuşit nimeni s-o descifreze. Foarte interesant; dovedeşte că ceea ce se află acolo jos, orice ar fi, ne apără şi nu este răuvoitor. Şi – acesta e aspectul cel mai important – trebuie să aibă un mijloc să verifice a ceea ce vine spre el. Poate face distincţia între roboţi şi oameni.

— Mai mult decât mine, uneori. Continuă.

— Ei bine, Ted crede că există o singură fiinţă umană care poate reuşi să asolizeze pe suprafaţa Europei – deoarece vechiul lui prieten este acolo, şi poate avea ceva influenţă asupra acelei puteri necunoscute.

Căpitanul Chandler trase un fluierat lung, grav.

— Şi eşti dispus să rişti?

— Da. Ce aş avea de pierdut?

— O navetă spaţială preţioasă, dacă vei proceda aşa cum cred eu. De aceea ai vrut să înveţi să pilotezi *Şoimul*?

— Ei, acum, că tot ai adus vorba, s-ar putea să mă fi gândit la asta…

— Trebuie să te mai gândeşti. Mărturisesc că sunt îngrijorat, dar mai sunt şi alte probleme.

— Pentru că te cunosc, sunt sigur că n-or să-ţi stea în cale, o dată ce te-ai hotărât să mă ajuţi…

22. Riscul

MISS PRINGLE – AFIŞEAZĂ MESAJELE PRIORITARE RECEPŢIONATE DE PE PĂMÂNT

Dragă Indra, nu încerc să fiu dramatic, dar acesta s-ar putea să fie ultimul mesaj pe care ţi-l adresez de pe Ganymede. Atunci când îl vei primi, eu voi fi deja pe drum către Europa.

Deşi este o decizie subită – şi nimeni nu este mai surprins decât mine – m-am gândit la ea cu mare atenţie. După cum ai ghicit, Ted Khan poartă o mare parte a răspunderii… lasă-l pe el să-ţi explice dacă eu nu mă mai întorc.

Te rog să nu mă înţelegi greşit – în niciun fel nu o privesc ca pe o misiune sinucigaşă! Dar sunt 99 la sută convins de argumentele lui Ted, şi el mi-a aţâţat curiozitatea într-o asemenea măsură încât nu mi-aş fi iertat niciodată să refuz o asemenea ocazie unică într-o viaţă. Sau poate ar trebui să spun unică în două vieţi…

Zbor cu *Falcon*, naveta mică, de o singură persoană, de pe *Goliath* – ce mi-ar plăcea să le-o arăt şi vechilor mei colegi de la Administraţia Spaţială! Luând în considerare vechile înregistrări, cea mai probabilă variantă care mi se poate întâmpla este să fiu îndepărtat de Europa, înainte de a putea asoliza. Chiar şi din asta voi avea ceva de învăţat…

Şi dacă el – Monolitul local, Marele Zid – hotărăşte să mă trateze ca pe sondele automate din trecut, nu voi şti niciodată. Este un risc pe care m-am pregătit să mi-l asum.

Îţi mulţumesc pentru tot, transmite-i toate cele bune lui Joe. Cu dragoste, de pe Ganymede – şi pe curând, sper, de pe Europa.

STOCHEAZĂ TRANSMITE

IV.
REGATUL SULFULUI

23. Falcon

— Europa este la aproape 4.000 de kilometri de Ganymede în acest moment, îl informă căpitanul Chandler pe Poole. Dacă „o calci” – mulţumesc că m-ai învăţat această expresie! – *Falcon* te-ar putea duce acolo într-o oră. Dar nu ţi-aş recomanda asta; misteriosul nostru prieten s-ar putea alarma văzând că vine cineva atât de repede.

— De acord, plus că vreau ceva timp de gândire. Şi încă sper… Vocea lui Poole se stinse în tăcere.

— Ce speri?

— Că pot lua în vreun fel legătura cu Dave, sau orice-ar fi, înainte de a încerca să asolizez.

— Mda, întotdeauna este nepoliticos să dai buzna neinvitat, chiar şi cu oameni pe care-i cunoşti, nemaivorbind de absolut necunoscuţii europi. Poate că ar trebui să iei cu tine ceva cadouri – nu aşa obişnuiau exploratorii din vechime? Cred că oglinzile şi mărgelele erau cândva la mare preţ.

Tonul şi expresia lui Chandler nu lăsau să se vadă adevărata îngrijorare pe care o simţea, atât pentru Poole cât şi pentru piesele de echipament valoroase pe care se oferise să i le împrumute – şi pentru care căpitanul navei *Goliath* era, în cele din urmă, răspunzător.

— Încă mai încerc să aflu cum o să rezolvăm asta. Dacă te întorci ca un erou, vreau să mă scald şi eu în aura ta de glorie. Dar dacă pierzi *Şoimul*, o dată cu tine, ce-o să mai

spun? Că ai furat naveta pe când noi nu ne uitam? Mi-e teamă că nimeni n-o să creadă o astfel de poveste. Controlul Traficului este foarte eficient aici, pe Ganymede, trebuie să fie! Dacă pleci fără să anunţi înainte, sunt pe urmele tale într-o microsecundă – ba nu, chiar într-o milisecundă. N-ai nicio şansă să pleci fără să-ţi completez un plan de zbor mai întâi. Aşa că asta propun eu să facem, doar dacă nu-mi vine o idee mai bună.

Vei lua *Şoimul* pentru un ultim test de calificare – toată lumea ştie că deja l-ai pilotat singur. Vei intra pe orbită la 2.000 de kilometri deasupra Europei – nu-i nimic neobişnuit în asta – unii o fac mereu, iar autorităţile locale par să nu aibă nimic de obiectat.

Timp de zbor total, estimat la cinci ore şi jumătate. Dacă te răzgândeşti brusc cu privire la întoarcerea pe Ganymede, nu mai poate face nimeni nimic – cel puţin nimeni de aici. Evident, eu voi încerca să par indignat şi voi spune cât de uluit sunt de asemenea erori de navigaţie grosolane etc. etc. Tot ce va face o impresie bună asupra Curţii de Anchetă.

— Se va ajunge până acolo? Nu vreau să fac nimic care ar putea să-ţi pricinuiască necazuri.

— Nu-ţi face probleme, era timpul să se mai petreacă ceva palpitant şi pe aici. Dar doar noi doi ştim despre asta; încearcă să nu spui nimănui altcuiva din echipaj, aş vrea să aibă – cum era expresia cealaltă pe care am învăţat-o de la tine? – posibilitatea de a „nega plauzibil”.

— Mulţumesc, Dim, îţi sunt recunoscător că faci asta pentru mine. Şi sper să nu regreţi niciodată că m-ai adus pe *Goliath* de pe orbita lui Neptun.

Lui Poole i se părea greu să evite suspiciunea crescândă, să se poarte în aşa fel cu noii săi colegi de echipaj încât să nu bănuiască ce intenţii avea, în timp ce aceştia pregăteau naveta *Şoimul* pentru ceea ce ar fi trebuit să fie un zbor scurt, de rutină. Doar el şi Chandler ştiau că nu va fi deloc astfel.

Totuşi nu urma să se arunce în ceva total necunoscut, aşa cum el şi Dave Bowman făcuseră cu o mie de ani în urmă. În memoria navetei se găseau stocate hărţi de înaltă rezoluţie ale Europei, care arătau detalii de câţiva metri. Ştia exact unde vrea să se ducă; rămânea de văzut doar dacă putea sparge carantina veche de câteva secole.

24. Evadarea

— Control manual, te rog.

— Eşti sigur, Frank?

— Foarte sigur, *Şoimule*... Mulţumesc.

Oricât de ilogic părea, majorităţii indivizilor aparţinând rasei umane li se părea imposibil să nu fie politicoasă cu copiii săi artificiali, oricât de puţin inteligenţi ar fi fost. Volume întregi de psihologie, precum şi multe ghiduri populare („Cum să nu răneşti sentimentele unui computer”, şi „Inteligenţa artificială – adevărata nervozitate” erau doar două dintre cele mai cunoscute titluri), fuseseră scrise pe marginea subiectului eticheta om – maşină. Cu multă vreme în urmă se decisese că oricât de indiferentă ar putea părea grosolănia faţă de roboţi, ea trebuie descurajată. Le fel de bine, şi mult prea lesne, ea s-ar fi putut răspândi şi în rândul relaţiilor umane.

Şoimul se afla acum pe orbită, aşa cum de fapt o arăta şi planul său de zbor, la o distanţă sigură, de 2000 de kilometri, deasupra Europei. Corona uriaşului satelit domina partea din faţă a cerului, şi chiar şi zona neluminată de Lucifer era atât de strălucitoare, aprinsă de mult mai îndepărtatul Soare, încât toate detaliile sale puteau fi văzute cu limpezime. Poole nu avea nevoie de asistenţă optică pentru a observa destinaţia planificată, pe malul încă îngheţat al Mării Galileea, nu departe de rămăşiţele primei nave spaţiale care asolizase pe această lume. Deşi europanii luaseră de mult toate componentele sale metalice, ghinionista navă chinezească servea încă drept mormânt pentru echipajul său; şi era potrivit că singurului

„oraş” de aici – chiar dacă era unul extraterestru – i se potrivea numele de „Tsienville”.

Poole se hotărâse să coboare dinspre mare şi apoi să zboare foarte încet către Tsienville – sperând că această apropiere va părea prietenoasă, sau cel puţin neagresivă. Deşi recunoştea în sinea lui că era o abordare naivă, nu găsise o altă soluţie mai bună.

Apoi, brusc, imediat ce coborâse sub altitudinea de 1000 de kilometri, fu întrerupt – nu în felul în care sperase, ci în cel la care se aşteptase.

— Aici Centrul de Control Ganymede, către *Şoimul*. V-aţi îndepărtat de coordonatele stabilite în planul de zbor. Rugăm raportaţi imediat ce se întâmplă.

Era greu să ignori o astfel de solicitare urgentă, dar în situaţia dată părea lucrul cel mai bun de făcut. Exact 30 de secunde mai târziu, şi la 100 de kilometri mai aproape de Europa, cei de pe Ganymede repetară mesajul. Încă o dată Poole îl ignoră – dar nu şi *Şoimul*.

— Eşti absolut sigur că asta vrei să faci, Frank? îl întrebă computerul navetei.

Cu toate că Poole ştia că-i doar închipuire, ar fi putut să jure că din glasul computerului răzbătea o notă de nelinişte.

— Foarte sigur, *Şoimule*, ştiu exact ceea ce fac. Bineînţeles că şi asta era fals, şi de acum încolo avea să fie nevoie să mintă un auditoriu din ce în ce mai sofisticat.

Lumini indicatoare care doar rareori puteau fi văzute aprinse începură să clipească la capătul panoului de control. Poole zâmbi cu satisfacţie: totul mergea conform planului.

— Aici Centrul de Control Ganymede. Mă recepţionezi, *Şoimule*? Ai trecut pe control manual, aşa că nu te pot asista. Ce se întâmplă? Continui să cobori către Europa. Te rog să răspunzi imediat.

Poole începu să simtă uşoare mustrări de conştiinţă. I se păru că recunoaşte vocea operatoarei de la Centrul de control, şi era aproape sigur că aparţinea unei femei încântătoare pe care o întâlnise la o recepţie dată de

primar, imediat după sosirea sa pe Anubis. Părea cu adevărat alarmată.

Deodată realiză cum să o elibereze de teamă – şi în acelaşi timp să încerce ceva ce mai devreme respinsese ca fiind mult prea absurd. Poate că, la urma urmelor, merita o încercare: cu siguranţă nu va produce nicio pagubă, şi se putea chiar să meargă.

— Aici Frank Poole de pe *Şoimul*. Sunt cum nu se poate mai bine, dar se pare că altcineva a preluat controlul navetei şi o îndreaptă în jos, către Europa. Sper că recepţionaţi acest mesaj – voi continua să raportez atât timp cât va fi posibil.

Ei bine, nu o minţise pe de-a întregul pe îngrijorata controloare, şi într-o zi spera să poată să o privească în ochi, cu conştiinţa curată.

Continuă să vorbească, încercând să-şi moduleze vocea ca şi cum ar fi fost complet sincer, să nu pară că face echilibristică pe marginea adevărului.

— Repet, aici este Frank Poole de la bordul navetei *Şoimul*, în coborâre către Europa. Presupun că o anumită forţă exterioară a preluat controlul navetei mele şi o va aşeza pe sol în siguranţă. Dave, aici este vechiul tău camarad Frank. Tu eşti entitatea care mă controlează? Am motive să cred că te afli aici, pe Europa. Dacă este aşa, abia aştept să te revăd – oriunde sau orice ai fi acum.

Nici măcar un moment nu îşi imaginase că va primi răspuns; până şi centrul de control de pe Ganymede părea să fie şocat şi redus la tăcere.

Şi totuşi, într-un fel, primi un răspuns.

Şoimul continua să coboare către Marea Galileei. Europa se afla la numai 50 de kilometri dedesubt. Poole putea să vadă acum cu ochiul liber lunga dâră neagră a celui mai mare dintre Monoliţi, care stătea de veghe – dacă într-adevăr asta făcea – la periferia oraşului Tsienville.

Nici unei fiinţe umane nu îi fusese îngăduit să se apropie atât de mult în ultimii 1000 de ani.

25. Foc în adâncuri

Timp de milioane de ani fusese o lume oceanică, cu apele sale ascunse, protejate de vidul spaţiului de o crustă de gheaţă. În majoritatea locurilor, gheaţa era groasă de kilometri, dar avea şi locuri unde era mai subţire şi crăpase. Apoi avusese loc o scurtă luptă între două elemente implacabil ostile, care nu mai veniseră în contact direct pe nicio altă lume a sistemului solar. Războiul între ocean şi spaţiu sfârşea întotdeauna în aceeaşi remiză; apa ajunsă la suprafaţă fierbea şi îngheţa simultan, reparând armura de gheaţă.

Mările Europei ar fi putut îngheţa bocnă cu mult timp în urmă, dacă nu ar fi existat influenţa planetei Jupiter. Gravitaţia acesteia frământă în continuu nucleul micii lumi din vecinătate; forţele care răvăşeau Io acţionau şi aici, deşi cu o ferocitate mult îmblânzită. Pretutindeni în adâncuri existau dovezile neîncetatului război dintre planetă şi satelit, în mugetul şi tunetul continuu al seismelor submarine, al exploziilor de gaze eliminate din interior, al valurilor de presiune infrasonică ale avalanşelor care măturau câmpiile abisale. În comparaţie cu oceanul tumultuos care acoperea Europa, chiar şi zgomotoasele mări ale Pământului ar fi părut tăcute.

Din loc în loc, presărate deasupra deşerturilor din adâncuri, erau oaze care ar fi uluit şi ar fi încântat orice biolog terestru. Ele se întindeau pe câţiva kilometri în jurul maselor aglomerate de minerale izvorâte din interior. Adesea creau parodii naturale ale unor castele *gotice* din care pulsau, într-un ritm scăzut, lichide negre, vâscoase, parcă împinse de bătaia unei inimi puternice. Şi, precum sângele, ele erau semnele autentice ale vieţii însăşi. Fluidele clocotinde respingeau frigul ucigător care se prelungea pe deasupra, şi formau insule de căldură pe fundul oceanului. La fel de important, ele aduceau din interiorul Europei toate substanţele chimice necesare vieţii. Astfel de oaze fertile, care ofereau hrană şi energie din abundenţă, fuseseră descoperite de exploratorii din secolul

XX ai mărilor Pământului. Aici ele erau prezente la o scară incomparabil mai mare şi într-o mult mai largă varietate.

Structuri filiforme, delicate, care păreau să fie analoge plantelor, prosperau în zonele „tropicale”, apropiate de sursele de căldură. Târându-se printre ele, trăiau acei bizari şerpi şi viermi, unii hrănindu-se cu plante, alţii extrăgându-şi hrana direct din apele bogate în minerale din jurul lor. La distanţe mai mari de focurile submarine la care se încălzeau aceste creaturi, trăiau organisme mai mari, mai robuste, nu foarte diferite de crabi sau păianjeni.

Armate de biologi ar fi putut petrece câteva vieţi studiind o singură astfel de oază mică. Spre deosebire de mările terestre din Paleozoic, adâncurile europane nu alcătuiau un mediu stabil, aşa că evoluţia progresa cu o viteză ameţitoare, producând multitudini de forme de viaţă fantastice. Toate erau supuse aceleiaşi nedefinite aşteptări a dispariţiei; mai devreme sau mai târziu, fiecare izvor al vieţii avea să slăbească şi să moară, pe măsură ce forţele care îl alimentau îşi mutau focarul în altă parte. Pe întreaga suprafaţă a fundului oceanului europan se găseau dovezi ale unor astfel de tragedii; nenumărate zone circulare erau acoperite cu schelete şi rămăşiţe încrustate cu minerale ale creaturilor moarte, unde capitole întregi de evoluţie fuseseră şterse din cartea vieţii. Şi erau scoici de multe forme – bivalve, şi chiar trivalve, precum şi modele spiralate din piatră – exact ca superbele amonite dispărute atât de misterios din oceanele Pământului, la sfârşitul Cretacicului.

Printre cele mai mari minuni ale adâncurilor europane se numărau râurile de lavă incandescentă, curgând din conurile vulcanilor submarini. Presiunea la aceste adâncimi era atât de mare, încât apa venită în contact cu magma fierbinte nu se putea vaporiza, aşa că ambele elemente coexistau în cadrul unui armistiţiu dificil.

Acolo, pe o altă lume şi cu personaje extraterestre, se jucase ceva asemănător poveştii Egiptului, cu mult înainte de apariţia Omului. Ca şi Nilul, care adusese viaţă într-o strâmtă fâşie a deşertului, acest râu de căldură deşteptase

la viaţă adâncurile europane. De-a lungul malurilor sale, într-o zonă niciodată mai lată de câţiva kilometri, specie după specie evoluase, prosperase şi se stinsese. Şi câteva dintre ele lăsaseră monumente permanente.

Deseori ele erau greu de deosebit de formaţiunile naturale din jurul venturilor termale, şi chiar şi atunci când era clar că nu se datorează unor reacţii chimice întâmplătoare, era greu să hotărăşti dacă erau produsul instinctului sau al inteligenţei. Pe Pământ, termitele construiau clădiri aproape la fel de impresionante ca oricare dintre cele care se găseau în acest unic şi vast ocean ce acoperea o lume îngheţată.

De-a lungul îngustei porţiuni fertile din pustiurile adâncului, culturi întregi şi chiar civilizaţii puteau să fi răsărit şi să fi apus, armate puteau să fi mărşăluit – sau înotat – sub comanda unor Napoleoni sau Tamerlani europani. Iar restul lumii lor n-ar fi ştiut asta niciodată, pentru că toate oazele lor erau la fel de izolate una de cealaltă pe cât sunt planetele între ele. Creaturile care răsăreau în strălucirea difuză a râurilor de lavă şi se hrăneau în jurul venturilor calde nu puteau străbate pustietatea ostilă dintre insulele lor singuratice. Dacă ar fi produs istorici şi filosofi, fiecare dintre acele culturi ar fi fost convinsă că este singură în Univers.

Şi totuşi nici măcar spaţiul dintre oaze nu era complet lipsit de viaţă; existau creaturi mai dure, care-i sfidau rigorile. Unele erau echivalentul europan al peştilor – torpile subţiri, propulsate de cozi verticale şi ghidate de aripioare laterale. Asemănarea cu cei mai de succes înotători din oceanele Pământului era inevitabilă; date fiind aceleaşi probleme inginereşti, evoluţia trebuia să dea soluţii foarte apropiate. Martori sunt delfinul şi rechinul – aproape identici la o privire superficială, totuşi din ramuri atât de îndepărtate, una de alta, ale arborelui vieţii.

Exista, oricum, o diferenţă foarte evidentă între peştii din oceanul europan şi cei din mările terestre; nu aveau branhii, pentru că în apele prin care înotau abia se găsea o urmă de oxigen. La fel ca făpturile care trăiau în jurul

venturilor geotermale ale Pământului însuşi, metabolismul lor se baza pe compuşi ai sulfului, abundenţi în acest mediu vulcanic.

Şi foarte puţini aveau ochi. În afara strălucirii vagi a scurgerilor de lavă, şi a sclipirilor ocazionale de bioluminiscenţă ale creaturilor care îşi căutau perechea – sau a prădătorilor pe urma vânatului – era o lume a întunericului.

Era, de asemenea, una sortită pieirii. Nu numai că sursele sale de energie erau puţine şi permanent schimbătoare, dar şi câmpurile de forţă care le generau se diminuau implacabil. Chiar dacă ajungeau să dezvolte inteligenţă adevărată, europanii rămâneau prinşi între foc şi gheaţă.

Lipsindu-le un miracol, ei ar fi pierit o dată cu îngheţarea finală a micii lor lumi.

Lucifer a făcut acest miracol.

26. Tsienville

În ultimele clipe, pe când cobora spre coastă cu adormitoarea viteză de 100 de kilometri pe oră, Poole se întrebă dacă mai putea exista vreo intervenţie de ultim moment. Dar nu se întâmplă nimic de felul acesta, chiar şi atunci când se deplasă încet de-a lungul feţei negre, interzise, a Marelui Zid.

Era cel mai potrivit nume pentru Monolitul de pe Europa, deoarece, spre deosebire de fraţii săi mai mici de pe Pământ şi Lună, era aşezat pe orizontală şi măsura mai bine de douăzeci de kilometri lungime. Cu toată că literalmente avea un volum de miliarde de ori mai mare decât TMA-0 şi TMA-l, proporţiile sale erau exact aceleaşi – acea scară de 1:4:9, care a inspirat atâta curiozitate şi atâtea nonsensuri numerologice de-a lungul secolelor.

Pentru că latura verticală avea cel puţin zece kilometri înălţime, una dintre teoriile plauzibile susţinea că, printre celelalte funcţii ale sale, Marele Zid servea ca barieră de

vânt, protejând Tsienville de uraganele feroce care băteau dinspre Marea Galileei. Acestea erau mult mai rare acum, când clima se stabilizase, dar cu o mie de ani în urmă ele ar fi fost o sursă majoră de descurajare pentru formele de viaţă care ieşeau din ocean.

Deşi intenţionase să o facă, Poole nu găsise niciodată suficient timp să viziteze Monolitul Tycho – încă strict secret pe vremea când plecase spre Jupiter – iar gravitaţia Pământului făcuse ca geamănul acestuia, de la Olduvai, să-i fie inaccesibil. Dar văzuse imaginile amândurora atât de des, încât i se păreau la fel de familiari ca şi proverbialele proprii buzunare (şi oare câţi oameni, se întreba adesea, şi-ar fi recunoscut propriile buzunare?). Afară de enorma diferenţă de mărime, nu exista nicio altă cale de a deosebi Marele Zid de TMA-0 şi TMA-1 – sau, de altfel, de „Fratele cel Mare” pe care *Leonov* îl întâlnise pe orbita lui Jupiter.

Potrivit câtorva ipoteze, probabil suficient de trăsnite pentru a fi adevărate, exista un singur Monolit arhetipal, toate celelalte – indiferent de mărime – fiind proiecţii, sau imagini ale acestuia. Poole îşi aminti aceste idei atunci când observă suprafaţa neagră, imaculată, neobişnuit de netedă şi lipsită de strălucire a Marelui Zid. Sigur, după atâtea secole petrecute într-un mediu atât de ostil, ar fi trebuit să aibă măcar câteva pete de mizerie! Totuşi, arăta atât de curat de parcă o armată de spălători de geamuri i-ar fi lustruit fiecare centimetru pătrat.

Apoi îşi aduse aminte că, deşi oricine a putut privi TMA-0 sau TMA-1 îndeaproape a simţit irezistibila nevoia de a le atinge suprafeţele aparent pure, nimeni nu a reuşit vreodată. Degete, burghie cu diamant, cuţite laser – toate lunecau pe Monoliţi, ca şi cum aceştia ar fi fost acoperiţi cu o peliculă impenetrabilă. Sau ca şi cum – asta era o altă ipoteză răspândită – n-ar fi fost chiar în acest Univers, ci cumva separaţi de el cu o fracţiune de milimetru, care se dovedea a fi de netrecut.

Făcu un ocol complet, uşor, al Marelui Zid, care rămase absolut indiferent faţă de demersul său. Apoi aduse naveta – tot pe control manual, în caz că Centrul de Control de pe

Ganymede ar fi făcut vreo încercare de a-l „salva” – la periferia Tsienville-ului, şi survolă acea zonă în căutarea unui loc potrivit pentru asolizare.

Imaginile văzute prin mica fereastră panoramică a *Şoimului* îi erau pe de-a întregul familiare; le examinase atât de des în înregistrările de pe Ganymede, fără a-şi închipui că într-o zi avea să le observe în realitate. Europii, se părea, nu aveau idee de planificarea urbană; sute de structuri semisferice erau împrăştiate aparent întâmplător pe o suprafaţă de circa un kilometru pătrat. Unele erau atât de mici încât şi un copil pământean s-ar fi simţit înghesuit înăuntru; cu toate că altele erau suficient de mari pentru a adăposti o familie numeroasă, niciuna nu măsura mai mult de cinci metri înălţime.

Şi toate erau făcute din acelaşi material, care arunca o fantomatică strălucire albă în lumina dublă din timpul zilei. Pe Pământ, eschimoşii găsiseră acelaşi răspuns la propriul lor mediu rece, sărac în materiale de construcţie; igluurile din Tsienville erau şi ele făcute din gheaţă.

În loc de străzi, erau canale – deoarece fiinţele cele mai evoluate erau parţial amfibii şi se părea că încă dorm sub apă. Tot acolo, se credea, mergeau să se împerecheze şi să se hrănească, deşi niciuna dintre aceste ipoteze nu fusese dovedită.

Tsienville fusese numit „Veneţia de gheaţă”, iar Poole trebui să admită că numele i se potrivea. Oricum, de văzut nu se vedea niciun „veneţian”; locul arăta de parcă ar fi fost părăsit de ani de zile.

Şi mai era încă un mister: în pofida faptului că Lucifer era de cincizeci de ori mai strălucitor decât îndepărtatul Soare, şi exista mereu o permanentă combinaţie între cei doi aştri pe cer, europii păreau în continuare supuşi unui străvechi ritm zi/noapte. Ei se întorceau în ocean la apus, ieşind din el la răsăritul soarelui, deşi nivelul de iluminare se schimba cu numai câteva procente. Poate că exista o astfel de paralelă şi pe Pământ, unde ciclurile vieţii multor creaturi erau controlate în egală măsură atât de palida Lună, cât şi de mult mai strălucitorul Soare.

Într-o oră soarele avea să răsară, şi atunci locuitorii Tsienville-ului vor reveni pe uscat şi îşi vor vedea de treburile zilnice – aşa cum, după standardele umane, ar fi trebuit să o facă. Biochimia bazată pe sulf a europilor nu era la fel de eficientă ca a celei antrenate de oxigen, care energiza majoritatea animalelor terestre. Chiar şi o broască ţestoasă putea întrece un europ, aşa că era greu să-i consideri pe aceştia potenţial periculoşi. Acestea erau Veştile Bune. Vestea rea era că, fie chiar şi în cazul celor mai bune intenţii plecate din ambele părţi, încercările de comunicare ar fi fost extrem de lente – intolerabil de lente.

Era timpul – decise Poole – să raporteze Centrului de Control de pe Ganymede. Probabil că deveniseră foarte neliniştiţi şi se întreba cum se descurcă în această situaţie complicele său, căpitanul Chandler.

— *Şoimul* către Ganymede. După cum puteţi vedea – ăăă – fără îndoială, am fost aşezat aici, foarte aproape de Tsienville. Nu există nici urmă de ostilitate, şi cum este noapte solară, toţi europii se află sub apă. Vă voi contacta din nou imediat ce asolizez.

Dim ar fi fost mândru de el, gândi Poole, în timp ce aşeza pe sol *Şoimul*, uşor, ca pe un fulg de zăpadă, pe o întindere netedă de gheaţă. Cum nu vroia să-şi asume riscul stabilizării navetei, potrivi motorul inerţial să anuleze greutatea acesteia, cu o excepţie suficientă – spera el – cât să nu o zboare vântul.

Se afla pe Europa – primul om din ultima mie de ani. Să fi avut Armstrong şi Aldrin aceeaşi senzaţie atunci când *Vulturul* lor a atins Luna? Poate că erau prea ocupaţi să verifice sistemele primitive şi total neinteligente ale modulului lunar.

Şoimul, bineînţeles, făcea toate acestea în mod automat. Micuţa cabină de pilotaj era acum foarte tăcută, în afara inevitabilului – dar şi liniştitorului – murmur temperat al aparaturii electronice. Poole fu realmente şocat atunci când vocea lui Chandler, vădit înregistrată dinainte, îi întrerupse gândurile.

— Ai reuşit! Felicitări! După cum ştii, săptămână viitoare trebuie să ne întoarcem la Centură, dar asta înseamnă că ai la dispoziţie o groază de timp. Peste cinci zile, *Şoimul* ştie ce trebuie să facă. Va găsi drumul înapoi, cu sau fără tine. Aşa că, noroc!

MISS PRINGLE
ACTIVEAZĂ PROGRAM CRIPTARE
STOCHEAZĂ

Bună, Dim, mulţumesc pentru acel mesaj încurajator! Mă simt cam stânjenit folosind acest program – parcă aş fi un agent secret dintr-unul din acele filme de spionaj atât de populare înainte de a mă naşte. Totuşi, el lasă loc unei anumite intimităţi, care poate fi folositoare. Sper că Miss Pringle l-a folosit corect… evident, Miss P., glumesc!

Apropo, primesc o avalanşă de solicitări din partea mass-media din sistemul solar. Te rog să încerci să fie suspendate, sau să le redirecţionezi către dr. Ted. El se va bucura să le primească…

Din moment ce Ganymede stă cu obiectivul spre mine, nu mă voi osteni să-ţi povestesc ce mi se întâmplă sau ce văd. Dacă totul merge bine, ar trebui să începem peste câteva minute – şi vom şti cu toţii dacă a fost o idee bună să-i las pe europi să mă găsească stând deja aici, paşnic, aşteptând să-i salut când ies la suprafaţă…

Orice s-ar întâmpla, n-ar fi pentru mine o surpriză atât de mare pe cât a fost pentru dr. Chang şi colegii săi, atunci când au aterizat aici, acum o mie de ani. I-am ascultat acel faimos ultim mesaj încă o dată, chiar înainte de a părăsi Ganymede. Trebuie să recunosc că mi-a dat un sentiment straniu – nu mă pot abţine să nu mă întreb dacă aşa ceva nu s-ar putea întâmpla din nou, nu mi-ar plăcea să devin nemuritor în felul în care a făcut-o Chang…

Bineînţeles, pot să plec oricând, dacă se întâmplă ca lucrurile să ia o întorsătură proastă… şi iată ce gând interesant mi-a trecut acum prin minte… mă întreb dacă europii au vreun fel de istorie – orice fel de evidenţe… orice

amintire, despre ceea ce s-a întâmplat la numai câţiva kilometri de aici, acum o mie de ani?

27. Gheaţă şi vid

Aici dr. Chang, vorbind de pe Europa, sper să mă puteţi auzi, în special dr. Floyd – ştiu că sunteţi la bordul navei Leonov.

Tsien a fost distrus acum trei ore. Sunt singurul supravieţuitor. Folosesc radioemiţătorul costumului spaţial – nu-mi dau seama dacă este suficient de puternic, dar este singura mea şansă. Vă rog ascultaţi cu atenţie.

EXISTĂ VIAŢĂ PE EUROPA. REPET: PE EUROPA EXISTĂ VIAŢĂ…

Am asolizat cu bine, am verificat toate sistemele şi am alergat către furtunuri, pentru a începe imediat să pompăm apă în rezervoare… în cazul în care trebuia să plecăm în grabă.

Totul mergea conform planului… părea prea frumos pentru a fi adevărat… rezervoarele se umpluseră pe jumătate, când dr. Lee şi cu mine am ieşit să verificăm izolaţia tubulaturii.

Tsien stă – stătea – la aproximativ 30 de metri de marginea Marelui Canal. Tuburile veneau direct din el şi coborau prin gheaţă. Foarte subţire – nu era sigur să mergi pe ea.

Jupiter era în primul pătrar, şi sistemul de iluminare al navei avea mai mult de cinci kilowaţi. Arăta ca un pom de Crăciun – superbă, reflectându-se în gheaţă…

Lee a observat primul – o uriaşă masă întunecată ridicându-se din adâncuri. Iniţial am crezut că era un banc de peşti – era prea mare pentru un singur organism – apoi a străpuns gheaţa şi a început să vină către noi.

Arăta mai degrabă ca o gigantică algă marină, târându-se pe sol, Lee a fugit înapoi la navă pentru a lua o cameră de luat vederi – eu am rămas să observ şi să raportez prin radio.

Chestia aia se mişca aşa de încet încât puteam să o depăşesc cu uşurinţă. Eram mai mult surescitat, decât alarmat. Credeam că ştiu ce fel de creatură este – am văzut filme cu pădurile virgine din apropiere Californiei – dar mă înşelam amarnic.

… Puteam spune că era o încurcătură. Nu putea supravieţui la o temperatură cu 150 grade Celsius mai scăzută decât cea a mediului normal. Îngheţa pe măsură ce se mişca înainte – din ea se spărgeau cioburi ca de sticlă – dar continua să avanseze către navă, ca un val seismic negru, încetinind.

Eram încă atât de surprins încât nu puteam gândi lucid şi nu îmi dădeam seama ce încerca să facă. Deşi se îndrepta în continuare către Tsien, părea complet inofensiv, ca o… ei bine, ca o pădure în mişcare. Îmi amintesc cu un zâmbet că m-am gândit la Pădurea Burnham, din Macbeth.

Apoi mi-am dat seama brusc de pericol. Chiar dacă era complet inofensiv – era greu – cu toată gheaţa aceea pe care o căra trebuie să fi cântărit câteva tone, până şi la această gravitaţie scăzută. Şi se urca, dureros de încet, pe trenul nostru de aterizare, ca într-un film derulat cu încetinitorul, ca o făptură de vis – sau de coşmar…

Abia când nava a început să se clatine mi-am dat seama ce încerca să facă – şi atunci era mult prea târziu. Puteam să scăpăm – numai dacă am fi stins luminile!

Probabil e un fototrop, al cărui ciclu biologic este declanşat de razele soarelui, filtrate prin gheaţă. Sau poate că a fost atras ca un fluture de lampă. Luminile noastre trebuie să fi fost mai strălucitoare decât orice altceva văzut vreodată pe Europa, chiar decât însuşi Soarele…

După care nava a fost zdrobită. Am văzut carcasa sfărâmându-se, un nor de fulgi de zăpadă format din condensarea umezelii. Toate becurile s-au stins, cu excepţia unuia singur, care se bălăbănea atârnat de un cablu, la vreo doi metri deasupra solului.

Nu-mi aduc aminte ce s-a întâmplat după asta. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că stăteam în lumină, lângă epava navei, cu un strat de zăpadă proaspăt

depus în jurul meu. În el îmi puteam vedea întipărite foarte clar urmele paşilor. Probabil că am alergat aici; îmi lipsesc din memorie probabil un minut sau două…

Planta – încă mă mai gândesc la acel lucru ca la o plantă – era nemişcată. Mă întrebam dacă fusese vătămată de impact; secţiuni mari – groase cât braţul unui om – se desprinseseră din ea, ca nişte coaste rupte.

Apoi trunchiul principal a început din nou să se mişte. Se retrăgea de pe corpul navei şi se târa către mine. Atunci am realizat cu certitudine că planta era sensibilă la lumină: stăteam chiar sub becul de o mie de waţi, care acum încetase să mai penduleze.

Imaginaţi-vă un stejar – sau mai bine un bananier, cu multitudinea sa de trunchiuri şi rădăcini – aplatizat de gravitaţie, şi care încearcă să se târască pe sol. S-a apropiat până la cinci metri de bec, apoi a început să se desfăşoare până ce a făcut un cerc perfect în jurul meu. Probabil că asta-i era limita toleranţei – punctul în care fotoatracţia se transforma în respingere.

După aceea nu s-a mai întâmplat nimic timp de câteva minute. Începusem să mă întreb dacă murise – îngheţând, în cele din urmă.

Apoi am văzut că pe majoritatea ramurilor începuseră să se formeze boboci. Era ca şi cum aş fi privit o peliculă înfăţişând deschiderea unor flori, în derulare rapidă. Eu credeam că sunt flori – dar fiecare avea mărimea unui cap de om.

Membrane delicate, superb colorate, porneau să se desfacă. Chiar atunci mi-am dat seama că nimeni – *nimic* – nu mai văzuse aşa cum trebuie acele culori, până am venit noi, cu luminile noastre – fatale lumini – pe această lume.

Stamine, cârcei legănându-se uşor… am păşit de-a lungul acestui zid viu ce mă înconjura, pentru a vedea exact ce se întâmplă. Nici atunci, şi nicicând, nu am simţit măcar o vagă urmă de teamă faţă de creatură. Eram sigur că nu este răuvoitoare – dacă într-adevăr era măcar conştientă.

Erau foarte multe flori mari în diferite stadii de înflorire. Acum îmi aminteau de fluturii proaspăt ieşiţi din crisalide – aveau aripile pliate, încă slabe… mă apropiam din ce în ce mai mult de adevăr.

Dar îngheţau – şi mureau la fel de repede pe cât se formau. Apoi, unul după altul, începură sa cadă de pe lăstarii pe care se formaseră. Pentru câteva clipe se zbăteau ca peştii pe uscat – şi, în sfârşit, mi-am dat seama ce erau ei, de fapt. Acele membrane nu erau petale, ci aripioare – sau echivalentul lor. Acesta era stadiul larvar, de mormoloc, al creaturii. Probabil că îşi petrece o mare parte a vieţii înrădăcinată pe fundul oceanului, apoi îşi trimite aceşti descendenţi în căutarea unui nou teritoriu. Precum coralii din mările Pământului.

Am îngenunchiat pentru a privi mai bine una din acele mici creaturi. Frumoasele sale culori păliseră acum, devenind un maron aproape uniform. Câteva dintre petalele-aripioare îi plezniseră, transformându-se în mici cioburi fragile pe măsură ce îngheţau. Dar încă se mai mişcau şi când m-am apropiat au încercau să mă evite. M-am întrebat cum de-mi simţeau prezenţa.

Apoi am observat că staminele – cum le numisem eu – aveau la capete puncte de culoare albastru deschis. Arătau ca nişte mici safire stelate – sau ochi albaştri dispuşi de-a lungul marginii unei cochilii – capabile să perceapă lumina, fără a fi în stare să formeze imagini adevărate. În timp ce priveam, albastrul viu devenea mat, pietrele preţioase se transformau în pietre obişnuite…

Dr. Floyd – sau oricine mă ascultă – nu am prea mult timp; alarma sistemelor de menţinere a vieţii tocmai a sunat. Dar aproape că am terminat…

Am ştiut atunci ce am de făcut. Cablul de care era legat becul acela de un kilowatt atârna foarte aproape de sol. I-am dat câteva lovituri şi lumina s-a stins într-o jerbă de scântei.

M-am întrebat dacă nu era prea târziu. Timp de câteva minute nu s-a întâmplat nimic. Aşa că am mers până la peretele de ramuri împletite din jurul meu, şi *l-am lovit*.

Încet, creatura a început să se descolăcească şi să se retragă spre Canal. Am urmat-o până a ajuns la apă, îndemnând-o cu mai multe lovituri, atunci când încetinea, simţind cristalele de gheaţă scrâşnind mereu sub tălpile cizmelor… pe măsură ce se apropia de Canal, părea să-şi recapete puterea şi energia, ca şi cum ar fi ştiut că se apropie de habitatul său natural. Mă întreb dacă a supravieţuit, pentru a se înmulţi din nou.

A dispărut de la suprafaţă, lăsând pe pământ străin câţiva „mormoloci” morţi. Apa de la suprafaţa gheţii a bolborosit câteva minute, până ce un strat protector de gheaţă a sigilat-o separând-o de vidul de deasupra. Atunci m-am întors la navă, să văd dacă a mai rămas ceva de salvat – nu vreau să vorbesc despre asta.

Am două rugăminţi să-ţi fac, doctore. Atunci când va fi clasificată fiinţa, sper să i se dea numele meu.

Şi atunci când următoarea navă se va întoarce acasă, rugaţi-i pe cei din echipaj să ne ducă osemintele înapoi, în China.

Îmi voi pierde puterile în câteva minute – aş fi vrut să ştiu dacă mă recepţionează cineva. Oricum, voi repeta acest mesaj cât de mult timp voi putea…

Aici este profesorul Chang, de pe Europa, raportând despre distrugerea navei spaţiale Tsien. Am asolizat lângă Canal şi ne-am instalat pompele de apă la marginea gheţii…

28. Micul răsărit

MISS PRINGLE
ÎNREGISTREAZĂ

Iată Soarele! Ciudat – cât de repede pare să răsară, pe această lume care se roteşte atât de încet! Desigur, desigur, discu-i este atât de mic, încât sare în întregime deasupra orizontului, cât ai clipi… Nu că asta ar avea mare importanţă din punctul de vedere a luminii – dacă nu te-ai

uita în acea direcţie nu ai observa niciodată că este un alt soare pe cer.

Dar sper că europii au remarcat. De obicei le ia mai puţin de cinci minute pentru a veni pe uscat, după Micul Răsărit. Mă întreb de nu ştiu deja că sunt aici, şi or fi speriaţi…

Nu… poate fi chiar invers. Probabil sunt curioşi, – chiar nerăbdători – să vadă ce vizitator ciudat a venit în Tsienville… Cel puţin aşa sper…

Şi iată-i! Mi-e teamă că va fi foarte plictisitor să încerc să comunic cu ei… chiar dacă vor voi să-mi vorbească…

Sunt cam ca fiinţa care a distrus *Tsien*, dar mult mai mici. Îmi evocă nişte copăcei, mergând pe şase cioturi scurte. Şi cu sute de crengi ramificându-se în crenguţe, care se ramifică la rândul lor, din nou… şi din nou. La fel ca mulţi dintre roboţii noştri polivalenţi… ce de timp ne-a luat să ne dăm seama că imitarea formei umanoide este stupidă, şi că drumul cel mai bun de urmat este cel al mulţimilor de mici braţe manipulante! Ori de câte ori inventăm ceva inteligent, descoperim că Mama Natură s-a gândit deja la asta…

Ia uite ce drăguţi sunt, ca nişte tufe la plimbare. Oare cum s-or reproduce, înmugurind? Nu mi-am dat seama cât de frumoşi pot fi. Aproape la fel de coloraţi ca recifele de corali – poate din acelaşi motiv… atragerea partenerului, sau păcălirea prădătorului prin mimetism.

Am spus că seamănă cu simple tufe? Rectific – tufe de trandafir; aceştia au chiar ghimpi! Trebuie să existe un motiv întemeiat pentru asta…

Sunt dezamăgit. Nu par să mă fi observat. Se duc toţi spre oraş, ca şi cum vizita unei nave spaţiale ar fi ceva obişnuit… Presupun că pot percepe vibraţiile sonore – majoritatea creaturilor marine pot – deşi această atmosferă este prea rarefiată pentru a-mi transmite glasul prea departe…

ŞOIMUL – DIFUZOR EXTERIOR

SALUT, MĂ AUZIŢI? MĂ NUMESC FRANK POOLE… HMHM… ÎN NUMELE ÎNTREGII OMENIRI, VIN CU GÂNDURI DE PACE…

Mă simt ca un idiot, dar ai tu o idee mai bună? Plus că face impresie bună la dosar…

Nimeni nu a observat nimic. Cu mic, cu mare, se duc toţi către igluurile lor. Mă întreb ce or face când ajung acolo – poate ar trebui să îi urmăresc. Sunt sigur că nu o să fiu în pericol, mă mişc mult mai repede decât ei…

Mi-am amintit ceva amuzant. Toate creaturile acestea mergând în aceeaşi direcţie seamănă cu navetiştii. Care se deplasau zilnic, de două ori, înspre şi dinspre locul de muncă, până ce electronica a făcut acest lucru inutil.

Să încerc o dată, până nu dispar cu toţii…

SALUT, HEI – AICI FRANK POOLE, UN VIZITATOR DE PE PLANETA PĂMÂNT. MĂ AUZIŢI?

TE AUD, FRANK. AICI DAVE.

29. Fantomele din maşină

Reacţia imediată a lui Frank Poole fu una de pură uluire, urmată de o bucurie copleşitoare. Nu crezuse niciodată cu adevărat că va reuşi stabilirea oricărui contact cu europii, sau cu Monolitul. Ba chiar se şi imaginase lovind frustrat în giganticul zid negru, strigând furios: „E cineva acasă?”

Totuşi, nu ar fi trebuit să fie atât de uimit, pentru că o anumită inteligenţă îi supraveghease apropierea de Ganymede, şi-i permisese să asolizeze. Trebuia să-l fi luat mai în serios pe Ted Khan.

— Dave, spuse el încet, chiar tu eşti?

Cine altcineva ar putea fi, întrebă o parte a minţii sale. Dar nu era chiar o întrebare prostească. Exista ceva curios de mecanic – impersonal – în vocea care venea dinspre micul difuzor de pe panoul de control al *Şoimului*.

— Da, Frank. Sunt Dave.

Urmă o mică pauză, apoi aceeaşi voce continuă, fără nicio schimbare de intonaţie.

— Bună, Frank. Aici Hal.

MISS PRINGLE ÎNREGISTREAZĂ

Ei bine – Indra, Dim – mă bucur că am înregistrat toate acestea, altfel nu m-aţi fi crezut niciodată… Presupun că sunt încă în stare de şoc. De altfel, cum ar trebui să mă simt faţă de cineva care a încercat să mă ucidă – care a făcut-o – chiar dacă asta s-a petrecut acum o mie de ani!

Dar acum înţeleg că nu Hal a fost de vină; nimeni nu a fost. Există un sfat extrem de bun, pe care adesea l-am găsit folositor: „Nu pune niciodată pe seama relei-voinţe ceva pricinuit de incompetenţă!” Nu mă pot simţi furios pe o adunătură de programatori pe care nu i-am cunoscut niciodată şi care pe deasupra sunt morţi de secole.

Mă bucur că mesajul acesta este criptat, dar e ca şi cum nu aş şti cum trebuie folosit, şi o groază din lucrurile pe care ţi le spun s-ar putea dovedi a fi prostii absolute. Deja sufăr de suprasaturare cu informaţii, şi trebuie să-l rog pe Dave să mă lase o vreme în pace, după toate necazurile prin care am trecut pentru a ajunge să-l întâlnesc! Dar nu cred că îi voi răni sentimentele; încă nu sunt sigur dacă are sentimente…

Ce este el – bună întrebare! Ei bine, este cu adevărat Dave Bowman, dar cu marea parte a umanităţii sale extirpată – precum… rezumatul unei cărţii sau a un text tehnic. Ştii cât de abstracte pot fi toate acele informaţii de bază, fără să-ţi dea nicio idee despre personalitatea autorului? Şi totuşi au existat momente în care am simţit că un pic din bătrânul Dave se află încă aici. N-aş merge atât de departe încât să spun că este încântat să mă revadă – mai degrabă s-ar zice că e destul de mulţumit… În ce mă priveşte, sunt încă foarte confuz. E ca şi cum ai întâlni un vechi prieten, după o lungă perioadă de despărţire, şi ai constata că este o persoană cu totul diferită. Ei bine, au trecut o mie de ani, şi nu-mi pot imagina prin ce experienţe

a trecut Dave, deşi, după cum îţi voi arăta în continuare, el a încercat să mi le împărtăşească.

Iar Hal – e şi el aici, fără îndoială. În mare parte a timpului n-aş putea spune care dintre ei doi vorbeşte cu mine. În arhivele medicale presupun că există menţiuni şi exemple de personalităţi multiple. Poate că de aşa ceva este vorba şi în acest caz.

L-am întrebat cum de li s-a întâmplat asta amândurora, iar el – ei – la naiba, Halman! – a încercat să-mi explice. Dă-mi voie să subliniez: e posibil să fi înţeles eu greşit, dar asta este singura ipoteză plauzibilă de care dispun.

Evident, Monolitul – în diferitele sale manifestări – este cheia; ba nu, nu-i cuvântul potrivit – nu spunea cineva că-i un soi de pumnal militar elveţian? Am văzut că tu încă mai ai câteva, deşi atât Elveţia, cât şi armata sa, au dispărut. E un articol de uz general, care poate face tot ceea ce vrea. Sau ce este programat să facă…

Acum patru milioane de ani, în Africa, ne-a dat acel „şut în fund” evolutiv, către bine sau rău. Apoi geamănul său de pe Lună ne-a aşteptat să păşim afară din leagăn. Asta presupuneam deja, iar Dave a confirmat-o.

A spus că nu mai are multe dintre sentimentele umane, dar că i-a rămas curiozitatea – vrea să înveţe. Şi ce de ocazii a avut s-o facă!

Când Monolitul de pe orbita lui Jupiter l-a absorbit – nu mă pot gândi la un cuvânt mai potrivit – a primit mai mult decât voise. Deşi a fost folosit – aparent ca specimen capturat, şi ca sondă de cercetare a Pământului – şi el a putut folosi. Cu ajutorul lui Hal – şi cine poate înţelege mai bine un supercomputer, decât un altul – explorează memoria Monolitului şi încearcă să afle ţelul acestuia.

Ei, acum urmează ceva greu de crezut. Monolitul este o maşinărie fantastic de puternică – uite ce-a făcut din Jupiter! – dar atâta tot. E un automat, nu are conştiinţă. Mă gândeam o dată că s-ar putea să trag un picior în Marele Zid şi să strig, „E cineva acolo?” Răspunsul corect ar fi fost: „Nimeni, cu excepţia lui Dave şi a lui Hal…”

Mai rău, unele dintre sistemele sale au început să cedeze; Dave sugerează chiar că, într-un mod fundamental, acesta a devenit stupid! Poate că a fost lăsat singur prea multă vreme – şi ar fi fost de mult cazul să-i fie făcută o revizie.

El mai crede că Monolitul a făcut cel puţin o „greşeală de concepţie”. Poate că nu-i cuvântul potrivit. Poate să fi fost „deliberat”, sau „cântărit îndeajuns”.

În orice caz, este – ei bine! – cu adevărat grozav, şi teribil, prin implicaţii. Din fericire vă pot arăta totul, aşa că rămâne să decideţi singuri. Da, chiar dacă s-a întâmplat acum o mie de ani, când *Leonov* zbura în cadrul celei de-a doua misiuni către Jupiter. Şi în tot acest timp, nimeni n-a bănuit nimic…

Cu siguranţă mă bucur că m-am putut acomoda cu Casca. Normal că a fost nepreţuită – nu-mi pot imagina viaţa fără ea – dar ea face acum ceva pentru care n-a fost niciodată concepută. Şi o face remarcabil de bine.

Lui Halman i-a luat cam zece minute pentru a afla cum funcţionează, şi pentru a crea o interfaţă. Acum putem comunica direct, mental – ceea ce e o povară pentru mine, te asigur. Trebuie să le cer mereu să o ia mai încet, să vorbească „cu cuvinte de copii”. Sau să spun „cu gândirea copiilor”?…

Nu ştiu cât de bine se va încheia această experienţă. Aici ai înregistrarea celor o mie de ani de trăiri proprii ale lui Dave, stocate cumva în imensa memorie a Monolitului, extrasă apoi de Dave şi transmisă Căştii mele – nu mă întreba cum anume – şi în cele din urmă transferată şi transmisă vouă de către Centrala de pe Ganymede. Pfiu! Sper să nu te doară capul după ce o încarci.

Începe cu Dave Bowman pe Jupiter, la începutul secolului XXI.

30. Peisaj înspumat

Braţele lungi de milioane de kilometri ale forţei magnetice, exploziile bruşte de unde radio, gheizerele de plasmă electrificată, de câteva ori mai mari decât Pământul, erau la fel de reale şi vizibile pentru el, ca şi norii care încercuiau planeta, în strălucirea lor multicoloră. Putea înţelege complexa schemă a interacţiunilor dintre ele, şi îşi dădu seama că Jupiter era mult mai frumos decât bănuise cineva vreodată. Chiar în timp ce cădea prin mijlocul frământat al Marii Pete Roşii, cu trăsnetele furtunilor continentale ale acesteia detonând în juru-i, ştiu de ce persistase timp de secole, deşi era compusă din gaze mult mai uşoare decât cele care formau uraganele Pământului. Şuierul slab al hidrogenului scăzu în intensitate pe măsură ce coborî la altitudini mai liniştite, unde un strat de fulgi de zăpadă sclipitori – deja adunându-se în abia palpabilii munţi de spumă hidrocarbonică – cădeau din înălţimi. Era deja suficient de cald pentru ca apa lichidă să se poată forma, dar aici nu existau oceane; acest mediu exclusiv gazos era prea lipsit de substanţă ca să le susţină.

Coborî prin nori, strat după strat, până ajunse într-o zonă în care chiar şi ochiul omului obişnuit putea scruta o zonă de peste un kilometru de jur împrejur. Era doar un mic vârtej din vastul ochi al Marii Pete Roşii, şi conţinea un secret pe care omul îl bănuia de multă vreme, dar nu îl putuse dovedi niciodată.

Împrejmuind poalelor munţilor de spumă, se aflau mulţimi de nori mici, clar definiţi, toţi de aproximativ aceiaşi mărime şi ornaţi cu pete roşii-maronii similare. Aceştia erau mici doar în comparaţie cu inumana scară a restului peisajului; cel mai mic dintre ei ar fi acoperit suprafaţa unui oraş mijlociu.

Erau vii, în mod limpede, pentru că se mişcau încet spre ţinte precise, de-a lungul versanţilor munţilor, străbătându-le pantele, ca nişte oi uriaşe. Şi se strigau unul pe celălalt, în bandă metrică, vocile lor radio fiind slabe, dar clare, pe fondul puternicilor paraziţi ai planetei Jupiter.

Nimic altceva decât pungi de gaz vii, ei pluteau într-o zonă situată între înălţimile îngheţate şi abisurile fierbinţi. Strâmtă zonă, da, dar mult mai mare decât întreaga biosferă a Pământului.

Un întreg capitol al evoluţiei, la fel de extraterestru ca şi cel pe care îl zărise pe Europa, se deschidea înaintea sa. Existau creaturi propulsate prin jet, precum caracatiţele din oceanele terestre, care vânau şi devorau uriaşele baloane cu gaz. Dar acestea nu erau lipsite de apărare; unele dintre ele ripostau cu şocuri electrice, altele cu tentacule lungi, terminate cu cleşti, ca nişte uriaşe fierăstraie mecanice.

Existau forme chiar mai bizare, explorând aproape fiecare posibilitate geometrică – stranii pânze translucide, tetraedre, sfere, poliedre, gheme de panglici răsucite... Planctonul gigantic al atmosferei jupiteriene, conceput să plutească precum puful de păpădie în curenţii ascendenţi, până trăiau suficient de mult pentru a se reproduce; apoi recădeau în adâncimile în care erau arse şi reciclate într-o nouă generaţie.

Explora o lume cu o suprafaţă de peste o sută de ori mai mare decât cea a Pământului, şi cu toate că văzuse destule minunăţii, nu găsise măcar o urmă de inteligenţă. Vocile radio ale marilor baloane purtau doar mesaje simple, de avertisment sau de teamă. Chiar şi vânătorii, de la care era de aşteptat să dezvolte niveluri de organizare superioare, erau ca rechinii din oceanele terestre – automate lipsite de minte.

Şi cu toată noutatea şi mărimea sa, care îţi luau răsuflarea, Jupiter rămânea o lume fragilă, a ceţii şi spumei, a organismelor delicate şi mătăsoase, cu ţesuturi nu mai groase decât hârtia, ce abia supravieţuiau prin continua precipitaţie de substanţe chimice formate de fulgere, în partea superioară a atmosferei. Puţine dintre aceste structuri erau mai substanţiale decât baloanele de săpun; cei mai feroce prădători puteau fi făcuţi bucăţi de cel mai prăpădit animal carnivor pământean.

La fel ca Europa, dar la o scară mai mare, Jupiter era o fundătură evoluţională. Conştiinţa n-ar fi apărut aici

niciodată; chiar de-ar fi făcut-o, ar fi fost condamnată la stagnare. S-ar fi putut dezvolta o cultură pur aeriană se putea dezvolta, însă într-un astfel de mediu în care focul era imposibil, iar materialele solide abia dacă existau, ea n-ar fi atins nici măcar stadiul Epocii de Piatră.

31. Infirmerie

MISS PRINGLE ÎNREGISTREAZĂ

Ei – Indra, Dim – sper că a ajuns cu bine, mie încă-mi vine greu să cred. Toate acele creaturi fantastice – cu siguranţă le-am fi detectat vocile radio, chiar dacă nu le-am fi putut înţelege! – spulberate într-o clipă, pentru a-l transforma pe Jupiter în soare.

Acum înţelegem de ce. A fost pentru a da europanilor o şansă. Ce logică nemiloasă – inteligenţa e tot ce contează? Aş putea dezbate îndelung această problemă cu Ted Khan.

Următoarea întrebare este: vor trece europii examenul, sau vor rămâne blocaţi pentru totdeauna la „grădiniţă” – sau nici măcar acolo, ci la creşă? Deşi o mie de ani este un timp foarte scurt, ceva progrese ar fi fost de aşteptat, dar potrivit spuselor lui Dave, ei sunt acum exact la fel ca în clipa în care au părăsit oceanul. Poate tocmai asta-i problema; ei încă au un picior – sau o aripă! – în apă.

Şi mai este un lucru pe care l-am înţeles complet greşit. Credeam că se întorc în apă pentru a dormi. E invers – se întorc să mănânce, şi dorm atunci când vin pe uscat! După cum puteam presupune din structura lor – acea reţea de ramuri – sunt consumatori de plancton…

L-am întrebat pe Dave ce-i cu igluurile pe care le-au construit, şi dacă ele reprezintă vreun avans tehnologic. Mi-a răspuns că nu, nu chiar, ci sunt doar o adaptare a structurilor pe care şi le construiau pe fundul mării, pentru a se apăra de tot felul de prădători – în special de un organism asemănător cu un covor zburător, de mărimea unui teren de fotbal…

Cu toate acestea, există un domeniu în care au dovedit iniţiativă – chiar creativitate. Sunt fascinaţi de metale, probabil pentru că ele nu există în ocean, în formă pură. De aceea a fost jefuită *Tsien*, şi acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu sondele care au căzut din când în când pe teritoriul lor.

Ce fac ei cu titanul, beriliul şi cuprul pe care-l adună? Mi-e teamă că nimic folositor. Adună toate metalele la un loc, într-o grămadă fantastică pe care o remodelează încontinuu. Se poate să fi dezvoltat un oarece simţ artistic – am văzut lucrări mai rele la Muzeul Artei Moderne… Dar am şi o altă teorie – ai auzit de cultul cargo? În timpul secolului XX, unele dintre cele câteva triburi primitive care mai existau făceau din bambus imitaţii de avioane, în speranţa de a atrage „marile păsări” din cer, care din când în când le aduceau cadouri minunate. Poate că europii au aceeaşi tendinţă.

Şi acum despre întrebarea pe care mi-o tot pui… Ce este Dave? Şi cum de a devenit el – şi Hal – ceea ce sunt acum.

Cel mai scurt răspuns este, desigur, că amândoi sunt emulaţii – simulări – în memoria gigantică a Monolitului, În cea mai mare parte a timpului sunt inactivi; când i-am întrebat pe Dave despre asta, mi-a spus că a fost „treaz” – chiar aşa s-a exprimat – timp de cincizeci de ani, la un loc, din ultimul mileniu scurs de la… ă, metamorfoza sa.

Când l-am întrebat dacă nu e supărat pentru că viaţa i-a fost preluată, mi-a replicat:

— De ce să fiu supărat? Îmi îndeplinesc perfect funcţiunile.

Da, răspunsul i se potriveşte lui Hal! Dar cred că era Dave – dacă mai există vreo deosebire acum.

Îţi aminteşti de analogia cu pumnalul elveţian pe care am făcut-o? Halman este doar una dintre mulţimile de componente ale acestui pumnal cosmic.

Dar el nu este o unealtă complet pasivă – când este treaz, are o anumită autonomie, o anumită independenţă – probabil în limite stabilite de controlul automat al Monolitului. De-a lungul secolelor, el a fost folosit ca un fel

de sondă inteligentă pentru a examina Jupiter – după cum abia ai văzut – precum şi Ganymede şi Pământul. Asta confirmă misterioasele evenimente petrecute în Florida, raportate de fosta prietenă a lui Dave şi de asistenta care o îngrijea pe mama lui, cu numai câteva clipe înainte de moartea acesteia din urmă… ca şi toate întâlnirile din Anubis City.

Şi se mai explică încă un mister. L-am întrebat pe Dave direct:

— De ce mi s-a permis să asolizez pe Europa, când oricine altcineva a fost îndepărtat, timp de secole? Şi eu mă aşteptam să păţesc la fel!

Răspunsul a fost ridicol de simplu. Monolitul îl foloseşte pe Dave – Halman – din când în când, pentru a ne supraveghea. Dave ştia totul despre salvarea mea – chiar a văzut câteva dintre interviurile pe care le-am dat, pe Pământ şi pe Ganymede. Trebuie să spun că sunt un pic jignit că n-a făcut nicio încercare de a lua legătura cu mine! Dar cel puţin m-a salutat prieteneşte atunci când am sosit aici…

Dim, mai am încă 48 de ore până ce *Şoimul* va pleca – cu sau fără mine! Nu cred să mai am nevoie de ele, acum, că am luat legătura cu Halman; putem la fel de bine să păstrăm legătura şi pe Anubis… dacă el o să vrea să facă asta.

Sunt nerăbdător să mă întorc în Grannymede cât mai rapid posibil. *Şoimul* e o navetă grozavă, dar instalaţia ei sanitară ar putea fi îmbunătăţită – începe să pută pe-aici, şi ard de nerăbdare să fac un duş.

Abia aştept să te văd pe tine – şi în special pe Ted Khan. Avem multe de vorbit, înainte de a mă întoarce pe Pământ.

STOCHEAZĂ
TRANSMITE

V.
ÎNCHEIERE

Puzderia de fapte făcute dup-aceea,
Nu au cum să îndrepte greşeala făcută-ntâia dată.
Poate oricât să plouă-n mare
Şi marea-i tot sărată.
A. E. HOUSMAN – *MORE POEMS*

32. Un gentleman pentru relaxare

Pe ansamblu, trecuseră trei decenii interesante, dar lipsite de evenimente, punctate de bucuriile şi tristeţile pe care Timpul şi Soarta le aduc întregii omeniri. Cea mai mare dintre acele bucurii fusese complet neaşteptată; de fapt, înainte de a pleca de pe Pământ spre Ganymede, Poole ar fi respins ideea ca fiind absurdă.

E mult adevăr în spusa potrivit căreia o persoană absentă devine mai îndrăgită. Când el şi Indra Wallace se întâlniră din nou, descoperiră că, în pofida fleacurilor şi a disputelor ocazionale pe care le împărtăşiseră, erau mai apropiaţi decât şi-ar fi imaginat. Lucrurile se leagă unul de altul, şi la fel se întâmplă, spre bucuria lor reciprocă, cu Dawn Wallace şi Martin Poole.

Era cam târziu pentru a întemeia o familie – fără să mai punem la socoteală faptul că pentru Poole trecuseră o mie de ani în plus – iar profesorul Anderson îi avertiză că aceasta ar fi chiar imposibil. Poate chiar mai rău…

— Ai avut noroc în mai multe feluri decât îţi seama, îi spuse el lui Poole. Daunele provocate de radiaţii au fost surprinzător de reduse, şi am putut opera toate remedierile necesare din ADN-ul tău rămas intact. Dar până ce nu vom mai face câteva teste, nu-ţi pot promite integritatea genetică. Aşa că bucuraţi-vă unul de altul – dar nu întemeiaţi o familie până nu vă dau eu „undă verde”.

Testele luară destul de multă vreme şi, după cum se temuse Anderson, se dovedi că mai erau necesare şi alte remedieri. Existase o încercare – copilul n-ar fi putut să trăiască niciodată, chiar dacă ar fi trecut de primele săptămâni de la concepţie – dar Martin şi Dawn erau perfecţi, cu numărul potrivit de mâini şi de picioare. Erau, de asemenea, foarte frumoşi şi inteligenţi, şi abia dacă scăpaseră de răsfăţ din partea părinţilor, care au continuat să le fie cei mai buni prieteni când, după cincisprezece ani, fiecare alesese să fie din nou independent. Datorită Nivelului de Realizare Socială pe care-l aveau li s-ar mai fi permis – chiar ar fi fost încurajaţi – să conceapă încă un copil, dar ei hotărâseră că nu era cazul să forţeze mai mult extraordinarul noroc pe care-l avuseseră.

În timpul acestei perioade, viaţa personală a lui Poole a fost umbrită de o tragedie care, într-adevăr, a şocat întreaga Galaxie. Căpitanul Chandler şi întregul său echipaj au pierit când nucleul unei comete pe care încercau să o recupereze a explodat brusc, distrugând *Goliath* atât de total încât doar câteva fragmente din navă au mai putut fi localizate vreodată. Astfel de explozii – provocate de reacţii ale moleculelor instabile care existau la temperaturi foarte scăzute – erau un pericol bine cunoscut în rândul colecţionarilor de comete, şi Chandler însuşi întâlnise câteva în timpul carierei sale. Nimeni nu avea să ştie împrejurările exacte care au făcut ca un astronaut atât de experimentat să fie luat prin surprindere.

Lui Poole îi lipsea foarte tare Chandler: jucase un rol unic în viaţa sa, şi nu mai exista nimeni care să-l poată înlocui – nimeni cu excepţia lui Dave Bowman, cu care împărtăşise o aventură atât de importantă. Plănuiseră

deseori să iasă din nou împreună în spaţiu, poate tocmai până la Norul Oort, cu necunoscutele sale mistere şi îndepărtata, dar inepuizabila lui bogăţie de gheaţă. Totuşi, o nepotrivire în programele amândurora dejucase mereu aceste planuri, aşa că asta rămăsese o dorinţă ce nu avea să fie niciodată împlinită.

Poole mai avea o altă dorinţă foarte veche, pe care însă reuşise s-o realizeze – în ciuda ordinelor doctorului. Fusese jos, pe Pământ, şi o singură dată i-a fost de ajuns.

Vehiculul în care călătorise arăta aproape identic cu scaunele cu rotile ale paraplegicilor mai norocoşi de pe vremea sa. Era motorizat şi avea pneuri care-i permiteau să se deplaseze lin pe suprafeţe rezonabil de nivelate. Oricum, putea să şi zboare – la o altitudine de circa douăzeci de centimetri – pe o pernă de aer produsă de câteva ventilatoare mici, dar extrem de eficiente. Poole era surprins că se mai folosea o tehnologie atât de primitivă, dar sistemele de control inerţial erau prea voluminoase pentru aplicaţii la o scară atât de mică.

Aşezat confortabil în scaunul său, abia era conştient de greutatea-i crescândă, în timp ce cobora către inima Africii; totuşi, îşi dădea seama că respira ceva mai greu, însă trăise senzaţii cu mult mai rele în timpul antrenamentului său de astronaut. Lucrul pentru care însă nu era pregătit a fost valul izbitor de căldură parcă ieşită dintr-un furnal, care-l învălui la ieşirea din giganticul cilindru care forma baza Turnului. Şi totuşi era doar dimineaţă; oare cum o fi fost la prânz?

Abia dacă se obişnui cu căldura, când simţul mirosului îi fu şi el luat cu asalt. O mulţime de miasme – niciuna neplăcută, dar toate nefamiliare – îi năpădi nările. Închise ochii pentru câteva minute, ca să nu aibă prea multe şocuri deodată.

Înainte de a se hotărî să-i deschidă din nou, simţi ceva mare, umed, palpându-i ceafa.

— Salut-o pe Elisabeth, îi spuse ghidul său, un tânăr masiv, îmbrăcat în tradiţionala uniformă a Marelui Vânător

Alb, mult prea complicată pentru a fi de un real folos. Ea este gazda noastră oficială.

Poole se răsuci în cărucior, şi se trezi privind în ochii înduioşători ai unui pui de elefant.

— Bună, Elisabeth, răspunse el, cam pierit.

Elisabeth îşi ridică trompa, în semn de salut, şi emise un sunet care nu se auzea în mod obişnuit în societatea civilizată, dar despre care Poole fu sigur că nu fusese rău intenţionat.

Cu totul, petrecu pe Planeta Pământ mai puţin de o oră, înconjurând marginea unei porţiuni de junglă ai cărei arbori scunzi nici nu se comparau cu cei din Skyland, şi întâlnind mare parte din fauna locală. Ghidul său îşi ceru scuze pentru prietenia de care dădură dovadă leii, care fuseseră răsfăţaţi de turişti – dar compensa expresia răuvoitoare a crocodililor; aici era Natura crudă, neschimbată.

Înainte de a se întoarce în Turn, Poole riscă să facă câţiva paşi în jurul scaunului său cu rotile. Îşi dăduse seama că asta însemna să-şi care propria greutate, dar nu părea o sarcină imposibilă, şi nu şi-ar fi iertat-o niciodată dacă nu încerca.

N-a fost o idee bună; poate că trebuia s-o fi făcut într-un climat mai rece. După nu mai mult de doisprezece paşi fu bucuros să se afunde din nou în pufoasele perne ale scaunului.

— E de-ajuns, spuse el epuizat. Hai să ne întoarcem în Turn.

Pe când se îndrepta către holul ascensorului, observă un semn pe care îl trecuse cumva cu vederea, din cauza emoţiei trăite la sosire:

BUN VENIT ÎN AFRICA!
„Prin sălbăticie va dura lumea”
HENRY DAVID THOREAU (1817-1862)

Remarcând interesul lui Poole, ghidul întrebă:

— L-aţi cunoscut?

Era genul de întrebare pe care Poole o auzea mult prea des, dar în acel moment nu se simţea pregătit să-i răspundă cum ar fi vrut.

— Nu cred, replică obosit, în timp ce uşile mari se închiseră înapoia sa, izolându-l de vederea, mirosurile şi sunetele primului cămin al omenirii.

Aventura sa verticală îi satisfăcuse nevoia de a vizita Pământul, şi făcuse tot posibilul pentru a ignora nenumăratele dureri şi mâncărimi căpătate acolo, jos, atunci când se întoarse în apartamentul propriu, de la etajul 10.000 – o localizare prestigioasă, chiar şi în această societate democratică. Indra, totuşi, fu uşor şocată de apariţia sa, şi-l chemă imediat la ordine în pat.

— La fel ca Anteu, dar invers! murmură ea, sumbru.

— Cine? întrebă Poole; erau dăţi în care erudiţia soţiei îl cam copleşea, însă era hotărât să n-o lase niciodată să-i creeze un complex de inferioritate.

— Fiul zeiţei Pământului, Geea. Hercule s-a luptat cu el, dar de fiecare dată când îl arunca la pământ, Anteu îşi recăpăta puterea.

— Cine a câştigat?

— Hercule, bineînţeles, ţinându-l pe Anteu în aer, aşa încât mămica sa să nu-i poată reîncărca bateriile.

— Ei, sunt sigur că nu va dura prea mult să le reîncarc pe-ale mele. Şi-am învăţat o lecţie. Dacă n-o să fac mai multe exerciţii fizice, va trebui să mă mut mai sus, la nivelul gravitaţiei selenare.

Buna intenţie a lui Poole dură o lună întreagă: în fiecare dimineaţă ieşea pentru o plimbare rapidă de cinci kilometri, alegând în fiecare zi un nivel diferit al Turnului Africa. Unele etaje erau încă vaste şi răsunătoare deşerturi de metal, care probabil n-aveau să fie niciodată ocupate, dar altele fuseseră amenajate şi dezvoltate de-a lungul secolelor într-o ameţitoare varietate de stiluri arhitecturale. Multe erau împrumutate de la epoci şi culturi din trecut, altele ţinteau către un viitor pe care Poole nu se obosi să-l viziteze. Cel puţin nu exista riscul de a se plictisi, şi în timpul multora dintre plimbările sale era însoţit de mici

grupuri de copii prietenoşi, care-l urmau la o distanţă respectuoasă. Rareori erau în stare să ţină pasul cu el multă vreme.

Într-o zi, când Poole cobora pe o convingătoare – deşi abia populată – imitaţie de Champs Elysées – zări o faţă familiară.

— Danil! strigă el.

Celălalt nu-l băgă în seamă, nici măcar când Poole îl strigă din nou, mult mai tare.

— Nu-ţi aminteşti de mine?

Danil – şi-acum că ajunsese în dreptul lui Poole, acesta nu mai avea niciun dubiu asupra identităţii sale – părea cu adevărat uluit.

— Îmi pare rău, spuse. Sunteţi comandantul Poole, desigur. Dar sunt sigur că nu ne-am mai întâlnit.

Acum era rândul lui Poole să se simtă stânjenit.

— A fost greşeala mea, se scuză el. Probabil că v-am confundat cu altcineva. O zi bună.

Se bucura de acea întâlnire, mulţumit să ştie că Danil se întorsese în societatea normală. Chiar dacă infracţiunea de care se făcuse vinovat fusese uciderea cuiva cu toporul, sau nerestituirea cărţilor la bibliotecă, ea nu mai trebuia să fie grija patronului său; conflictul fusese rezolvat, dosarul închis. Deşi lui Poole îi mai lipseau încă serialele „de-a hoţii şi vardiştii” pe care le urmărea cu religiozitate în copilărie, se maturizase suficient cât să accepte zicala de acum: interesul excesiv faţă de comportamentul patologic este patologic în sine.

Cu ajutorul Miss Pringle, Mk II, Poole fusese în măsură să-şi programeze viaţa astfel încât să aibă din când în când momente libere, în care să se relaxeze şi să-şi seteze Casca pe căutare, scanând zonele sale de interes. În afara familiei sale, principala lui preocupare era încă legată de sateliţii lui Jupiter/Lucifer, dat fiind că era recunoscut ca expert de frunte în domeniu, şi membru permanent al Comitetului Europa.

Acesta fusese creau cu aproape o mie de ani în urmă, pentru a analiza ce, trebuie făcut în legătură cu misteriosul

corp ceresc. De-a lungul secolelor acumulase o vastă cantitate de informaţii, mergând în trecut până la misiunea *Voyager*, din 1979, şi la primele imagini detaliate, furnizate de sonda orbitală *Galileo*, din 1996, care era chiar anul de naştere al lui Poole. Ca mai toate organizaţiile care fuseseră înfiinţate cu mult timp în urmă, Comitetul Europa se fosilizase încet-încet, iar acum membrii ei se întâlneau numai când se întâmpla ceva nou. După ce apăruse din nou Halman, organizaţia se redeşteptase; primul lucru care l-a făcut noul ei preşedinte, care era foarte energic, a fost să-l coopteze în organizaţie pe Poole.

Deşi puţine erau lucrurile pe care le putea spune, şi care nu erau consemnate în înregistrările existente, Poole se simţea foarte fericit că făcea parte din acest comitet. Era evident de datoria sa să se pună la dispoziţia organizaţiei, şi de asemenea căpăta un statut oficial, care altfel i-ar fi lipsit. Înainte avusese statutul de „tezaur naţional”, pe care-l găsea uşor jenant. Cu toate că se bucura să fie ţinut în puf de către o lume mai bogată decât visaseră toate generaţiile devastate de războaie de dinainte, simţea nevoia să-şi justifice existenţa.

Mai simţea, de asemenea, o altă nevoie, pe care doar rareori şi-o spunea chiar şi sieşi. Halman îi vorbise, chiar dacă doar pe scurt, în timpul straniei lor întâlniri care avusese loc cu două decenii în urmă. Poole era sigur că ar putea-o face din nou, dacă ar fi dorit. Să nu mai fi prezentat niciun interes pentru el contactele cu omenirea? Spera că nu aşa stăteau lucrurile; totuşi ar fi fost o explicaţie pentru tăcerea acestuia.

Lua foarte frecvent legătura cu Theodore Khan – la fel de activ şi dur ca întotdeauna, numit acum reprezentant al Comitetului Europa pe Ganymede. De când Poole se întorsese pe Pământ, Khan încercase în zadar să deschidă un canal de comunicare cu Bowman. Nu putea înţelege de ce lungilor liste cu întrebări importante pe marginea unor subiecte istorice şi filosofice de interes vital nu li se răspunsese nici măcar cu scurte confirmări de primire.

— L-o ţine Monolitul pe prietenul tău Bowman atât de ocupat încât nu-mi poate vorbi? se plânse el lui Poole. Ce face el cu timpul său, că tot veni vorba?

Era o întrebare foarte rezonabilă; iar răspunsul veni ca un trăsnet din senin, de la Bowman însuşi – sub forma unui banal apel videofonic.

33. Contact

— Bună, Frank. Sunt Dave. Am un mesaj foarte important să-ţi transmit. Presupun că te afli acum în apartamentul tău din Turnul Africa. Dacă eşti acolo, te rog să-ţi confirmi identitatea spunând numele inspectorului nostru de mecanici orbitale. Voi aştepta şaizeci de secunde, şi dacă nu primesc răspuns voi încerca din nou peste exact o oră.

Acel minut abia dacă fu de ajuns pentru ca Poole să-şi revină din şoc. Avu pentru scurt timp o senzaţie de încântare, care făcu loc unei altfel de emoţii. Era mulţumit, pentru că avea din nou veşti de la Bowman, deşi formula „un mesaj foarte important” nu prevestea nimic bun.

Poole gândi că fusese norocos cel puţin pentru că era întrebat de unul dintre puţinele nume pe care şi le mai putea aminti. Cine ar fi putut uita un scoţian cu accent de Glasgow atât de pronunţat, încât le luase o săptămână până să-l înţeleagă? Dar fusese un profesor strălucit – din clipa în care îţi dădeai seama ce vrea să spună.

— Dr. Gregory McVitty.

— Se acceptă. Acum te rog să activezi receptorul Căştii. Durează trei minute să încarci acest mesaj. Nu încerca să monitorizezi: folosesc o rată de compresie de unu la zece. Voi aştepta două minute până să încep.

Cum se descurca să facă toate astea? se întrebă Poole. Jupiter/Lucifer era acum la peste cincizeci de minute-lumină distanţă, astfel că mesajul trebuie să fi plecat cu aproape o oră în urmă. Trebuie să fî fost trimis cu un „agent” inteligent într-un pachet de date bine orientat, pe ruta de

comunicare Ganymede-Pământ – dar asta ar fi fost o procedură prea trivială pentru Halman, cu resursele de care părea să dispună în interiorul Monolitului.

Lumina indicatoare a Căştii clipea intermitent. Sosea mesajul.

La rata de compresie folosită de Halman, lui Poole i-ar fî luat în timp real cam de o jumătate de oră pentru a absorbi mesajul. Dar nu avu nevoie decât de zece minute pentru a înţelege că se sfârşise cu viaţa sa liniştită.

34. Judecata

Într-o lume a comunicaţiilor universale instantanee era foarte greu să păstrezi un secret. Aceasta era o problemă, hotărî imediat Poole, ce trebuia discutată faţă în faţă.

Membri Comitetului Europa bombăniseră, dar se adunaseră toţi în apartamentul lui. Erau şapte – un număr norocos, fără îndoială sugerat de fazele Lunii, care întotdeauna fascinaseră omenirea. Era pentru prima oară când Poole îi întâlnea pe trei dintre membri, deşi până acum îi cunoştea pe toţi mult mai amănunţit decât ar fi putut-o face vreodată în epoca sa, lipsită de beneficiile Căştii.

— Preşedinte Oconnor, membri ai Comitetului – aş dori să spun câteva cuvinte – foarte puţine, promit! – înainte de a vă face cunoscut acest mesaj pe care l-am primit de pe Europa. Şi este vorba de ceva pe care prefer să-l comunic verbal; aşa e mai firesc pentru mine – mi-e teamă că n-o să mă obişnuiesc niciodată cu transferul mental direct.

După cum ştiţi cu toţii, Dave Bowman şi Hal au fost stocaţi ca emulaţii în Monolitul de pe Europa. Se pare că acesta nu se debarasează de nicio unealtă pe care a găsit-o cândva folositoare, şi din când în când îl mai activează pe Halman, pentru a ne supraveghea activitatea, atunci când începe să-l privească. Aşa cum a făcut sosirea mea – deşi poate mă flatez de unul singur!

Dar Halman nu-i doar o unealtă pasivă. Componenta Dave încă păstrează ceva din originea sa umană – chiar emoţii. Şi pentru că am fost pregătiţi împreună – am împărţit aproape totul ani de-a rândul – i se pare mult mai uşor să comunice cu mine decât cu oricine altcineva. Îmi place să cred că se bucură făcând-o, dar poate că exagerez...

Este de asemenea curios – scrutător – şi probabil un pic nemulţumit de felul în care a fost recrutat, ca un specimen de faună. Deşi poate că asta şi suntem, din punctul de vedere al inteligenţei care a creat Monolitul.

Şi ce s-a întâmplat cu acea inteligenţă acum? Halman pare să cunoască răspunsul, dar este unul înfiorător.

După cum am bănuit mereu, Monolitul face parte dintr-o anumită reţea galactică. Şi cel mai apropiat nod – controlorul Monolitului, sau superiorul imediat – se află la o distanţă de patru sute cincizeci de ani-lumină.

Mult prea aproape! Asta înseamnă că raportul referitor la noi şi la ceea ce facem noi a fost recepţionat acum cinci sute de ani. Dacă – hai să spunem supervizorul – Monolitului a răspuns imediat, orice instrucţiuni pentru viitor ar trebui să vină cam în această perioadă de timp.

Şi asta se pare că se şi întâmplă. În timpul ultimelor câteva zile, Monolitul a început să recepţioneze un şir continuu de mesaje, şi a început să asambleze noi programe, probabil în concordanţă cu acestea.

Din păcate, Halman poate doar să ghicească natura acelor instrucţiuni. Cum v-aţi imaginat atunci când aţi încărcat ce mi-a transmis, el are un acces limitat la multe dintre circuitele şi bazele de date ale Monolitului, şi poate chiar să poarte un soi de dialog cu acesta. Dacă acesta o fi cuvântul potrivit – pentru aşa ceva este nevoie de două persoane! Încă nu mă împac cu ideea că Monolitul, cu toate puterile sale, nu posedă conştiinţă – nu ştie nici măcar că există!

Halman studiază de o mie de ani problema – pe toate feţele – şi a ajuns la acelaşi răspuns cu cei mai mulţi dintre

noi. Dar în mod sigur concluzia lui are mai multă greutate, datorită informaţiilor din interior pe care le posedă.

Îmi pare rău! Nu am intenţionat să glumesc, dar cum altfel puteam să mă exprim?

Orice a fost lucrul care a dus la crearea noastră, sau la ajustarea minţilor şi genelor strămoşilor noştri – acesta decide care va fi pasul următor. Şi Halman este pesimist. Nu, e o exagerare. Să spunem că nu crede prea mult în şansele noastre, dar este acum un observator prea detaşat pentru a fi realmente îngrijorat. Viitorul – supravieţuirea! – speciei umane este pentru el nimic altceva decât o problemă interesantă, însă este dispus să ne ajute.

Poole se întrerupse brusc, spre surprinderea auditorului său.

— Ce ciudat. Tocmai mi-am adus aminte ceva uluitor… Sunt sigur că explică ce se întâmplă. Vă rog să mă ascultaţi…

Eu şi Dave mergeam într-o zi împreună, de-a lungul plajei de la Cape Canaveral, câteva săptămâni înainte de lansare, când am observat un cărăbuş mare zăcând în nisip. Cum se întâmplă frecvent, căzuse pe spate, şi-şi agita picioruşele în aer, zbătându-se să-şi reia poziţia normală.

Eu nu l-am băgat în seamă – eram adânciţi într-o discuţie tehnică sofisticată – dar nu şi Dave. A păşit în lături şi l-a întors grijuliu cu pantoful. în timp ce insecta îşi lua zborul, l-am întrebat: „Crezi că a fost o idee bună? Acum o să zboare şi o să strice crizantemele preţioase din grădina cuiva.” Mi-a răspuns că poate nu a fost, dar a preferat să-i acorde prezumţia de nevinovăţie.

Aveţi scuzele mele – am promis că voi spune doar câteva cuvinte! Dar mă bucur că mi-am adus aminte de acel incident; realmente cred că pune mesajul lui Halman în lumina potrivită. El acordă omenirii prezumţia de nevinovăţie…

Acum vă rog să vă verificaţi Căştile. Este o înregistrare de mare densitate – în capătul benzii ultraviolete, Canalul 110. Aşezaţi-vă comod, dar asiguraţi-vă că aveţi vizibilitate bună. Să începem…

35. Consiliu de război

Nimeni nu a cerut reluarea. O dată fusese de-ajuns.

Se lăsă un moment de linişte la sfârşitul înregistrării; apoi preşedintele, dr. Oconnor, îşi scoase Casca, îşi masă craniul ei strălucitor, şi murmură:

— M-ai învăţat o expresie din vremea ta, care pare foarte potrivită acum. Acesta e un cuib de şerpi.

— Dar numai Bowman – Halman – l-a deschis, spuse unul dintre membrii comitetului. Oare chiar înţelege el modul de funcţionare a ceva atât de complex precum Monolitul? Sau acest întreg scenariu este doar un produs al imaginaţiei sale?

— Nu cred că are prea multă imaginaţie, replică dr. Oconnor. Şi totul se potriveşte perfect. În special referirea la Nova Scorpio. Noi am presupus că a fost un accident; se pare că a fost… o judecată.

— Mai întâi Jupiter – şi acum Scorpio, spuse dr. Kraussman, reputatul fizician care era considerat de mulţi drept reîncarnarea legendarului Einstein. Se zvonea că la asemănare contribuise şi un pic de chirurgie plastică. Ce va urma, oare?

— Noi am presupus mereu, adăugă preşedintele, că monolitele ne supraveghează.

După câteva momente de pauză, ea continuă:

— Ce ghinion – un nenoroc incredibil de mare! – că ultimul raport a plecat chiar după sfârşitul celei mai rele perioade din istoria omenirii!

Se aşternu din nou tăcerea. Toată lumea ştia că secolul XX fusese etichetat deseori ca „Secolul Torturii”.

Poole asculta fără a interveni, aşteptând ca membri Comitetului să se pună de acord. Nu era pentru prima oară când era impresionat de calitatea Comitetului. Nimeni nu încerca să demonstreze o teorie proprie, să înscrie puncte într-o dezbatere, sau să supraliciteze o ambiţie personală; nu putea să nu facă diferenţa faţă de dezbaterile prea aprinse pe care le auzise în propriul său timp, între

administratori şi ingineri ai Agenţiei Spaţiale, congresmani şi industriaşi.

Da, rasa umană se îmbunătăţise fără îndoială. Casca nu numai că ajutase la înlăturarea neadaptaţilor, dar şi îmbunătăţise enorm eficienţa educaţiei. Totuşi existase o pierdere; existau prea puţine personalităţi memorabile în această societate. La prima vedere nu se putea gândi decât la patru – Indra, căpitanul Chandler, dr. Khan şi Lady Dragon, de care îşi amintea cu tristeţe.

Preşedintele lăsă discuţia în voia ei, până ce toată lumea spuse ce avea de spus, apoi luă cuvântul.

— Prima întrebare evidentă – cât de serios trebuie să privim noi această ameninţare – nu merită irosit timpul. Chiar dacă este o alarmă falsă, ori o interpretare greşită, este potenţial atât de gravă încât trebuie să presupunem că este reală, până obţinem dovada absolută a contrariului. De acord?

Bine. Şi nu ştim cât timp mai avem. Aşa că trebuie să presupunem că ameninţarea e imediată. Poate că Halman ne va putea da şi alte avertismente, dar atunci ar putea fi prea târziu.

Aşa că singurul lucru asupra căruia trebuie să decidem este: cum ne putem apăra împotriva a ceva atât de puternic precum Monolitul? Uitaţi-vă ce s-a întâmplat cu Jupiter! Şi, se pare, cu Scorpio…

Sunt sigură că forţa brută va fi inutilă, deşi poate că ar trebui să luăm în considerare această opţiune. Dr. Kraussman, cât timp ar dura construirea unei superbombe?

— Presupunând că mai există schemele, astfel încât să nu mai fie necesare alte cercetări – … cam două săptămâni. Bombele termonucleare sunt mai degrabă simple, şi necesită materiale obişnuite – la urma urmelor ele au fost construite în mileniul II! Dar dacă doriţi ceva sofisticat – să zicem o bombă cu antimaterie, sau o microgaură neagră – ei bine, realizarea acesteia ar putea dura câteva luni.

— Mulţumesc; aţi putea începe să studiaţi problema? Dar, cum am mai spus, nu cred că va merge; în mod sigur

că acel ceva care controlează astfel de puteri este capabil şi să se apere de ele. Deci, mai avem şi alte sugestii?

— Putem negocia? întrebă un membru al consiliului, nu prea încrezător.

— Cu ce… sau cum? răspunse Kraussman. După cum am aflat, Monolitul este esenţialmente un simplu mecanism, care face doar ceea ce este programat. Poate că programul are un anumit grad de flexibilitate, dar nu există vreo cale de a verifica asta. Şi în mod sigur nu putem apela la şeful lui – e la cinci sute de ani-lumină distanţă!

Poole asculta fără să intervină; nu găsea nimic de spus, şi o mare parte a discuţiei chiar că-l depăşea. Începu să aibă un pregnant şi insinuant sentiment de deprimare; ar fi fost mai bine, oare – se întrebă el – să nu transmită această informaţie? Şi apoi, dacă era o alarmă falsă, nimănui nu i-ar fi fost mai rău. Şi dacă nu era – ei bine, umanitatea ar fi putut avea liniştea sufletească, înainte de inevitabilul sfârşit care o aştepta.

Încă mai frământă aceste gânduri negre, când auzi nişte cuvinte familiare, care-i atrase atenţia.

Un membru al Comisiei, mic de statură şi tăcut, cu un nume atât de lung şi dificil încât lui Poole îi era imposibil să şi-l amintească vreodată, aruncase subit în mijlocul discuţiei doar două cuvinte.

— Calul Troian!

Urmă unul dintre acele momente unanim descrise ca fiind de „linişte apăsătoare”, apoi un cor de „Cum de nu m-am gândit şi eu la asta!”, „Bineînţeles!”, „Foarte bună idee!”, până ce preşedintele, pentru prima oară aflat în sesiune, trebui să restabilească ordinea.

— Vă mulţumim, profesore Thirugnanasampan-thamoorthy, spuse dr. Oconnor, fără a plasa greşit vreun accent. Vreţi să fiţi mai precis?

— Desigur. Dacă Monolitul este într-adevăr, aşa cum pare să gândească toată lumea, o maşinărie lipsită de conştiinţă – deci are doar capacităţi de autosupraveghere limitate – am putea avea deja armele necesare pentru a o învinge. Încuiate în Seif.

— Şi un sistem de livrare – Halman!

— Chiar aşa.

— O secundă, dr. T. Nu ştim nimic – dar absolut nimic – despre structura Monolitului. Cum putem fi siguri că un exemplar al unei specii primitive ca a noastră ar putea fi eficient împotriva sa?

— Nu putem, dar ţineţi minte asta: oricât de sofisticat ar fi, Monolitul trebuie să se supună aceloraşi legi universale ale logicii pe care le-au formulat Aristotel şi Boone, cu secole în urmă. De aceea s-ar putea – nu, ar trebui! – să fie vulnerabil la lucrurile din Seif. Trebuie să le asamblăm în aşa fel încât cel puţin unul dintre ele să funcţioneze. Este singura noastră şansă – doar dacă nu are altcineva o alternativă mai bună.

— Scuzaţi-mă, spuse Poole, care-şi pierduse răbdarea. Îmi spune şi mie cineva ce şi unde este acest faimos Seif despre care vorbiţi?

36. Camera groazei

Istoria este plină de coşmaruri, unele naturale, altele – opera omului.

Până la sfârşitul secolului XXI, majoritatea celor naturale – variola, ciuma neagră, SIDA, viruşii hidoşi care colcăiau în jungla africană – fuseseră eliminate sau cel puţin aduse sub control de progresul medicinii. În orice caz, nu era prea înţelept să se subestimeze ingeniozitatea Mamei Natură, şi nimeni nu se îndoia că viitorul rezervă alte surprize biologice pentru sănătatea omenirii.

Părea, deci, o precauţie rezonabilă să se păstreze câteva dintre toate aceste orori pentru a fi studiate ştiinţific – păzite îndeaproape, desigur, astfel încât să nu mai existe posibilitatea ca ele să scape şi să provoace din nou haos în rândul oamenilor. Dar cum putea fi cineva sigur că un astfel de pericol nu mai era posibil?

Existaseră proteste – de înţeles – la finele secolului XX, când s-a propus păstrarea ultimelor câtorva tulpini de viruşi

ai variolei la Centrele pentru Controlul Bolilor infecţioase din Statele Unite şi Rusia. Oricât de improbabil ar părea, exista o posibilitate clară de a fi eliberate prin accidente cum ar fi cutremurele, defecţiunile tehnice – sau chiar sabotaje din partea unor grupuri teroriste.

O soluţie care mulţumea pe toată lumea (cu excepţia câtorva extremişti gen „păstraţi ecosistemul selenar!”) era să le expedieze pe Lună şi să le păstreze într-un laborator, la capătul unui tunel săpat cam un kilometru în interiorul muntelui Pico, unul dintre cele mai proeminente vârfuri situate în Mare Imbrium. Şi aici, de-a lungul anilor, s-au adunat unele dintre cele mai fantastice exemple ale ingeniozităţii umane deplasate – dacă nu chiar ale nebuniei.

Erau gaze şi substanţe care, chiar şi în cantităţi microscopice, puteau provoca o moarte lentă sau instantanee. Câteva dintre ele fuseseră create de fanaticii religioşi care, deşi cu minţile tulburate, reuşiseră să acumuleze cunoştinţe ştiinţifice considerabile. Mulţi dintre ei credeau că sfârşitul lumii este aproape (perioadă în care, evident, doar discipolii lor urmau să fie salvaţi). În caz că Dumnezeu era într-atât de uituc încât să nu respecte programul, doreau să se asigure că pot să rectifice nefericita Sa omisiune.

Primele ţinte ale acestor fanatici ai morţii au fost unele locaţii vulnerabile cum ar fi metrouri aglomerate, târguri internaţionale, arene sportive, concerte de muzică pop… zeci de mii de oameni au fost ucişi şi mult mai mulţi răniţi, înainte ca această nebunie să poată fi pusă sub control, la începutul secolului XXI. Cum se întâmplă deseori, tot răul a fost spre bine, pentru că a forţat organizaţiile de securitate să coopereze una cu cealaltă aşa cum n-o mai făcuseră niciodată înainte. Până şi statele care promovau terorismul politic nu au mai putut tolera această „specie” ciudată şi absolut imprevizibilă.

Agenţii chimici şi biologici folosiţi în cadrul acestor atacuri – la fel ca şi în formele precedente ale mijloacelor de luptă – au completat deja letala colecţie din Pico. Antidoturile lor, în cazul în care existau, erau stocate tot

aici. Se spera că nimic din acest material nu va mai îngrijora vreodată umanitatea – dar el era încă disponibil, sub pază strictă, în caz că ar fi fost nevoie într-un caz disperat.

Cea de-a treia categorie de produse stocate în Seiful Pico, deşi puteau fi clasificate ca epidemii, nu răniseră sau uciseseră pe nimeni – nu direct. Ele nici măcar nu existaseră înainte de sfârşitul secolului XX, dar în numai câteva decenii au produs pagube în valoare de multe miliarde de dolari, şi adesea au distrus vieţi la fel de eficient cum ar fi făcut-o orice maladie. Erau boli care atacau cel mai nou şi mai versatil servitor al omenirii – calculatorul.

Preluând nume din dicţionarele medicale – viruşi, prioni, tenii – ele erau programe care deseori mimau cu o acurateţe uluitoare comportamentul rudelor lor organice. Unele erau inofensive – ceva mai mult decât nişte glume, concepute pentru a surprinde şi amuza operatorii de calculatoare prin mesaje şi imagini neaşteptate, afişate pe monitoare. Altele erau mult mai rele – agenţi catastrofici concepuţi deliberat.

În majoritatea cazurilor scopul lor era pe de-a întregul unul mercenar; erau armele pe care criminalii sofisticaţi le foloseau la şantajarea băncilor şi organizaţiilor comerciale care acum depindeau în mare măsură de funcţionarea eficientă a reţelelor lor de computere. Fiind avertizate că băncile de date le vor fi şterse automat la o anumită dată, dacă nu aveau să transfere megadolari într-un cont anonim din străinătate, majoritatea victimelor preferau să nu rişte producerea unui posibil dezastru ireparabil. Plăteau în linişte, în cele mai multe cazuri – pentru a evita discreditarea în public sau chiar în particular – fără să anunţe poliţia.

Această dorinţă firească pentru anonimat înlesnea spargerile electronice ale „haiducilor” reţelelor; chiar şi atunci când erau prinşi, erau trataţi cu blândeţe de sistemele juridice care nu ştiau cum trebuie pedepsite astfel de infracţiuni absolut noi – şi, la urma urmelor, ei nu

răniseră pe nimeni, nu-i aşa? După ce ispăşeau scurte pedepse corecţionale, ei erau în cele mai multe cazuri angajaţi de chiar propriile lor victime, în baza vechiului principiu potrivit căruia cei mai buni paznici sunt hoţii.

Aceşti infractori „informatici” erau mânaţi doar de lăcomie şi cu siguranţă nu doreau să distrugă organizaţiile pe care le atacau; niciun parazit eficient nu-şi ucide gazda. Dar existau şi alţi inamici ai societăţii, mult mai periculoşi…

De obicei aceştia erau nişte neadaptaţi – genul de indivizi care rămân veşnic adolescenţi – care lucrau complet singuri şi, desigur, în deplin secret, ţelul lor era să creeze programe care provocau doar panică şi confuzie, pe care le răspândiseră în întreaga lume, prin intermediul reţelelor radio şi prin cablu, sau prin dischete şi CD-ROM-uri. Apoi se bucurau de haosul rezultat, savurând sentimentul puterii care se năştea triumfător în minţile lor jalnice.

Uneori, aceste genii pervertite erau descoperite şi adoptate de agenţiile naţionale de spionaj, pentru scopurile lor secrete – de obicei pentru a sparge bazele de date ale rivalelor lor. Aceasta era o modalitate de angajare îndeajuns de inofensivă, pentru că organizaţiile în cauză cel puţin aveau un anumit simţ de responsabilitate civică.

Nu acesta era cazul sectelor apocaliptice, care erau încântate de descoperirea unui nou arsenal, care conţinea arme mult mai eficiente şi mai des răspândite decât gazele toxice sau viruşii. Şi mult mai greu de parat, din moment ce puteau fi transmise instantaneu spre milioane de birouri şi locuinţe.

Colapsul Băncii New York-Havana din 2005, lansarea rachetelor nucleare indiene din 2007 (din fericire, cu focoasele dezactivate), blocarea Controlului Traficului Aerian Paneuropean din 2008, paralizarea reţelei telefonice nord-americane din acelaşi an – toate acestea au fost repetiţii de inspiraţie sectară a Apocalipsei. Graţie activităţii strălucite a serviciilor de contrainformaţii şi a cooperării inexistente în mod obişnuit între agenţiile naţionale de

profil, această ameninţare a fost cu încetul adusă sub control.

Cel puţin aşa se credea; de câteva sute de ani nu mai existaseră atacuri serioase împotriva instituţiilor fundamentale ale societăţii. Una din armele principale care au stat la baza acestei victorii a fost Casca – deşi mai erau unii care credeau că a fost o realizare prea scump plătită.

Cu toate că disputele privind libertatea Individului, contra îndatoririlor Statului, erau vechi încă de când Platon şi Aristotel au încercat să le reglementeze, şi ele probabil că aveau să continue până la sfârşitul timpului, în Mileniul Trei se ajunsese la un oarecare consens. Ideea potrivit căreia Comunismul este „cea mai perfectă” formă de guvernământ era general acceptată; din nefericire, fusese demonstrat – cu preţul câtorva sute de milioane de vieţi – că este aplicabilă doar în cazul insectelor sociale, roboţilor de categoria a II-a şi altor categorii similare restrânse. Pentru imperfectele fiinţe umane, soluţia cea mai puţin rea era Democraţia, deseori definită ca „lăcomia individuală, moderată de un guvern eficient, dar nu prea zelos”.

La scurtă vreme după introducerea în uz general a Căştii, câţiva birocraţi foarte inteligenţi – şi extrem de zeloşi – şi-au dat seama că ea are un inestimabil potenţial ca sistem de avertizare prematură. În timpul procesului de setare, când noul purtător era „calibrat” mental, era posibilă detectarea multor forme de psihoză înainte ca ele să devină periculoase. Deseori descoperirea era urmată de un tratament adecvat, dar atunci când niciun leac nu părea posibil subiectul putea fi marcat electronic – sau, în cazuri extreme, izolat de restul societăţii. Desigur, această supraveghere mentală era aplicabilă doar celor apţi să poarte o Cască – dar până la sfârşitul Mileniului Trei aceasta devenise esenţială pentru viaţa de zi cu zi, aşa cum fusese telefonul personal încă de la descoperirea sa. În realitate, oricine nu se integra vastei majorităţi devenea suspect în mod automat, şi era tratat ca un „potenţial anormal”.

Nu mai e nevoie să spunem că atunci când „Controlul mental”, cum îl numeau criticii, a intrat în uz curent, au

existat proteste energice din partea organizaţiilor pentru apărarea drepturilor civile; unul dintre cele mai de succes sloganuri ale lor fusese „Cască cerebrală, sau poliţie mentală?” Încet – chiar cu greutate – s-a acceptat că această formă de supraveghere era o precauţie necesară împotriva unor rele mult mai mari; şi nu a fost o coincidenţă faptul că o dată cu îmbunătăţirea generală a sănătăţii mentale fanatismul religios a intrat rapid în declin.

Când lungul război împotriva infractorilor cibernetici a luat sfârşit, învingătorii s-au trezit în posesia unei colecţii de bunuri stânjenitoare, toate de neînţeles pentru oricare cuceritor din trecut. Erau, evident, virusuri de calculatoare, majoritatea lor deosebit de greu de detectat şi de eliminat. Aici mai existau câteva entităţi – ca să folosim un nume cât mai potrivit – cu mult mai teribile. Erau „maladii” inventate, pentru care nu exista vindecare – în unele cazuri nici măcar posibilitatea de vindecare…

Multe dintre ele fuseseră asociate marilor matematicieni, care s-ar fi oripilat de această alterare a descoperirilor lor. Cum este o caracteristică umană să batjocoreşti un pericol real dându-i un nume absurd, poreclele erau adesea nostime: Spiriduşul Godel, Labirintul Mandelbrot, Catastrofa Combinatorială, Rebusul Conway, Torpedoul Turing, Capcana Lorenz, Bomba Booleană, Cursa Shannon, Cataclismul Cantor…

Dacă ar fi posibilă o generalizare, toate aceste orori matematice operau în baza aceluiaşi principiu. Nu depindeau de eficacitatea asupra a ceva atât de naiv cum ar fi coruperea codului-sursă sau ştergerea memoriei, dimpotrivă. Abordarea folosită de ele era mult mai subtilă; se instalau în maşina-gazdă, pentru a iniţia un program care nu se putea termina înainte de sfârşitul Universului, sau cam aşa ceva – Labirintul Mandelbrot era cel mai ucigător exemplu – implica o serie de paşi literalmente infinită.

Un exemplu simplu în acest sens ar fi calcularea lui pi, sau a oricărui număr iraţional. În orice caz, chiar şi cel mai stupid computer electrooptic nu ar fi căzut într-o astfel de

capcană simplă; trecuse de mult ziua în care „retardaţii mecanici” s-ar fi desfăcut în bucăţi în timp ce încercau să facă o împărţire la zero…

Provocarea acestor programe malefice era să-şi convingă ţintele că problema pusă de ele are o rezolvare precisă, care poate fi realizată într-o perioadă de timp finită. În bătălia inteligenţelor dintre om (rareori femei, în pofida unor personaje celebre ca Lady Ada Lovelace, Grace Hopper şi Dr. Susan Calvin) şi maşină, maşina pierdea aproape invariabil.

Ar fi fost posibil – deşi în unele cazuri era dificil şi chiar periculos – ca obscenităţile capturate să fie distruse prin comenzile ŞTERGE/SUPRASCRIE, dar asta ar fi însemnat o investiţie enormă de timp şi ingeniozitate, care oricât de greşit direcţionată ar fi fost, era păcat să fie irosită. Şi, mai important, poate că ar fi trebuit păstrate pentru studiu, într-o locaţie sigură, ca măsură de precauţie pentru vremea în care un anumit geniu malefic le-ar fi putut reinventa şi elibera.

Soluţia era evidentă. Demonii digitali trebuie izolaţi alături de semenii lor chimici şi biologici, dacă se putea pentru totdeauna, în Seiful Pico.

37. Operaţiunea Damocles

Poole nu prea avusese legături cu echipa care asambla arma despre care toată lumea spera că nu va trebui niciodată folosită. Operaţiunea – în mod diabolic, dar potrivit numită DAMOCLES – era într-atât de înalt specializată încât el nu putea contribui direct cu nimic, şi văzuse destui membri ai echipei încât să realizeze că unii dintre ei aproape că puteau aparţine unei rase extraterestre. Într-adevăr, unul dintre principalii specialişti era pacientul unui azil de nebuni – Poole fusese surprins că astfel de instituţii mai existau încă – iar preşedintele Oconnor spunea din când în când că măcar doi dintre ceilalţi ar trebui să i se alăture.

— Ai auzit vreodată de Proiectul Enigma? îl întrebă ea pe Poole, după o şedinţă extrem de frustrantă.

Când el negă din cap, ea continuă:

— Sunt surprinsă – a existat cu numai câteva decenii înainte de a te naşte tu; l-am descoperit când căutam materiale de documentare pentru DAMOCLES. Situaţii foarte similare – într-unul din războaiele voastre, un grup de matematicieni sclipitori s-a reunit în secret pentru a sparge un cod al inamicului… accidental, ei au construit unul dintre primele computere adevărate, pentru a rezolva problema.

Şi iată o poveste simpatică – sper că este adevărată – care îmi aminteşte de propria noastră echipă. Într-o zi, premierul a făcut o vizită de inspecţie, la capătul căreia i-a spus şefului Proiectului Enigma:

— Când ţi-am zis să răstorni toate pietrele dacă e nevoie de asta pentru a găsi oamenii potriviţi, nu m-am aşteptat să-mi iei expresia la propriu.

Probabil că toate pietrele au fost întoarse pentru Proiectul DAMOCLES. Oricum, din moment ce niciunul dintre ei nu ştie dacă are un termen limită de zile, săptămâni sau ani, la început ne-a fost greu să înstăpânim ideea de urgenţă. Nevoia păstrării secretului ne-a creat şi ea probleme; pentru că nu avea rost să semănăm panică în întregul Sistem Solar, despre proiect nu ştiu mai mult de cincizeci de persoane. Dar toţi sunt oameni importanţi – care pot stăpâni toate forţele necesare, şi care pot autoriza de unii singuri deschiderea Seifului Pico, pentru prima oară în ultimii cinci sute de ani.

Când Halman a raportat că Monolitul primeşte semnale cu o frecvenţă crescândă, părea puţin îndoielnic că se va întâmpla ceva. Poole nu a fost singurul care nu a putut dormi în acele zile, chiar şi cu ajutorul programelor împotriva insomniei, ale Căştii; înainte de a se putea culca, în cele din urmă, se întreba mereu dacă se va mai trezi vreodată. Dar, în sfârşit, toate componentele armei au fost asamblate – o armă invizibilă, imaterială – şi aproape imposibil de imaginat pentru toţi războinicii care trăiseră vreodată.

Nimic nu putea părea mai inofensiv şi mai inocent decât tableta de memorie standard de un terabit, folosită la milioane de Căşti în fiecare zi. Dar faptul că era închisă într-un bloc masiv de cristal, zăgăzuit cu un grilaj de benzi metalice, arăta că este ceva cu totul neobişnuit.

Poole o privi cu rezervă; se întreba dacă pilotul căruia i se încredinţase teribila sarcină de a transporta focoasa bombei de la Hiroshima la baza aeriană din Pacific, de unde fusese lansată în cursul aceleiaşi zile, se simţise la fel. Chiar, dacă toate temerile lor erau justificate, responsabilitatea sa putea fi chiar mai mare.

Şi nu putea fi sigur că măcar prima parte a misiunii sale va reuşi. Pentru că niciun circuit de comunicare nu putea fi absolut protejat, Halman nu fusese înştiinţat încă despre Proiectul DAMOCLES; Poole urma să facă asta, la întoarcerea pe Ganymede.

Apoi putea doar să spere că Halman va fi dispus să joace rolul calului troian – şi, poate, chiar să fie distrus în această acţiune.

38. Lovitura preventivă

Era straniu să se afle iar în Hotelul Grannymede, după toţi aceşti ani – cel mai bizar fiind faptul că locul părea complet neschimbat, în pofida a tot ceea ce se întâmplase. Poole continua să fie întâmpinat de imaginea familiară a lui Bowman când păşi în apartamentul care-i purta numele: şi, după cum bănuise, Bowman/Halman îl aştepta, părând ceva mai puţin material decât antica sa hologramă.

Înainte chiar să se salute, se întâmplă ceva de care Poole ar fi fost încântat – în oricare alt moment decât acesta. Videofonul camerei emise trilul său de urgenţă – de asemenea neschimbat de la ultima vizită – şi pe ecran apăru chipul unui vechi prieten.

— Frank! strigă Theodore Khan, de ce nu mi-ai spus că vii! Când ne putem întâlni? De ce n-ai imagine, e cineva cu

tine? Şi cine erau ăia cu feţe atât de oficiale care au coborât o dată cu tine?

— Te rog, Ted! Da, îmi pare rău, dar crede-mă, am motive bine întemeiate – îţi voi explica mai târziu. Şi da, am pe cineva aici – te sun eu, cât voi putea de repede. La revedere!

După ce dădu, cu întârziere, comanda „Nu deranjaţi”, Poole spuse împăciuitor:

— Îmi pare rău de asta – ştii şi tu cum era, desigur.

— Da – dr. Khan. A încercat de multe ori să ia legătura cu mine.

— Dar nu i-ai răspuns niciodată. Pot să te întreb de ce? Cu toate că existau multe alte probleme mai importante, Poole nu se putu abţine să nu pună această întrebare.

— Legătura noastră era singura cale de comunicare pe care doream să o păstrez. Şi am fost plecat deseori. Uneori pentru ani de zile.

Era surprinzător, deşi nu ar fi trebuit să fie. Poole ştia bine că Halman fusese semnalat în mai multe locuri, de mai multe ori. Totuşi, pentru „ani de zile”? Putea să fi vizitat câteva sisteme solare – poate că aşa aflase de Nova Scorpio, aflată la circa 40 de ani-lumină distanţă… Dar în niciun caz nu s-ar fi putut duce până la Nod; dus-întors ar fi fost o călătorie de 900 de ani.

— Ce noroc am să te găsesc aici, când am nevoie de tine!

Era foarte neobişnuit ca Halman să ezite înainte de a răspunde. Trecură mai mult decât cele trei secunde uzuale, înainte de a rosti încet:

— Eşti sigur că a fost vorba de noroc?

— Ce vrei să spui?

— Nu vreau să vorbesc despre asta, dar de două ori am întâlnit în treacăt puteri – entităţi… – mult superioare Monoliţilor, şi probabil chiar constructorilor acestora. Amândoi suntem mai puţin liberi decât ne-am putea imagina.

Acesta era, într-adevăr, un gând înfiorător; Poole făcu un mare efort pentru a-l înlătura şi a se concentra pe problemele imediate.

— Să sperăm că avem măcar atâta libertate cât ne este necesară. Poate că-i o întrebare prostească – Monolitul ştie că ne întâlnim? Ar putea fi… suspicios?

— Nu este capabil de un astfel de sentiment. Are numeroase sisteme de protecţie contra erorilor, dintre care înţeleg şi eu câteva. Dar asta-i tot.

— Ne-ar putea asculta acum?

— Nu cred.

Aş vrea să pot fi sigur că este un astfel de geniu cretin şi naiv, gândi Poole, în timp ce-şi desfăcea servieta pentru a scoate cutia sigilată ce conţinea tableta. La această gravitaţie scăzută, greutatea sa era aproape neglijabilă; era imposibil să crezi că de ea depindea destinul omenirii.

— N-a existat nicio cale de a stabili o legătură protejată cu tine, aşa că n-am putut intra în detalii. Această tabletă conţine programe care sperăm că vor împiedica Monolitul să execute orice ordin care ar ameninţa umanitatea. Sunt aici douăzeci dintre cei mai devastatori viruşi concepuţi vreodată, majoritatea lor neavând antidot; în unele cazuri se crede că nici nu este posibil să se găsească vreunul. Fiecare dintre ei este copiat în cinci exemplare. Am vrea ca tu să-i integrezi în sistem dacă – şi când – crezi tu că este necesar. Dave – Hal – nimănui nu i-a fost încredinţată vreodată o asemenea responsabilitate. Dar nu avem de ales.

Încă o dată, răspunsul păru să vină la mai mult decât cele trei secunde în care semnalul electronic parcurgea distanţa dus-întors spre şi dinspre Europa.

— Dacă facem asta, toate funcţiunile Monolitului ar putea înceta. Nu ştim ce se va întâmpla atunci cu noi.

— Ne-am gândit şi la asta, bineînţeles. Dar acum cu siguranţă că aveţi multe facilităţi la dispoziţie – unele dintre ele fiind probabil mai presus de înţelegerea noastră. Mai trimit de asemenea o tabletă de memorie de un petabit. Zece la puterea 15 biţi e mai mult decât suficient pentru a

stoca toate amintirile şi experienţele mai multor vieţi. Asta îţi va da o şansă de scăpare; presupun că aveţi şi altele.

— Corect. Vom hotărî la timpul potrivit pe care dintre ele s-o folosim.

Poole se relaxă – pe cât era posibil în această situaţie. Halman dorea să coopereze; era suficient de legat de originile sale.

— Acum trebuie să-ţi dau această tabletă – chiar obiectul. Conţinutul ei este prea periculos ca să-l trimit prin vreun canal radio sau optic. Ştiu că ai control de la distanţe mari asupra materiei; n-ai detonat o dată o bombă orbitală? Poţi s-o transporţi pe Europa? Altă soluţie ar fi să ţi-o trimit prin curier automat, în oricare loc vrei tu.

— Aşa ar fi cel mai bine. O voi lua din Tsienville. Iată coordonatele…

Poole stătea încă scufundat în scaun, când în Apartamentul Bowman intră şeful delegaţiei care-l însoţise de pe Pământ. Dacă acest colonel Jones era într-adevăr colonel, sau dacă măcar îl chema cu adevărat Jones, erau nişte mistere minore, pe care Poole nu era chiar interesat să le rezolve; îi era suficient să ştie că era un foarte bun organizator şi coordona desfăşurarea Operaţiunii DAMOCLES cu o eficienţă tăcută.

— Ei bine, Frank, este pe drum. Va asoliza acolo într-o oră şi zece minute. Presupun că Halman o va prelua, dar nu înţeleg cum poate mânui propriu-zis – m-am exprimat bine? – aceste tablete.

— M-am întrebat şi eu, până când cineva din Comitetul Europa mi-a explicat. Există o binecunoscută – nu şi pentru mine! – teoremă potrivit căreia orice computer poate emula oricare alt computer. Deci sunt sigur că Halman ştie exact ce face. Altminteri n-ar fi fost de acord niciodată.

— Sper că ai dreptate, spuse colonelul. Dacă nu, ei bine, nu ştiu ce alternativă ne mai rămâne.

Se aşternu o linişte tensionată, până ce Poole încercă s-o destrame.

— Apropo, ai auzit zvonurile locale privind vizita noastră?

— Care anume dintre ele?

— Că suntem o comisie specială, trimisă aici să investigheze infracţionalitatea şi corupţia din acest oraş mărginaş. Primarul şi şeriful ar fi trebuit să fugă speriaţi.

— Îi invidiez, murmură colonelul Jones. Uneori e o uşurare să ai un motiv de îngrijorare banal.

39. Deicid

La fel ca toţi ceilalţi locuitori din Anubis City (populaţie 56. 521 persoane), dr. Theodore Khan se trezi curând după miezul nopţii local, la sunetul Alarmei Generale. Prima sa reacţie fu:

— Nu un alt cutremur de gheaţă, pentru numele lui Deus!

Se grăbi spre fereastră, strigând „Deschide!” atât de tare încât camera nu înţelese, şi trebui să repete ordinul pe un ton normal. Lumina lui Lucifer ar fi trebuit să năvălească înăuntru, zugrăvind acele modele pe podea care-i fascinau pe vizitatorii de pe Pământ, pentru că nu se mişcau nici măcar un milimetru, indiferent cât de mult ar fi aşteptat s-o facă.

Neschimbata rază de lumină nu se mai afla acolo. Khan se holba nevenindu-i să creadă prin uriaşa, transparenta cupolă de deasupra oraşului, la un cer pe care Ganymede nu-l mai văzuse de o mie de ani. Strălucirea stelelor era din nou vizibilă; Lucifer dispăruse.

Şi apoi, pe măsură ce explora constelaţiile uitate, Khan observă ceva încă şi mai înfricoşător. În locul în care trebuia să fi fost Lucifer se afla un disc subţire de un negru absolut, care eclipsa nefamiliarele stele.

Există o singură explicaţie posibilă, îşi spuse Khan, fără emoţie. Lucifer a fost înghiţit de o gaură neagră. Şi s-ar putea ca noi să fim următorii.

De pe balconul Hotelului Grannymede, Poole privea acelaşi spectacol, însă era mult mai emoţionat. Chiar

înainte de Alarma Generală, comunicatorul său îl trezise cu un mesaj de la Halman.

- Începe. Am infectat Monolitul. Dar unul – poate mai mulţi – dintre viruşi a pătruns în sistemele noastre. Nu ştim dacă vom putea să folosim tableta de memorie pe care ne-ai dat-o. Dacă reuşim, ne vom întâlni la Tsienville.

Apoi veniră acele cuvinte surprinzătoare şi ciudat de mişcătoare, al căror conţinut emoţional exact avea să fie dezbătut timp de generaţii:

— Dacă nu suntem în stare să facem transferul, amintiţi-vă de noi.

Din camera de alături, Poole auzi vocea primarului, făcând tot ce-i stătea în putinţă pentru a-i linişti pe de-acum somnoroşii cetăţeni ai Anubis City. Deşi începuse cu acea teribilă formulă oficială – „Nu există motive de panică” – primarul găsise, într-adevăr, ceva cuvinte liniştitoare.

— Nu ştim ce se întâmplă, dar Lucifer străluceşte încă normal! Repet, Lucifer încă străluceşte! Abia am primit veşti de la nava interorbitală *Alcyone*, care a plecat către Callisto în urmă cu o jumătate de oră. Aici este imaginea trimisă de ei…

Poole părăsi balconul şi se grăbi în cameră exact la timp pentru a vedea pe ecranul video liniştitoarea strălucire a lui Lucifer.

— Ce s-a întâmplat e că un lucru încă necunoscut a provocat o eclipsă temporară; vom lua o imagine apropiată pe care s-o studiem… Observatorul Callisto, răspunde, te rog…

Cum de ştie că-i „temporară”? se întrebă Poole, în timp ce aştepta apariţia următoarei imagini.

Lucifer dispăru, fiind înlocuit de un câmp de stele. În acelaşi timp, imaginea primarului se estompă şi o altă voce începu să se audă.

— … telescop de doi metri, dar aproape orice alt instrument este bun. Este un disc dintr-un material perfect negru, cu un diametru de peste zece mii de kilometri, atât de subţire încât pare să nu aibă o grosime vizibilă. Şi este

plasat la fix – intenţionat, evident – pentru a bloca toată lumina care o primea Ganymede.

Vom apropia imaginea, pentru a vedea dacă ne arată ceva detalii, deşi mă cam îndoiesc.

Din punctul din care era văzut de pe Callisto, discul obturant părea un oval, de două ori mai lung decât lăţimea. Se întindea până ce astupa ecranul complet; apoi fu imposibil de spus dacă imaginea se mai mărea, pentru că nu se mai putea observa niciun fel de structură.

— Exact cum bănuiam – nu-i nimic de văzut. Să privim marginea obiectului…

Din nou, nu mai avu loc nicio mişcare, până ce apăru subit un câmp de stele, clar definit de marginea curbă a uriaşului disc. Era ca şi cum ar fi privit peste orizontul unei planete perfect netede şi lipsite de atmosferă.

Nu, nu era perfect netedă…

— Asta-i interesant, comentă astronomul, care până acum păruse remarcabil de sigur pe sine, ca şi cum ar fi văzut zilnic astfel de obiecte. Marginea pare ciobită, dar într-un mod foarte regulat – ca lama unui fierăstrău.

— Un fierăstrău circular, mormăi Poole, peste vocea acestuia. Oare ne va tăia în bucăţele? Nu fi ridicol…

— Asta este cea mai apropiată vedere posibilă, înainte ca difracţia să altereze calitatea imaginii – o vom procesa mai târziu pentru a obţine mai multe detalii.

Imaginea era acum atât de mărită încât dispăruse orice urmă din circularitatea discului. De-a lungul ecranului video se vedea o bandă neagră, zimţată pe margini cu mici triunghiuri atât de identice încât Poole găsi greu de evitat analogia cu lama unui fierăstrău. Totuşi, altceva nedefinit îi sâcâia subconştientul.

Ca toată lumea de pe Ganymede, privea infinit mai îndepărtatele stele apărând şi dispărând dinapoia acelor văi geometric perfecte. Foarte probabil, mulţi alţii ajunseseră la aceeaşi concluzie, chiar şi înaintea sa.

Dacă încerci să faci un disc din blocuri rectangulare – fie că proporţia acestora este 1:4:9, sau oricare alta – el nu va avea, cu siguranţă, o margine perfectă. Bineînţeles, l-ai

putea face cât de apropiat de forma circulară ar fi cu putinţă, folosind blocuri din ce în ce mai mici.

Totuşi, de ce să te complici atât, dacă tot ce vrei este să construieşti un ecran suficient de mare cât să eclipseze un soare?

Primarul avea dreptate; eclipsa era într-adevăr temporară. Dar sfârşitul ei fu exact opusul unei eclipse solare.

Iniţial, lumina pătrunse fix prin centrul discului, nu pe lângă marginea obiectului. Linii neregulate radiau prin uluitoarea gaură ca de ac – iar acum, la magnificare maximă, structura discului apărea în adevărata ei înfăţişare. Era compusă din milioane de dreptunghiuri identice, probabil de aceeaşi mărime ca Marele Zid de pe Europa. Şi acum se depărtau unul de celălalt; era ca şi cum s-ar fi descompus un puzzle uriaş.

Lumina perpetuă a zilei, întreruptă pentru scurtă vreme, se întorcea încet pe Ganymede, pe măsură ce discul se fragmenta, iar razele lui Lucifer treceau prin interstiţiile în deschidere. Acum chiar şi componentele se evaporau, ca şi când ar fi avut nevoie de apropierea celorlalte pentru a-şi menţine substanţa.

Cu toate că privitorilor nerăbdători din Anubis City li se părea că trecuseră ore, întregul eveniment a durat mai puţin de 15 minute. Până nu s-a încheiat cu totul, nimeni nu dăduse atenţie Europei.

Marele Zid dispăruse; şi durase cam o oră până veniră ştiri de pe Pământ, Marte şi Lună, cum că însuşi Soarele păruse să pâlpâie timp de câteva secunde, înainte ca totul să revină la normal.

Fusese un set de eclipse selective, evident îndreptate către omenire. Nicăieri altundeva în Sistemul Solar nu se observase nimic.

În emoţia generală, trecu ceva mai mult înainte ca lumea să observe că dispăruseră şi TMA-0, şi TMA-1, lăsând doar urmele lor vechi de patru milioane de ani pe Tycho şi în Africa.

Era întâia dată când europii puteau să-i întâlnească pe oameni, dar nu păreau nici speriaţi, nici surprinşi de creaturile uriaşe care se mişcau printre ei cu o viteză ameţitoare. Desigur, nu era deloc uşor să interpretezi starea emoţională a ceva care arăta ca un tufiş mic, lipsit de frunze, aparent fără organe de simţ sau mijloace de comunicare. Dar dacă ar fi fost înspăimântaţi de sosirea navei *Alcyone*, cu siguranţă că ar fi rămas ascunşi în igluurile lor.

Când Frank Poole, uşor stânjenit de costumul de protecţie şi de folia de cupru strălucitor pe care o căra, păşi în suburbiile Tsienville-ului, se întrebă ce credeau europii despre evenimentele recente. Pentru ei nu existase eclipsa lui Lucifer, dar dispariţia Marelui Zid cu siguranţă trebuie să-i fi şocat. Fusese acolo din vremuri imemoriale, ca scut şi neîndoielnic mai mult decât atât; apoi, brusc, dispăruse ca şi cum n-ar fi existat niciodată…

Tableta de un petabit îl aştepta, în mijlocul unui grup de europi strânşi în jurul ei, manifestând primul semn de curiozitate pe care Poole îl observase vreodată. Se întrebă dacă Halman le spusese cumva să păzească acest cadou din spaţiu, până va veni el să-l culeagă.

Şi să-l ducă înapoi, pentru că acum conţinea nu numai un prieten adormit, ci şi terori pe care doar generaţii viitoare ar putea să le exorcizeze în singurul loc în care să fie păstrate în siguranţă.

40. Miezul nopţii: Pico

Ar fi fost greu, gândi Poole să-ţi imaginezi o scenă mai paşnică – în special după ultimele săptămâni atât de traumatizante. Lumina blândă a Pământului aproape plin scoteam în evidenţă aproape toate detaliile subtile ale uscatei Mări a Ploilor – nu le ştergea aşa cum ar fi făcut-o furia incandescentă a soarelui.

Micul convoi de vehicule selenare era aranjat în semicerc, la câteva sute de metri de deschiderea de la

poalele Muntelui Pico, care era intrarea în Seif. Din locul în care stătea, Poole putea să vadă că muntele nu merita numele pe care astronomii din vechime, induşi în eroare de umbra sa alungită, i-l dăduseră. Semăna mai degrabă cu un deal rotunjit decât cu un vârf ascuţit, iar unul dintre hobby-urile locale era mersul cu bicicleta pe el. Până acum niciunul dintre sportivii sau sportivele care se avântau pe-acolo nu şi-ar fi putut da seama ce secret zace sub roţile lor; spera că această descoperire sinistră nu-i va descuraja să practice în continuare sănătosul lor sport.

În urmă cu o oră, cuprins de un sentiment amestecat de triumf şi tristeţe, predase tableta pe care o adusese – fără a o scăpa o clipă din vedere – de pe Ganymede direct pe Lună.

— La revedere, vechii mei prieteni! murmură el. V-aţi descurcat bine. Poate una dintre generaţiile viitoare o să vă readucă la viaţă. Dar dacă stau să mă gândesc, aş prefera să nu o facă.

Îşi putea imagina mult prea clar motivul disperat pentru care ştiinţa lui Halman ar putea fi din nou necesară. Până acum, cu siguranţă, un anumit mesaj se afla pe drum către acel necunoscut centru de control, purtând ştirea că servitorul său de pe Europa încetase să mai existe. Cu suficient de mult noroc, ar fi trebuit să dureze vreo nouă sute cincizeci de ani, înainte de a se putea aştepta vreun un răspuns.

Poole îl blestemase deseori pe Einstein în trecut; acum îl binecuvânta. Chiar şi puterile din spatele Monoliţilor, acum părea sigur, nu-şi puteau întinde influenţa mai rapid decât viteza luminii. Astfel încât rasa umană ar trebui să aibă aproape un mileniu înainte, pentru a se pregăti de întâlnirea următoare – în caz că ar mai fi vreuna. Probabil că până atunci avea să fie mai bine pregătită.

Din tunel ieşea ceva – robotul semi-umanoid care cărase tableta în Seif. Era aproape comic să vezi o maşinărie învelită într-un soi de costum de protecţie contra unor viruşi mortali – şi asta aici, pe Luna lipsită de atmosferă! Dar nimeni nu era dornic să îşi asume vreun

risc, oricât de improbabil ar fi părut aceasta. La urma urmelor robotul, se mişcase printre acele coşmaruri atent separate, şi deşi potrivit camerelor video totul părea în ordine, exista întotdeauna posibilitatea, ca unii dintre germeni, să fi scăpat, sau ca sigiliul vreunui recipient să fi cedat. Luna era un mediu foarte stabil, dar pe parcursul secolelor suferise multe seisme şi impacturi meteoritice.

Robotul se opri la cincizeci de metri în afara tunelului. Încet, masivul dop care îl sigila fu împins înapoi la locul său şi începu să se rotească în ghindurile sale, ca un şurub gigantic înfiletat în munte.

— Toţi cei care nu poartă ochelari de protecţie sunt rugaţi să închidă ochii sau să-şi întoarcă privirea de la robot, spuse o voce imperativă din radioul vehiculului selenar.

Poole se răsuci în scaun, la timp pentru a vedea o explozie de lumină pe capota vehiculului.

Când se întoarse înapoi să se uite la Pico, tot ceea ce mai rămăsese din robot era un morman de resturi strălucitoare; chiar şi pentru cineva care îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii înconjurat de vid, părea nefiresc că din acel morman nu se ridicau fuioare de fum, împrăştiindu-se uşor.

— Sterilizare completă, spuse vocea de la controlul misiunii. Vă mulţumesc tuturor. Acum ne reîntoarcem în oraşul Platon.

Ce ironie a sorţii că rasa umană fusese salvată de desfăşurarea îndemânatică a propriilor sale nebunii! Ce morală, se întrebă Poole, ar putea cineva să-şi însuşească din asta?

Privi înapoi către frumosul Pământ albastru ce se învârtea dedesubtul pestriţei sale pături de nori cu care se apăra de frigul spaţiului. În urmă cu câteva săptămâni, aici sus, spera să-şi poată legăna în braţe primul său nepot.

Indiferent ce principalităţi şi puteri zeieşti bântuiau dincolo de stele, îşi reaminti Poole, pentru oamenii de rând erau importante doar două lucruri: Dragostea şi Moartea.

Corpul său nu îmbătrânise deocamdată cu o sută de ani; avea încă timp destul pentru amândouă.

EPILOG

„Micul lor univers este foarte tânăr, iar zeul lui este încă un copil. Dar este prea devreme pentru a-i judeca; când Ne vom întoarce, în Ultimele Zile, vom vedea ce trebuie salvat."

SURSE ŞI MULŢUMIRI

SURSE

CAPITOLUL 1: COWBOYUL COMETELOR

Pentru descrierea „terenului de vânătoare” al Căpitanului Chandler, descoperită în 1992, vezi „Centura Kuiper”, de Jane X. Luu şi David C. Jwitt („Scientific American”, mai 1996).

CAPITOLUL 4 : CAMERĂ CU VEDERE

Conceptul de „Inel în jurul lumii” pe orbita geostaţionară (GEO), legat de Pământ prin turnuri amplasate la Ecuator, poate părea o pură fantezie, dar de fapt are o bază ştiinţifică solidă. Este o extensie a „liftului spaţial” inventat de inginerul rus Iuri Arţutanov din Sankt Petersburg, pe care am avut plăcerea să îl întâlnesc în 1982, când oraşul său se numea altfel.

Iuri a subliniat că este teoretic posibil să întinzi un cablu între Pământ şi un satelit care pluteşte în acelaşi loc deasupra Ecuatorului - ceea ce face atunci când este plasat pe GEO, care găzduieşte majoritatea sateliţilor de comunicaţii de astăzi. Plecând de aici poate fi construit un lift spaţial (sau, după descrierea pitorească a lui Iuri un „funicular cosmic”), care poate transporta diverse încărcături pe GEO, fiind acţionat doar de energia electrică. Propulsia rachetelor va fi necesară doar pentru restul călătoriei.

În afară de evitarea pericolului, a zgomotului şi a daunelor asupra mediului provocate de rachete, liftul spaţial ar face posibile reduceri uimitoare ale costurilor tuturor misiunilor spaţiale. Electricitatea este ieftină, este nevoie doar de aproximativ o sută de dolari pentru a transporta o persoană pe orbită. Iar călătoria dus-întors ar costa circa zece dolari, fiindcă mare parte a energiei poate fi recuperată la întoarcere! (Desigur, serviciile oferite în

afara călătoriei vor creşte preţul biletului, dar v-ar veni să credeţi că un drum până pe GEO şi înapoi costă doar o mie de dolari?)

Teoria este impecabilă, însă există oare vreun material cu suficientă rezistenţă la tensiune pentru a atârna în jos către Ecuator de la altitudinea de 36.000 de kilometri, cu suficientă marjă de siguranţă pentru a ridica încărcături utile? Când Iuri şi-a scris studiul, o singură substanţă satisfăcea aceste cerinţe mai degrabă stringente: carbonul cristalin, altfel spus diamantul. Din nefericire, uriaşele cantităţi necesare nu sunt încă disponibile pe piaţa liberă, deşi în *2061: A treia Odisee Spaţială* am dat motive să se creadă că el ar putea exista în miezul planetei Jupiter. În *Fântânile Paradisului* am sugerat o sursă mai accesibilă - fabrici orbitale în care diamantele pot fi obţinute în condiţii de imponderabilitate.

Primul „mic pas” către liftul spaţial a fost încercat în august 1992, pe naveta spaţială *Atlantis,* când unul dintre experimentele făcute atunci implica eliberarea - şi retragerea - unei încărcături plasate la capătul unui cablu lung de 22 de kilometri. Din păcate, mecanismul de derulare s-a defectat după ce cablul se desfăşurase numai câteva sute de metri.

Am fost foarte flatat când echipajul de pe *Atlantis* a menţionat *Fântânile Paradisului* în timpul conferinţei de presă, dată de pe orbită, iar specialistul misiunii, Jeoffrey Hoffman, mi-a trimis un exemplar cu autografe la întoarcerea lor pe Pământ.

Un al doilea experiment similar, desfăşurat în 1996, a fost doar pe jumătate încununat de succes: încărcătura a fost coborâtă la distanţa maximă, dar la retragere cablul s-a blocat, din cauza unei descărcări electrice provocate de un trăsnet. (Acesta ar putea să fi fost un accident norocos; nu pot să mă abţin să nu mă gândesc la faptul că mai mulţi contemporani de-ai lui Benjamin Franklin au fost ucişi în timp ce încercau să repete faimosul şi riscantul său experiment, ridicând zmeie în timpul unei furtuni.)

În afară de pericolele posibile, coborârea unor

încărcături din navetă pare să fie mai degrabă ca pescuitul cu muşte: nu este atât de uşor pe cât pare. Dar în cele din urmă „saltul gigantic” final, va fi făcut până jos la Ecuator.

Între timp, descoperirea unei a treia forme de carbon, „buckminsterfullerena” (C60), a făcut conceptul de ascensor spaţial mult mai plauzibil. În 1990, un grup de chimişti de la Universitatea Rice, din Houston, a produs o formă tubulară de C60 mult mai rezistentă la tensiune decât diamantul. Şeful grupului, dr. Smalley, a mers până acolo încât să afirme că este cel mai puternic material care poate exista — şi a adăugat că acesta face posibilă construirea liftului spaţial. (Ştire de presă: sunt încântat să aflu că dr. Smalley a obţinut în 1996 Premiul Nobel pentru chimie, *ex aequo*, pentru întreaga sa activitate.)

Şi acum, o coincidenţă cu adevărat uluitoare - una atât de ciudată că mă face să mă întreb Cine Este Responsabil?

Buckminster Fuller a murit în 1983, aşa că nu a trăit să vadă descoperirea „mingilor bucky” şi a „tuburilor bucky” care i-au adus o faimă postumă atât de mare. În timpul uneia dintre ultimele sale călătorii prin lume am avut plăcerea de a-i conduce într-un ultim zbor pe el şi pe soţia lui, Anne, survolând Sri Lanka, unde le-am arătat locurile descrise în *Fântânile Paradisului*. La scurt timp după aceea am făcut o înregistrare a romanului pe un disc LP (mai ştiţi ce sunt acelea?), iar Bucky a fost destul de amabil să scrie prezentarea. Frazele sale se încheiau cu o revelaţie surprinzătoare, care se prea poate să fi inspirat propriile mele idei despre Oraşul Stelelor:

> „În 1951 am proiectat un pod inelar neancorat, care să fie instalat la mare distanţă în jurul Ecuatorului. În interiorul acestui pod «halou», Pământul ar fi continuat să se învârtă ca de obicei, în timp ce puntea circulară ar fi evoluat cu propria viteză. Am întrevăzut traficul pământean urcând vertical până la pod, mergând pe el şi apoi coborând într-o locaţie oarecare”.

Nu am nici o îndoială că, dacă rasa umană hotărăşte să facă o astfel de investiţie (una minoră, potrivit unor

estimări ale creşterii economice), Oraşul Stelelor poate fi construit. Afară de faptul că ar oferi noi stiluri de viaţă şi că ar oferi vizitatorilor din lumi cu gravitaţie mai scăzută, precum Marte sau Lună, un acces mai uşor pe Planeta Mamă, ar elimina toate rachetele de la suprafaţa pământului şi le-ar arunca în adâncurile spaţiului, unde le şi este locul. (Deşi sper că se vor mai face reconstituiri aniversare ocazionale la Cape Kennedy, pentru a recrea emoţia trăită în zilele de pionierat.)

Aproape sigur cea mai mare parte a oraşului va fi doar spaţiu gol, foarte puţin din el urmând a fi locuit sau folosit pentru scopuri ştiinţifice ori tehnologice. La urma urmelor, fiecare dintre turnuri ar fi echivalentul unui zgârie-nori de zece milioane de etaje, iar circumferinţa inelului din jurul orbitei geostaţionare ar fi mai mare decât jumătatea distanţei de la Pământ la Lună. Într-un asemenea volum de spaţiu, dacă ar fi acoperit, poate fi găzduită întreaga populaţie a globului, multiplicată de câteva ori. (Asta ar pune câteva probleme de logistică interesante, pe care sunt mulţumit să le las ca „exerciţiu pentru acasă”.)

Pentru o excelentă expunere a conceptului „vrejului de fasole” (precum şi multe alte idei mai îndrăzneţe, cum ar fi antigravitaţia şi viteza superluminică), vezi lucrarea „Inseparabil de magie”, scrisă de Robert L. Forward (Editura Baer, 1995).

CAPITOLUL 5: EDUCAŢIE

Am fost uimit să citesc în ziarele locale, din 19 iulie 1996, că dr. Chris Winter, şeful echipei de cercetare a departamentului Viaţă Artificială din cadrul British Telecom, crede că informaţiile şi dispozitivele de stocare a acestora, pe care le-am descris în acest capitol, ar putea fi dezvoltate în maximum treizeci de ani. (În romanul meu din 1956, *Oraşul şi stelele*, am plasat acest moment cu un miliard de ani în viitor... evident o gravă eroare de imaginaţie.) Dr. Winter afirmă că ele ne vor permite să „recreăm o persoană din punct de vedere fizic, emoţional şi spiritual”, şi estimează că memoria necesară pentru un astfel de

proces ar fi de aproximativ zece terabiţi (10^{13}biţi), următorii ca mărime înaintea petabiţilor (10^{15}), zic eu. Şi aş vrea să mă fi gândit eu primul la numele dat de dr. Winter şi echipa sa, acestui echipament, care cu siguranţă va provoca dezbateri aprinse în rândul cercurilor ecleziaste: „Captatorul de suflete”.

Pentru aplicarea sa la călătoria interstelară vezi nota de la Capitolul 9.

Credeam că eu am inventat transferul de informaţie „de la palmă la palmă”, descris în Capitolul 3, aşa că am fost şocat să descopăr că Nicolas Negroponte şi al său Laborator Media de la MIT lucrează la această idee de ani de zile...

CAPITOLUL 7: INFORMARE

Dacă incredibila energie a Câmpului Punct Zero (uneori descrisă ca „fluctuaţii cuantice” sau „energia vidului”) ar putea fi exploatată vreodată, impactul său asupra civilizaţiei noastre va fi incalculabil. Toate sursele de energie actuală - ţiţei, cărbune, combustibil nuclear, hidroenergie şi energie solară - ar fi depăşite, la fel şi multe dintre temerile noastre privind poluarea mediului. Ele ar fi toate concentrate într-o singură mare îngrijorare - poluarea calorică. În cele din urmă, toată energia se transformă în căldură, şi dacă cineva ar avea câteva milioane de kilowaţi cu care să se joace, Pământul ar deveni în curând asemenea planetei Venus, unde sunt temperaturi de câteva sute de grade la umbră.

Oricum, există şi o parte bună a acestei situaţii: s-ar putea să fie singura cale de evitare a următoarei glaciaţiuni. („Civilizaţia este un interval între Erele Glaciare” - Will Durant, *Povestea civilizaţiei)*

Chiar în timp ce scriu acestea, mulţi ingineri competenţi, din laboratoarele lor aflate în întreaga lume, susţin că pot folosi noua sursă de energie. O anumită idee despre puterea ei este dată de faimoasa remarcă făcută de fizicianul Richard Faynman, potrivit căruia energia de acest fel, cuprinsă în volumul unei ceşti de cafea (şi astfel de

volume există pretutindeni!) este suficientă pentru a da în clocot toate oceanele lumii.

Aceasta este cu siguranţă o idee care te pune pe gânduri. În comparaţie cu energia vidului, cea nucleară ar fi precum un băţ de chibrit stins.

Şi mă întreb, câte dintre supernove sunt cu adevărat accidente industriale?

CAPITOLUL 9: SKYLAND

Una dintre principalele probleme puse la deplasarea prin Star City, ar fi cea a distanţelor enorme implicate: dacă ai vrea să vizitezi un prieten din turnul apropiat (şi comunicaţiile nu vor înlocui niciodată contactul direct, în pofida tuturor progreselor Realităţii Virtuale) aceasta ar fi echivalentul unei călătorii pe Lună. Chiar şi cu cele mai rapide ascensoare, drumul nu va dura ore, ci zile, altfel acceleraţia necesară ar fi inacceptabilă pentru oamenii obişnuiţi cu o gravitaţie redusă.

Conceptul de „motor inerţial” - un sistem de propulsie care acţionează asupra fiecărui atom al organismului, astfel încât să nu existe tensiuni în interiorul acestuia, atunci când este supus acceleraţiei a fost inventat probabil de maestrul genului „Space Opera”, E. E. Smith, în anii ’30. Nu este atât de imposibil pe cât sună — pentru că un câmp gravitaţional acţionează în exact aceeaşi manieră.

Dacă ai cădea liber spre Pământ (ignorând efectele rezistenţei aerului) acceleraţia ar fi cu puţin sub zece metri pe secundă. Şi totuşi te-ai simţi lipsit de greutate - nu va exista senzaţia de accelerare, chiar dacă viteza ta ar creşte cu un kilometru pe secundă, la fiecare minut şi jumătate!

S-ar întâmpla la fel, chiar dacă ai cădea spre Jupiter, unde gravitaţia este mult mai mare (ceva mai mare decât de două ori şi jumătate cea a Pământului) sau în câmpul, incomparabil mai puternic, al unei stele neutronice (de milioane sau miliarde de ori mai mare). Nu te-ar afecta cu nimic, chiar dacă te-ai apropia de viteza luminii, plecând dintr-o stare de repaus absolut, în numai câteva minute. În

orice caz, dacă ai fi suficient de imprudent pentru a te apropia la numai câteva grade de obiectul care te atrage, câmpul său gravitaţional nu ar mai fi uniform repartizat asupra întregii suprafeţe a organismului tău, şi câmpurile de forţă te-ar face rapid bucăţele. Pentru mai multe detalii, vezi deplorabila, dar corect intitulata mea povestire *Valul neutronic* (din *Vântul Solar).*

Un motor inerţial, care să se comporte ca un câmp gravitaţional controlat, nu a fost luat, până de curând, în discuţie, la modul serios, în afara literaturii SF. Dar în 1994, trei fizicieni americani au dezvoltat unele idei pe tema aceasta, preluate de la marele fizician rus Andrei Saharov.

„Inerţia ca o Forţă Lorenz a Câmpului Punct Zero”, de B. Haisch, A. Rueda şi H. E. Puthoff, poate fi privită într-o zi drept o lucrare de referinţă, deşi eu am făcut-o astfel în interesul povestirii. Ea pune o problemă atât de fundamentală încât în mod obişnuit este tratată cu indiferenţa neştiinţei - „aşa-i făcut Universul”.

Întrebarea pe care o pun H, R şi P este: „Ce anume dă unui obiect masă (ori inerţie), astfel încât este necesar un efort pentru a începe să se mişte, şi un alt efort, identic, pentru a reveni la starea sa iniţială?”

Răspunsul lor provizoriu depinde, de uluitorul şi puţin cunoscutul fapt — din afara turnurilor de fildeş ale fizicienilor - că aşa-numitul spaţiu gol este, de fapt, un cazan plin cu energii clocotind - Câmpul Punct Zero (vezi nota de mai sus). H, R şi P sugerează că atât inerţia, cât şi gravitaţia, sunt fenomene electromagnetice rezultate din interacţiunea cu acest câmp.

Au existat nenumărate încercări, mergând până în vremea lui Faraday, de a lega între ele gravitaţia şi magnetismul, şi, deşi toate experienţele au fost declarate drept succese, nici unul dintre rezultatele lor nu au putut fi verificate vreodată. În orice caz, dacă teoria lui H, R şi P poate fi dovedită, aceasta deschide perspectiva — oricât de îndepărtată — a creării „motoarelor spaţiale” antigravitaţionale, şi chiar posibilitatea mult mai fantastică a controlului inerţiei. Aceasta poate duce la câteva situaţii

extrem de interesante: dacă atingi pe cineva, oricât de uşor, ar dispărea imediat, cu câteva mii de kilometri pe oră, şi ar apărea în câteva microsecunde în celălalt capăt al camerei. Vestea bună e că accidentele de circulaţie ar fi absolut imposibile; automobilele - şi pasagerii - s-ar putea ciocni la orice viteză, fără a păţi ceva.

„Imponderabilitatea” pe care o luăm ca atare atunci când o vedem la misiunile spaţiale - şi de care se vor bucura milioane de turişti în cursul secolului următor - ar fi părut ca o magie pentru bunicii noştri. Dar desfiinţarea - sau măcar reducerea - inerţiei este cu totul altceva, şi s-ar putea să fie realmente imposibilă. Rămâne totuşi un gând frumos, pentru că oferă o alternativă la „teleportare”: ai putea călători pretutindeni (cel puţin pe Pământ) aproape instantaneu. Sincer să fiu, nu ştiu cum s-ar descurca Star City fără ea...

Una dintre presupunerile pe care le-am făcut în acest roman este că Einstein are dreptate, şi că nici un semnal - sau obiect — nu poate depăşi viteza luminii. Un număr de articole pur matematice apărute recent sugerează că, aşa cum au tot afirmat autorii de science-fiction, autostopiştii galactici nu vor avea de suferit o astfel de neplăcere.

Sper că au dreptate - dar există o singură obiecţie fundamentală. Dacă viteza superluminică este posibilă, unde sunt toţi acei autostopişti - sau, cel puţin, turişti stilaţi?

Unul dintre răspunsuri este că nici un extraterestru rezonabil nu s-ar deranja să construiască nave interstelare, din exact acelaşi motiv pentru care n-am construit nici noi avioane cu aburi: sunt căi mult mai bune de a face acelaşi lucru.

Numărul surprinzător de mic de „biţi” care este necesar definirii unei fiinţe umane, sau pentru stocarea tuturor informaţiilor dobândite de cineva în cursul unei vieţi, este luat în discuţie în *Inteligenţa Artificială*, *Costul Călătoriei Interstelare* şi *Paradoxul lui Fermi*, de Louis K. Scheffer. Fizicianul estimează că întreaga capacitate mentală a unui individ de o sută de ani, cu o memorie

perfectă, poate fi reprezentată de cifra 10 la puterea 15 biţi (un petabit). Chiar şi fibrele optice de astăzi pot transmite această cantitate de informaţie în numai câteva minute.

Părerea că sistemul de teleportare din Star Trek nu va fi încă disponibil în anul 3001 poate părea ridicolă peste doar un secol de-acum înainte, iar absenţa curentă a turiştilor interstelari s-ar putea datora simplului fapt că echipamentul de recepţie nu a fost încă instalat pe Pământ. Poate că se află pe drum, la bordul unei nave lente...

CAPITOLUL 15: TRANZITAREA PLANETEI VENUS

Îmi face o deosebită plăcere să aduc acest omagiu echipajului de pe Apollo 15. La întoarcerea lor de pe Lună mi-au trimis o superbă hartă în relief a locului de aterizare al Modulului Lunar Falcon (Şoimul), care acum stă la loc de cinste în biroul meu, înfăţişează rutele parcurse de modul în timpul celor trei excursii, dintre care una aproape de craterul Earthlight. Harta poartă inscripţia „Lui Arthur C. Clarke, din partea echipajului Apollo 15, cu multe mulţumiri pentru viziunile sale despre spaţiu. Dave Scott, Al Worden, Jim Irwin”. În schimb, le dedic şi eu acum romanul „Earthlight” (care, scris în 1953, descria teritoriul pe care modulul avea să-l exploreze în 1971): „Lui Dave Scott şi Jim Irwin, primii oameni care au păşit în acest teritoriu, şi lui Al Worden, care i-a supravegheat de pe orbită”.

După ce am asistat la asolizarea lui Apollo 15 în studiourile CBS, cu Walter Cronkite şi Wally Schira, am zburat către Controlul Misiunii ca să privesc reintrarea în atmosferă şi amerizarea. Stăteam lângă fetiţa lui Al Warden, şi ea a fost prima care a observat că una din cele trei paraşute ale capsulei nu se deschisese. Din fericire, celelalte două au fost suficiente.

CAPITOLUL 16: MASA CĂPITANULUI

Vezi capitolul 18 din *2001: Odiseea Spaţială* pentru descrierea impactului sondei. Exact un astfel de experiment este planificat acum, pentru misiunea Clementine 2.

Sunt un pic stânjenit să văd că în prima mea Odisee Spaţială descoperirea Asteroidului 7794 este atribuită Observatorului Lunar - în 1997! Ei bine, o să mut această dată în 2017, o dată cu cea de-a 100-a mea aniversare a zilei de naştere. Cu numai câteva ore după ce am scris cele de mai sus, am fost măgulit să aflu că Asteroidul 4923 (1981 E027), descoperit de S. J. Bus, din Siding Spring, Australia, la data de 2 martie 1981, a fost numit Clarke, în parte ca recunoaştere a Proiectului Paza Spaţială (vezi *Rendezvous cu Rama* şi *Ciocanul lui Dumnezeu).* Am fost informat, cu regrete profunde, că din cauza unei nefericite scăpări din vedere, Numărul 2001 nu mai era disponibil, fusese alocat cuiva numit A. Einstein. Cu scuzele de rigoare...

Dar am fost foarte mulţumit să aflu că Asteroidul 5020, descoperit în aceeaşi zi cu 4923, a fost botezat Asimov - deşi m-a întristat faptul că vechiul meu prieten n-o va şti niciodată.

CAPITOLUL 17: GANYMEDE

Cum explicasem în „cuvânt de încheiere”, şi în „nota autorului” din *2010: A Doua Odisee Spaţială* şi *2061: A Treia Odisee Spaţială*, speram ca ambiţioasa misiune Galileo către Jupiter să ne furnizeze mai multe informaţii detaliate - precum şi instantanee uluitoare — ale acestor lumi ciudate.

Ei bine, după multe întârzieri, Galileo şi-a atins primul său obiectiv - însuşi Jupiter - şi se comportă admirabil. Dar, vai, există o problemă - dintr-un oarecare motiv, antena principală nu s-a deschis niciodată. Asta înseamnă că imaginile au fost transmise printr-o altă antenă, mult inferioară, cu o viteză agonizantă. Deşi prin reprogramarea computerului de bord s-au înfăptuit câteva minuni menite a compensa pierderea, încă mai durează câteva ore transmiterea unei imagini, ce trebuia primită în câteva minute.

Aşa că trebuie să avem răbdare - iar eu am fost în formidabila poziţie de a explora Ganymede prin ficţiune,

înainte ca Galileo s-o facă în realitate, la data de 27 iunie 1996.

La 11 iulie 1996, cu numai două zile înainte de a termina această carte, am văzut primele imagini recepţionate de JPL; din fericire, nimic - până acum! — nu-mi contrazice descrierile. Dar dacă în locul craterelor din câmpia de gheaţă ar apărea brusc palmieri şi plaje tropicale, sau, mai rău, pancarte cu „YANKEI, DUCEŢI-VĂ ACASĂ!”, chiar c-aş fi în încurcătură...

Sunt deosebit de interesat să văd prim-planuri cu „Oraşul Ganymede” (Capitolul 17). Această uluitoare formaţiune este exact aşa cum am descris-o - deşi am ezitat să fac asta, de teamă să nu fiu luat peste picior. Din punctul meu de vedere ea pare considerabil mai artificială decât celebrul „Chip de pe Marte” şi împrejurimile sale. Şi ce dacă străzile şi bulevardele sunt late de zece kilometri? Poate că ganimedanii erau cu adevărat MARI...

Oraşul poate fi văzut în imaginile 20637. 02 şi 20637. 29 luate de *Voyager*, sau şi mai bine, în planşa 23. 8, din monumentala lucrare *Gigantica Planetă Jupiter,* scrisă de John H. Roger (Cambridge University Press, 1995).

CAPITOLUL 19: NEBUNIA OMENIRII

Pentru dovezi vizuale în sprijinul şocantei afirmaţii a lui Khan, potrivit căreia marea majoritate a oamenilor sunt, cel puţin, parţial nebuni, vezi *Întâlnind-o pe Maty*, din serialul meu de televiziune „Universul misterios al lui Arthur C. Clarke”. Şi ţineţi minte că lumea creştină reprezintă doar o minusculă componentă a speciei noastre: sunt incomparabil mai mulţi credincioşii altor religii, decât cei care au divinizat-o dintotdeauna pe Fecioara Maria, şi care au dat cel puţin tot atâta atenţie altor divinităţi, total incompatibile, cum ar fi Rama, Kali, Shiva, Thor, Wotan, Jupiter, Osiris etc. , etc. ...

Cel mai izbitor — şi jalnic — exemplu de om strălucit, care s-a transformat într-un lunatic mistic, este Arthur Conan Doyle. În pofida continuei demascări ca fiind şarlatani a „magicienilor” preferaţi, încrederea sa în ei

rămânea nezdruncinată. Iar, creatorul lui Sherlock Holmes chiar a încercat să-l convingă pe marele iluzionist Henri Houdini că se „dematerializa” în clipele în care-şi executa celebrele numere de escapologie — bazate adesea pe trucuri care erau, cum obişnuia să spună dr. Watson, „absurd de simple”. (Vezi eseul „Nerelevanţa lui Conan Doyle” din lucrarea *Întunericul e mare* a lui Martin Gardner)

Pentru detalii asupra Inchiziţiei, ale cărei atrocităţi pioase, i-ar putea face să pară bieţi nevinovaţi pe Pol Pot sau pe nazişti, vezi devastatorul atac al lui Carl Sagan contra Stupidităţii Noii Ere, în *Lumea bântuită de demoni*. Aş dori ca aceasta — şi cartea lui Martin — să devină lecturi obligatorii în fiecare liceu şi facultate.

Cel puţin, Departamentul pentru Imigraţie şi Naturalizare a luat măsuri contra uneia dintre barbariile de inspiraţie religioasă. Revista *Time* (ediţia din 24 iunie 1996) relatează că acum, se acordă azil fetelor ameninţate în ţara lor de origine, cu mutilarea genitală.

Scrisesem deja acest capitol, când am dat peste lucrarea *Picioare de lut: Puterea şi charisma guru,* de Anthony Storr (The Free Press, 1996), care este o veritabilă enciclopedie pe marginea acestui subiect deprimant. Este greu de crezut că un „sfânt” guru, la vremea când a fost arestat de autorităţile americane, achiziţionase nouăzeci şi trei de automobile Rolls Royce! Mai rău, optzeci şi trei la sută din miile sale de credincioşi naivi făcuseră o facultate, deci, s-ar potrivi definiţiei mele favorite pentru termenul „intelectual” — cineva care a fost educat dincolo de limitele propriei sale inteligenţe.

CAPITOLUL 26: TSIENVILLE

În prefaţa la *2010: A doua Odisee Spaţială*, din 1982, am explicat de ce am botezat nava spaţială chinezească ce a asolizat pe Europa după dr. Tsien Hue-shen, unul dintre fondatorii programelor de dezvoltare a rachetelor din SUA şi China.

Născut în 1911, Tsien a câştigat o bursă care l-a adus

din China în Statele Unite, în 1935, unde a devenit student şi mai apoi coleg cu strălucitul „aerodinamician” ungur Theodore von Karman. Mai târziu, ca profesor principal la California Institute of Technology, a ajutat la crearea Laboratorului de Aeronautică Guggenheim - strămoşul direct al celebrului Jet Propulsion Laboratory din Pasadena. Cum scria The New York Times din 28 octombrie 1966; („Şeful rachetelor chinezeşti a fost pregătit în Statele Unite”) imediat după ce statul chinez a făcut un test cu rachete nucleare pe teritoriul său, „viaţa lui Tsien este o ironie a istoriei războiului rece”.

Având acces la cele mai înalte niveluri de securitate, el a adus o contribuţie majoră la cercetarea în domeniul rachetelor din Statele Unite ale anilor ’50, dar în timpul isteriei mccarthyste a fost arestat în baza unor acuzaţii false, în timp ce încerca să-şi viziteze ţara natală. După multe anchete şi o perioadă lungă de detenţie, a fost în cele din urmă deportat în China - cu toate cunoştinţele şi experienţa sa, de o valoare inestimabilă. După cum au afirmat mulţi dintre colegii săi, acesta a fost unul dintre cele mai stupide (şi nedrepte) lucruri făcute vreodată de Statele Unite.

După expulzarea sa, spune Zhuang Fenggan, director adjunct al Comitetului pentru Ştiinţă şi Tehnologie al Administraţiei Spaţiale Naţionale a Chinei, „Tsien a luat de la zero programul privind construirea de rachete”. „Fără el, China ar fi avut un handicap tehnologic de vreo 20 de ani”. Şi, probabil, o întârziere corespunzătoare în lansarea ucigătoarei rachete „Viermele de Mătase” şi a lansatorului de sateliţi „Marşul cel Lung”.

La scurtă vreme după terminarea romanului de faţă, Academia Internaţională de Astronautică m-a onorat cu cea mai înaltă distincţie a sa, Premiul Karman — care mi-a fost acordată în Beijing! Era o distincţie pe care n-o puteam refuza, în special, pentru că auzisem că dr. Tsien locuia în acel oraş. Din nefericire, când am ajuns acolo am aflat că este internat în spital pentru nişte analize, iar doctorii nu-i permiteau să primească vizite.

Sunt, deci, extrem de recunoscător asistentului său personal, generalul maior Wang Shouyun, pentru că i-a transmis doctorului Tsien exemplarele cu dedicaţii ale romanelor *2010* şi *2061.* În schimb lor, generalul, mi-a dat un volum masiv pe care-l editase chiar el, *Lucrări alese ale H. S. Tsien.* Este o colecţie fascinantă, începând cu numeroasele colaborări cu von Karman in probleme de aerodinamică, şi încheind cu lucrări proprii, referitoare la rachete şi sateliţi. Ultimul dintre subiecte, „Centrale electrice termonucleare" (Jet Propulsion, 1956), fusese scris când dr. Tsien era încă „prizonierul" FBI, şi tratează un subiect care astăzi este la fel de actual — cu toate că s-au făcut ceva progrese în domeniul „centralelor electrice care utilizează deuteriul pentru reacţia de fuziune".

Chiar înainte de a părăsi Beijingul, la 13 octombrie 1996, am fost fericit să aflu că, în pofida vârstei sale înaintate (optzeci şi cinci de ani) şi a slăbirii organismului, dr. Tsien îşi continuă studiile ştiinţifice. Sper că i-au plăcut *2010* şi *2061,* şi abia aştept să-i trimit această *Odisee Finală*, ca un omagiu suplimentar.

CAPITOLUL 36: CAMERA GROAZEI

Ca rezultat al unei serii de audieri senatoriale, asupra securităţii informatice, din iunie 1996, la data de 15 iulie 1996, preşedintele Clinton a semnat Ordinul Executiv 13010, menit a rezolva „atacurile electronice contra informaţiilor sau componentelor de comunicaţii care controlează infrastructurile critice (ciber-ameninţări)". În baza respectivului Ordin, se va constitui o forţă de luptă contra terorismului cibernetic, care va avea reprezentanţi din CIA, NSA, agenţii de apărare etc.

Pico, venim...

După ce am scris paragraful de mai sus, am fost intrigat să aflu că sfârşitul filmului „*Independence Day*", pe care nu l-am văzut încă, implică de asemenea folosirea viruşilor de calculator drept „cai troieni"! Sunt de asemenea informat că deschiderea acestui film este la fel cu cea din „Sfârşitul copilăriei" (1953), şi că ar conţine

toate clişeele science-fiction cunoscute, de la „Călătoria pe Lună” a lui Melies (1903) încoace.

Nu mă pot hotărî dacă trebuie să-i felicit pe scenarişti pentru singura lor sclipire de originalitate, sau să-i acuz de infracţiunea, transtemporală, de plagiat precognitiv. În orice caz, mă tem că nu pot face nimic pentru a-l împiedica pe „John Q. Popcorn” să creadă că-i răpesc plăcerea de a descoperi singur finalul lui ID4.

Următorul material a fost luat - de obicei cu modificări importante - din primele cărţi ale acestei serii:

Din *2001: O Odisee Spaţială,* Capitolul 18, „Printre asteroizi”, şi Capitolul 37, „Experiment”.

Din *2010: A doua Odisee Spaţială*, Capitolul 11, „Gheaţă şi Vid”, Capitolul 36, „Foc în adâncuri” şi Capitolul 38, „Peisaj înspumat”

MULŢUMIRI

Mulţumirile mele companiei IBM, care mi-a oferit micul şi minunatul *Thinkpad 755CD*, pe care a fost scrisă această carte. De mulţi ani eram stânjenit de zvonul - absolut nefondat - potrivit căruia numele HAL a fost ales prin devansarea cu câte o literă a acronimului IBM. Într-o încercare de a termina cu acest zvon al erei calculatoarelor, m-am deranjat chiar, să-l fac pe dr. Chandra, inventatorul lui HAL, să nege aceasta în *2010: A doua Odisee Spaţială*. Oricum, am fost reasigurat recent că, departe de a fi iritat de asocierea în cauză, Big Blue este acum foarte mândru de ea. Aşa că voi abandona orice încercări viitoare de a îndrepta situaţia - şi trimit felicitările mele tuturor celor care vor participa la „aniversarea zilei de naştere" a lui HAL, de la (evident) Universitatea din Illinois, Urbana, la data de 12 martie 1997.

Mulţumiri redactorului meu de la „*Del Rey Books*", Shelly Shapiro, pentru cele zece pagini indescifrabile de critici, care, atunci când au fost luate în considerare, au adus vaste îmbunătăţiri produsului final. (Da, eu însumi am fost redactor, şi nu sufăr de convingerea preconcepută a autorilor că membrii aceste bresle ar fi doar nişte măcelari frustraţi.)

În cele din urmă, dar cel mai important dintre toate lucrurile: profunde mulţumiri vechiului meu prieten Cyril Gardner, directorul hotelului *Galle Face* pentru ospitalitatea magnificului (şi enormului) său apartament, în care am scris părţi din această carte; mi-a oferit liniştea necesară într-o perioadă frământată. Mă grăbesc să adaug că, deşi nu ar putea să ofere peisaje atât de fantastice, facilităţile *Galle Face* sunt mult superioare celor existente în „Grannymede", şi niciodată în viaţa mea nu am lucrat în condiţii mai confortabile.

Sau, că tot veni vorba, în condiţii mai propice imaginaţiei, pentru că marea plachetă de la intrare înşiră mai bine de o sută de şefi de state şi alţi vizitatori distinşi,

care au fost găzduiţi aici. Printre ei se numără Iuri Gagarin, echipajul *Apollo 12* - a doua misiune pe Lună - şi o frumoasă colecţie de stele ale scenei şi ale marelui ecran: Gregory Peck, Alee Guiness, Noel Coward, Carrie Fisher (din „*Războiul Stelelor*”)... Precum şi Vivien Leigh şi Laurence Olivier, care, amândoi, au apărut episodic în *2061: A treia Odisee Spaţială* (Capitolul 37). Sunt onorat să-mi văd numele expus alături de cele ale lor.

Pare potrivit, ca un proiect început într-un hotel faimos - Chelsea din New York, acel incubator de genii autentice sau pretinse - să fie terminat într-un altul, de partea cealaltă a lumii. Dar, e straniu să aud dincolo de fereastră Oceanul Indian, frământat de muson, la numai câţiva metri de mine, în locul traficului intens de pe îndepărtata, dar îndrăgita Stradă 23.

IN MEMORIAM: 18 SEPTEMBRIE 1996

Cu foarte mare regret am auzit - chiar când scriam aceste mulţumiri - că Cyril Gardner a murit acum câteva ore.

Sunt întrucâtva consolat că văzuse deja omagiul de mai sus, şi fusese încântat de el.

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

„Nu te explica niciodată, nu-ţi cere scuze niciodată” poate fi un sfat excelent pentru politicieni, magnaţii de la Hollywood şi oamenii de afaceri miliardari, dar un scriitor trebuie să-şi trateze cititorii cu mai multă consideraţie. Aşa că, deşi n-am intenţia să-mi cer scuze pentru nimic, poate că destul de complicata geneză a tetralogiei *Odiseelor* necesită câteva explicaţii.

Totul a început de Crăciun în anul 1948 — da, 1948! - cu o povestire scurtă, de patru mii de cuvinte, pe care o scrisesem pentru un concurs sponsorizat de British Broadcasting Corporation. „Santinela”, descria descoperirea pe Lună a unei mici piramide, plasată acolo de o anumită civilizaţie extraterestră, în aşteptarea omenirii, considerând-o capabilă, în viitor, de a călători în spaţiu. Până atunci, se spunea, ar fi fost prea primitivă pentru a prezenta vreun interes[2].

BBC mi-a respins modestul efort, şi nu a fost publicată decât, aproape trei ani mai târziu, în primul şi unicul număr (primăvara lui 1951) al revistei „10 Story Fantasy” - o revistă care, aşa cum comenta ironic nepreţuita *Enciclopedy of Science-Fiction*, a fost „ţinută minte în primul rând pentru carenţele sale în aritmetică (erau treisprezece povestiri)”.

„Santinela” a rămas uitată pentru mai bine de un deceniu, când Stanley Kubrick m-a contactat în primăvara

[2] Căutarea de obiecte extraterestre în Sistemul Solar ar trebui să fie o ramură perfect legitimă a ştiinţei („exoarheologie”?) Din păcate ea a fost discreditată masiv de declaraţii potrivit cărora astfel de dovezi s-ar fi găsit deja - şi că ele sunt ascunse cu bună ştiinţă de către NASA! Ce e incredibil este că multă lume tinde să ia drept bună o asemenea prostie; e foarte probabil ca agenţia spaţială americană să falsifice intenţionat obiecte ET - pentru a-şi rezolva problemele bugetare! (Mingea e la dumneavoastră, domnule administrator al NASA...)

anului 1964, pentru a mă întreba dacă n-am o idee „proverbială” (a se citi neformulată încă) de „film SF bun”. În timpul şedinţelor noastre de *brainstorming* cum am povestit în *Lumile pierdute ale 2001,* am hotărât că răbdătoarea „gardă” de pe Lună ar putea fi un punct bun de plecare pentru scenariul nostru. S-a dovedit că se poate mai mult decât atât, şi undeva în timpul producţiei filmului, piramida a evoluat în, de-acum faimosul, Monolit.

Pentru a pune seria *Odiseelor* în adevărata ei perspectivă, trebuie amintit că atunci când, eu şi Stanley, am început să schiţăm ceea noi numeam în particular „cum a fost câştigat Sistemul Solar”, Era Spaţială avea abia şapte ani, şi nici un om nu călătorise mai departe de 100 de kilometri de planeta natală. Deşi preşedintele Kennedy anunţase că SUA intenţionează să ajungă pe Lună „în acest deceniu”, pentru majoritatea lumii, totul părea doar un vis prea îndepărtat. Când au început filmările, în South London[3] într-o dimineaţă îngheţată de 29 decembrie, nici măcar nu ştiam cum arată suprafaţa selenară, de la o distanţă mai apropiată. Existau încă temeri că primul cuvânt spus de astronautul care va ajunge acolo ar fi fost „Ajutor!”, în timp ce ar dispărea într-un strat de praf selenar ca pudra de talc. În ansamblu, am intuit totul destul de bine; doar faptul că peisajele noastre lunare sunt doar puţin mai exagerate decât cele adevărate — care sunt netezite de eoni, de furtuni de praf meteoric — arată că *2001* a fost făcut în epoca pre-Apollo.

Astăzi, evident, pare ridicol că am putut imagina staţii spaţiale gigantice, hoteluri Hilton orbitale şi expediţii către Jupiter atât de devreme ca în anul 2001. Acum, e greu să-ţi imaginezi că în anii ‘60 existau planuri serioase pentru baze selenare permanente şi asolizări pe Marte, ce urmau a fi realizate până în anul 1990! Şi într-adevăr, aflat în studioul CBS, imediat după lansarea lui Apollo 11, l-am auzit pe

---

[3] La Shepperton, chiar acela distrus de marţieni într-una dintre cele mai dramatice scene, din piesa de excepţie a lui H. G. Wells, „Războiul lumilor”.

vicepreşedintele Statelor Unite proclamând entuziasmat:

— Acum trebuie să mergem pe Marte!

După cum a fost situaţia, a avut noroc că n-a ajuns la închisoare. Acel scandal, plus Vietnam şi Watergate, este unul dintre motivele pentru care astfel de scenarii optimiste nu s-au realizat niciodată.

Când au apărut filmul şi cartea *2001: Odiseea Spaţială,* în 1968, nu mi-a trecut prin minte posibilitatea unei continuări. Dar, în 1979, chiar a fost lansată o misiune către Jupiter, şi noi am obţinut primele imagini apropiate ale planetei-gigant şi ale uluitoarei sale familii de sateliţi.

Sondele spaţiale Voyager[4] au fost, bineînţeles, fără echipaj uman, dar imaginile pe care le-au trimis, au făcut reale - într-un mod neaşteptat — lumi, care până atunci fuseseră vagi puncte luminoase, chiar şi pentru cele mai puternice telescoape. Erupţiile continue ale vulcanilor sulfuroşi de pe Io, faţa ştirbită de impacturi a lui Callisto, peisajul, bizar conturat, de pe Ganymede... era ca şi cum am fi descoperit un Sistem Solar complet nou. Tentaţia de a-l explora era irezistibilă, de unde şi apariţia *2010: A doua Odisee Spaţială*, care, de asemenea, mi-a dat posibilitatea de
a afla ce s-a întâmplat cu David Bowman, după ce s-a trezit în acea cameră de hotel enigmatică.

În 1981, când am început să scriu noua carte, războiul rece era încă în desfăşurare şi aş fi putut să mă pun într-o poziţie vulnerabilă - riscând să fiu criticat - descriind o misiune comună ruso-americană. Mi-am mai subliniat speranţa într-o viitoare cooperare, între cele două state, dedicând romanul laureatului Premiului Nobel pentru fizică, Andrei (Dmitrievici) Saharov (la acea vreme aflat încă în exil) şi cosmonautului Aleksei Leonov, care, atunci când i-am spus în „oraşul spaţial" că nava va purta numele lui, a exclamat cu entuziasmu-i specific:

---

[4] Manevrele de zbor ale lui Voyager, în apropierea lui Jupiter, ajutate considerabil de pe pământ - cu siguranţă au fost făcute de Discovery, în prima carte, *2001: Odiseea Spaţială.*

— Atunci va fi o navă bună!

Încă îmi pare incredibil că, atunci când Peter Hyams a făcut acea excelentă versiune a filmului, în 1983, a putut folosi prim-planuri autentice ale sateliţilor jovieni, obţinute în timpul misiunilor *Voyager* (unele dintre ele, după o foarte necesară procesare, la Jet Propulsion Laboratory, posesorul originalelor). Oricum, de la mult superioara misiune Galileo, se aşteaptă imagini incomparabil mai bune, ce vor fi luate în cadrul survolării detaliate a fiecărui satelit, într-o perioadă de mai multe luni de zile. Cunoaşterea noastră asupra acestor teritorii, obţinută anterior dintr-un survol scurt, va fi îmbogăţită enorm, iar eu n-aş fi avut nici o scuză să nu fi scris *A Treia Odisee.*

S-a întâmplat ceva tragic în drumul omului spre Jupiter. Fusese planificat ca *Galileo* să fie lansat în 1986, de către naveta spaţială, dar dezastrul *Challenger* a exclus această opţiune, devenind clar că nu vom căpăta informaţii noi despre Io şi Europa, Ganymede şi Callisto, pentru cel puţin încă un deceniu.

Am hotărât să nu aştept, iar întoarcerea Cometei Halley (în 1985) mi-a oferit o temă irezistibilă. Următoarea ei apariţie, în *2061,* ar fi fost un timp potrivit pentru cea de-a treia Odisee, şi pentru că nu eram sigur când o voi termina, i-am cerut editorului meu un avans mai degrabă modest. Cu multă tristeţe citez dedicaţia din *2061: A treia Odisee Spaţială*:

În amintirea lui
Judy-Lynn del Rey,
editor extraordinar, care
a cumpărat această carte - pentru
un dolar, dar n-a ştiut niciodată dacă a meritat

E clar că nu există şanse ca o serie de patru romane science-fiction, scrise într-o perioadă de peste 30 de ani de dezvoltări uluitoare ale tehnologiei (în special în domeniul explorării spaţiului), şi ale politicii, să fie foarte legate între ele. Cum scriam în introducerea din *2061*, „la fel ca *2010: A doua Odisee Spaţială* care nu este o continuare directă la *2001: Odiseea Spaţială*, nici această carte nu este o urmare

lineară a *2010*. Ele trebuie considerate toate drept variaţiuni pe aceeaşi temă, implicând multe dintre aceleaşi personaje şi situaţii, dar care nu există neapărat în acelaşi univers”. Dacă vreţi o analogie bună dintr-un alt domeniu, ascultaţi ceea ce au făcut Rahmaninov şi Andrew Lloyd Webber, aceleiaşi piese muzicale, compuse de Paganini.

Aşa că această *Odisee Finală* a abandonat multe dintre elementele precursoarelor sale, dar a dezvoltat altele — sper că mai importante — mult mai detaliat. Iar dacă vreunul dintre cititorii primelor cărţi din serie se simte dezorientat de asemenea transmutaţii, îl descurajez de pe-acum să-mi trimită scrisori furioase de nemulţumire, adaptând una dintre cele mai îndrăzneţe replici ale unui anumit preşedinte american:

— E ficţiune, prostule!

Şi toată este ficţiunea mea, în caz că n-aţi observat.

Deşi mi-au plăcut foarte mult colaborările cu Gentry Lee[5], Michael Kube McDowell şi mai nou cu Mike McQuay - şi nu voi ezita să apelez din nou, la cele mai bune condeie din domeniu dacă voi mai avea proiecte prea mari pentru a le descurca singur - această Odisee a fost un lucru pe care a trebuit să-l fac singur.

Aşa că fiecare cuvânt este al meu; mă rog, aproape toate cuvintele. Trebuie să mărturisesc că l-am găsit pe profesorul Thirugnanasampanthamoorthy în cartea de telefoane a capitalei srilankeze, Colombo; sper că actualul posesor al acestui nume nu are obiecţii faţă de micul meu împrumut. Mai sunt, de asemenea, câteva cuvinte luate din marele *Oxford English Dictionary.* Şi ce credeţi - spre marea mea surpriză şi încântare, am descoperit că foloseşte nu mai puţin de 66 de citate din cărţile mele, pentru a ilustra înţelesul şi folosirea corectă a cuvintelor!

Dragă OED, dacă găseşti vreun exemplu folositor în aceste pagini, te rog să-l foloseşti, din nou.

Îmi cer scuze pentru numeroasele „accese de

[5] Printr-o uimitoare coincidenţă, Gentry a fost inginer şef la proiectele Galileo şi Viking. (Vezi introducerea la Rama II.) Nu a fost vina lui atunci când antena lui Galileo nu a funcţionat...

modestie” (circa zece, la ultima numărătoare) din acest Cuvânt de încheiere, dar lucrurile asupra cărora atrăgeau atenţia erau prea importante pentru a fi omise.

În final, aş vrea să-i asigur pe mulţii mei prieteni budişti, creştini, hinduşi, evrei şi musulmani că mă bucur sincer de faptul că religia pe care le-a dat-o Şansa a contribuit la pacea lor sufletească (şi adesea, după cum admite acum, deşi greu, medicina occidentală, chiar sănătatea fizică).

Poate că este mai bine să nu fii sănătos şi să fii fericit, decât sănătos şi nefericit. Dar cel mai bine e să fii şi sănătos, şi fericit.

Dacă urmaşii noştri vor reuşi sau nu să realizeze acest deziderat, rămâne de văzut în viitor. Şi s-ar putea chiar să depindă de acest lucru dacă vom avea un viitor.

Arthur C. Clarke
Colombo, Sri Lanka
19 septembrie 1996

CUPRINS